



ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

«ΦΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ»



ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΣΑΜΑΝΙΔΟΥ ΕΙΡΗΝΗ, ΑΜ:2003276

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΓΙΑΚΟΥΜΑΤΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2009

ΚΑΛΑΜΑΤΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με τον όρο «μετανάστευση» εννοούμε την κάθε μετακίνηση ατόμου, που γίνεται από μια περιοχή ή χώρα, όπου βρίσκεται ή κατοικία του, σε μια άλλη, με σκοπό την προσωρινή ή μόνιμη εγκατάσταση του σε αυτή.

Η μετανάστευση διακρίνεται σε εξωτερική και εσωτερική, σε ελεύθερη και αναγκαστική και τέλος σε μόνιμη και προσωρινή.

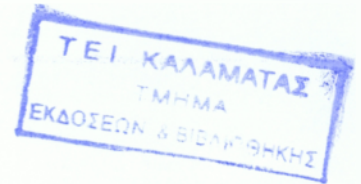
Η εξωτερική μετανάστευση αναφέρεται στη μετακίνηση ατόμων έξω από τα σύνορα μιας χώρας, ενώ η εσωτερική μετανάστευση αναφέρεται στη μετακίνηση που γίνεται μέσα στη χώρα.

Στην εργασία αυτή γίνεται προσπάθεια να παρουσιαστεί η φυσική κίνηση των μεταναστών στον Ελλαδικό χώρο. Η μελέτη αυτή χωρίζεται σε τρία μέρη. Στο 1ο μέρος παρουσιάζεται το θεωρητικό υπόβαθρο γύρω από την έννοια της μετανάστευσης.

Στο 2ο μέρος γίνεται αναφορά στα ιστορικά γεγονότα των μεταναστεύσεων καθώς και μια μικρή ιστορική αναδρομή των ελληνικών κυμάτων μετανάστευσης.

Στο 3ο μέρος παρουσιάζεται το μεταναστευτικό ρεύμα που δέχεται η Ελλάδα την τελευταία δεκαετία. Γίνεται αναφορά στο πρόβλημα της λαθρομετανάστευσης και συμπεραίνεται ότι, το θέμα της μετανάστευσης στην Ελλάδα είναι τεράστιο και η αντιμετώπισή του απαιτεί ολοκληρωμένη πολιτική με τη συναίνεση των κομμάτων και της κοινωνίας.

SYNOPSIS



By the term immigration it is meant every movement of a person that takes place from a region or a country of his origins to another, with the purpose of settling temporarily or permanently.

Immigration is consisted of external and internal, compulsory and free will, temporary and permanent.

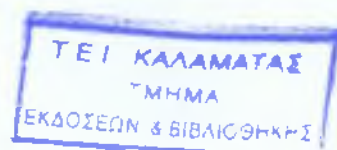
External immigration is referred to the movement of population abroad, while internal immigration is referred to the movement of population within the country.

This study is divided in three parts. At the first part it is the theoretical background of the immigration.

At the second part it takes place a presentation of the historical events of migration waves, both in global and Hellenic manner.

At the third part it is analyzed the migration wave towards Hellas the past decade. It is concluded that the problem of illegal immigration it is a major problem that requires a joint effort from all political and social forces of Hellas.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ



Με τον όρο «μετανάστευση» εννοούμε την κάθε μετακίνηση ατόμου, που γίνεται από μια περιοχή ή χώρα, όπου βρίσκεται ή κατοικία του, σε μια άλλη, με σκοπό την προσωρινή ή μόνιμη εγκατάσταση του σε αυτή.

Η μετανάστευση διακρίνεται σε εξωτερική και εσωτερική, σε ελεύθερη και αναγκαστική και τέλος σε μόνιμη και προσωρινή.

Η εξωτερική μετανάστευση αναφέρεται στη μετακίνηση ατόμων έξω από τα σύνορα μιας χώρας, ενώ η εσωτερική μετανάστευση αναφέρεται στη μετακίνηση που γίνεται μέσα στη χώρα.

Στην εργασία αυτή γίνεται προσπάθεια να παρουσιαστεί η φυσική κίνηση των μεταναστών στον Ελλαδικό χώρο. Η μελέτη αυτή χωρίζεται σε τρία μέρη. Στο 1ο μέρος παρουσιάζεται το θεωρητικό υπόβαθρο γύρω από την έννοια της μετανάστευσης.

Στο 2ο μέρος γίνεται αναφορά στα ιστορικά γεγονότα των μεταναστεύσεων καθώς και μια μικρή ιστορική αναδρομή των ελληνικών κυμάτων μετανάστευσης.

Στο 3ο μέρος παρουσιάζεται το μεταναστευτικό ρεύμα που δέχεται η Ελλάδα την τελευταία δεκαετία. Γίνεται αναφορά στο πρόβλημα της λαθρομετανάστευσης και συμπεραίνεται ότι, το θέμα της μετανάστευσης στην Ελλάδα είναι τεράστιο και η αντιμετώπισή του απαιτεί ολοκληρωμένη πολιτική με τη συναίνεση των κομμάτων και της κοινωνίας.

SYNOPSIS

By the term immigration it is meant every movement of a person that takes place from a region or a country of his origins to another, with the purpose of settling temporarily or permanently.

Immigration is consisted of external and internal, compulsory and free will, temporary and permanent.

External immigration is referred to the movement of population abroad, while internal immigration is referred to the movement of population within the country.

This study is divided in three parts. At the first part it is the theoretical background of the immigration.

At the second part it takes place a presentation of the historical events of migration waves, both in global and Hellenic manner.

At the third part it is analyzed the migration wave towards Hellas the past decade. It is concluded that the problem of illegal immigration it is a major problem that requires a joint effort from all political and social forces of Hellas.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Κατά την εκπόνηση της παρούσας εργασίας η πρακτική και ψυχολογική βοήθεια που έλαβα ήταν καταλυτική για την ολοκλήρωσή της. Θα ήθελα λοιπόν να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα Καθηγητή κ. **Στέφανο Γιακουμάτο**, για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγησή του όπως και για την υπομονή που επέδειξε όλους αυτούς τους μήνες.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους ανθρώπους του προσωπικού μου περιβάλλοντος, για την αμέριστη συμπαράστασή τους, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια των τελευταίων μηνών της προσπάθειάς μου. Η ψυχολογική βοήθεια που μου προσέφεραν ήταν πολύτιμη.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους όσους με βοήθησαν στην επιτυχή ολοκλήρωση της πτυχιακής μου εργασίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
1Ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ	10
Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ	10
1.1 ΓΕΝΙΚΑ	10
1.2 ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ - ΟΡΙΣΜΟΣ	12
1.2.1 ΑΙΤΙΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ	13
1.2.2 ΕΙΔΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ.....	15
1.3 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	16
1.3.1 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ.....	18
1.3.2 Α' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ	19
1.3.3 Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ	20
1.3.4 ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ	20
2Ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ	22
ΕΛΛΗΝΙΚΗ	22
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ	22
2.1 ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΑ ΚΥΜΑΤΑ	23
2.1.1 Ο Α' ΚΑΙ Β' ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΑΠΟΙΚΙΣΜΟΣ	23
2.1.2 ΒΥΖΑΝΤΙΟ - ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ.....	25
2.1.3 Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1821 – 1900	26
2.1.4 Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1901 – 1920	27
2.1.5 Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1921 – 1940	27
2.1.6 Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1941 – 1954	28
2.1.7 Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1955 – 1977	29
2.2 ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ	30
2.2.1 ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ	31
2.2.2 ΟΙ ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ	33
3Ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ	34

Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	34
3.1 ΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	35
3.2 ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΑΤΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΤΟΥ 2001	37
3.2.1 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ	38
3.2.2 Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	40
3.2.3 ΤΟΠΟΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	41
3.2.4 ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	42
3.2.5 ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ – ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ	42
3.2.5 ΛΟΓΟΙ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	44
3.2.6 ΛΟΓΟΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	45
3.2.7 ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ	48
3.2.8 Η ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	49
3.2.9 Η ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ	50
3.2.10 Η ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΤΑ ΚΛΑΔΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	51
3.2.11 ΒΑΘΜΟΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ	54
3.2.12 ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ.....	54
3.2.13 ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ	55
3.2.14 ΤΡΟΠΟΙ ΕΥΡΕΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ	56
3.2.14 ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ.....	56
3.2.15 ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ	57
3.2.16 ΤΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ	58
3.2.17 ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΕΣ ΑΝΑΚΑΤΑΝΟΜΕΣ ΛΟΓΩ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ	58
3.3 ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ	60
40 ΚΕΦΑΛΑΙΟ	63
ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΛΑΘΡΟΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ	63
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	63
4.1 Η ΕΛΛΑΔΑ ΑΔΥΝΑΤΕΙ ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΕΙ ΤΗΝ ΛΑΘΡΟΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ.	64
4.2 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	67
4.2.1 Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ	69
4.3 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΓΕΙΤΟΝΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ.....	70
4.3.1 Η ΤΟΥΡΚΙΑ ΣΤΗΡΙΖΕΙ ΤΗΝ ΛΑΘΡΟΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ	71
4.3.2 Η ΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ	72
4.3.3 Η ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΣΚΟΠΙΩΝ	73
4.3.4 ΕΛΛΑΔΑ: ΧΩΡΑ – ΤΡΑΝΖΙΤ	74
4.4 ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ.....	75
50 ΚΕΦΑΛΑΙΟ	78
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	78

5.1 ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	79
5.2 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	81
5.2.1 ΉΠΕΙΡΟΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ.....	82
5.2.2 ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ	88
5.2.3 ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ	91

60 ΚΕΦΑΛΑΙΟ	94
--------------------------	-----------

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	94
---------------------------	-----------

6.1 ΓΕΝΙΚΑ	95
6.2 ΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	96
6.3 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ	98
6.3.1 ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ	99
6.3.2 ΉΠΕΙΡΟΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ.....	99
6.3.3 ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ	100
6.3.4 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ	101
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ.....	102
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	111
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	112
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ, ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	113
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3. ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ, ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	114
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4. ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ, ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΟΜΑΔΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ	115
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5. ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ, ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΚΛΑΔΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ.....	116

ΕΙΣΑΓΩΓΗ



Πολύς λόγος γίνεται στα τελευταία χρόνια για το παγκόσμιο φαινόμενο της μετανάστευσης και τις επιπτώσεις του μεταναστευτικού ρεύματος στις κοινωνίες και τις οικονομίες των χωρών υποδοχής. Το φαινόμενο της μετανάστευσης, που ορίζεται ως μετακίνηση ανεξάρτητων ατόμων ή ομάδων πληθυσμού από ένα γεωγραφικό σημείο του πλανήτη σε άλλο, είναι μια πολυσύνθετη πραγματικότητα με λίγες αιτίες και πολλά αποτελέσματα.

Μεταναστευτικές ροές μπορεί να παρατηρηθούν τόσο στα γεωγραφικά όρια της ίδιας χώρας όσο και έξω από αυτά¹. Στην πρώτη περίπτωση πρόκειται για το φαινόμενο της εσωτερικής μετανάστευσης και εκδηλώνεται κύρια στα πλαίσια της αναζήτησης εργασίας σε γεωγραφικές περιοχές που πλεονάζουν οι ευκαιρίες απασχόλησης ή εκεί που οι προσδοκίες για απασχόληση είναι ευνοϊκότερες.

Αντίθετα, το φαινόμενο της εξωτερικής μετανάστευσης, αν και εκδηλώνεται τις περισσότερες φορές για τους ίδιους λόγους, ξεπερνά τα σύνορα της χώρας του μετανάστη και συνοδεύεται από χαρακτηριστικά που δεν εμφανίζονται στην

¹ Κιόχος, 1990

εσωτερική μετανάστευση. Ο εσωτερικός μετανάστης για παράδειγμα, δεν αντιμετωπίζει πρόβλημα εθνικότητας άρα επικοινωνίας, και η οικονομική και κοινωνική του ενσωμάτωση στην περιφέρεια υποδοχής είναι αμεσότερη και ευκολότερη. Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο με τον αλλοδαπό μετανάστη που φέρνει μαζί του τις δυσκολίες του κοινωνικού και οικονομικού εγκλιματισμού του².

Ίσως πρόκειται για το παλαιότερο κοινωνικό φαινόμενο από καταβολής των κοινωνιών. Στη μακραίωνη πορεία της ανθρωπότητας, δεν υπήρξε λαός, που να μην εξαναγκάστηκε σε μετακίνηση. Η «μετανάστευση», ως όρος, υπήρξε απόλυτα συνυφασμένη με την ανάγκη για επιβίωση και, ως ιστορική πραγματικότητα, με την εξέλιξη των ανθρώπινων κοινωνιών. Είναι αυτή που άλλαξε κοινωνικές δομές, εθνολογικούς χαρακτήρες, πληθυσμιακές συνθέσεις. Η Ελλάδα υπήρξε χώρα αποστολής μεταναστών, από τις αρχές του 20ου αι³.

Στην εργασία αυτή γίνεται προσπάθεια να παρουσιαστεί η φυσική κίνηση των μεταναστών στον Ελλαδικό χώρο. Η μελέτη αυτή χωρίζεται σε τρία μέρη. Στο 1ο μέρος παρουσιάζεται το θεωρητικό υπόβαθρο γύρω από την έννοια της μετανάστευσης.

Στο 2ο μέρος γίνεται αναφορά στα ιστορικά γεγονότα των μεταναστεύσεων καθώς και μια μικρή ιστορική αναδρομή των ελληνικών κυμάτων μετανάστευσης.

Στο 3ο μέρος παρουσιάζεται το μεταναστευτικό ρεύμα που δέχεται η Ελλάδα την τελευταία δεκαετία. Γίνεται αναφορά στο πρόβλημα της λαθρομετανάστευσης και συμπεραίνεται ότι, το θέμα της μετανάστευσης στην Ελλάδα είναι τεράστιο και η αντιμετώπισή του απαιτεί ολοκληρωμένη πολιτική με τη συναίνεση των κομμάτων και της κοινωνίας.

² Καρούσιας, 2003

³ Μανιατέα, 2009

1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ



1.1 ΓΕΝΙΚΑ

Η μετανάστευση, αν και αποτέλεσε πολύ παλιό κοινωνικό φαινόμενο, πήρε στον αιώνα που πέρασε ιδιαίτερη και βαρύνουσα σημασία, καθώς αλλοίωσε τις ισορροπίες κυρίως της Ευρώπης, η οποία στηρίχθηκε στο ομοιογενές εθνικό κράτος. Η συνεχής διεθνοποίηση και αλληλεξάρτηση του 20ου αιώνα, η οποία προέκυψε και από την κατάρρευση των καθεστώτων της ανατολικής Ευρώπης και αποκαλείται παγκοσμιοποίηση, έθεσε σε αμφιβολία τις αρχές περί εθνικού κράτους και έδωσε το έναυσμα για χάραξη πολιτικών για την μετανάστευση, καθώς τα κύματα ανθρώπων από διάφορες μεριές του πλανήτη διαδέχονταν το ένα το άλλο⁴.

Τα αίτια των μεταναστεύσεων είναι οικονομικά (η αναζήτηση εργασίας, η ανεργία, η φτώχεια, η πείνα της Αφρικανικής και Ασιατικής ηπείρου, η κατάρρευση του

⁴ Μαλκίδης, 2003

κράτους στην ανατολική Ευρώπη), **πολιτικά** (διώξεις από καθεστώτα τα οποία είναι καταπιεστικά), **πολιτιστικά** (διάδοση της δυτικής εκπαίδευσης και του τρόπου δυτικής πολιτικής συγκρότησης στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης και η αλλοίωση των εθνικών και τοπικών ταυτοτήτων, η διαφορά ανάπτυξης ανάμεσα στις Ευρωπαϊκές μητροπόλεις και στις χώρες της “περιφέρειας”).

Σαν αποτέλεσμα αυτών των παραγόντων οι πιο ανεπτυγμένες χώρες της Ευρώπης, ιδίως αυτές του Βορρά, απέκτησαν μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, μεταναστευτικές μειονότητες, που έφταναν μέχρι και το 10% του εθνικού πληθυσμού, με τη Γερμανία, τη Βρετανία, την Ολλανδία, το Βέλγιο, τη Γαλλία, να αποτελούν τις πρώτες χώρες που μετατράπηκαν σε χώρες υποδοχής. Αυτές οι χώρες παρά τα προβλήματά τους μετά τις καταστροφές που υπέστησαν από τις πολεμικές συρράξεις, κατόρθωσαν να αναπτύξουν μεταναστευτική πολιτική, ενσωμάτωσης και αφομοίωσης των μεταναστών, οι οποίοι ταυτόχρονα συνέβαλλαν καθοριστικά στην οικονομική ανάπτυξη⁵.

Εκτός από τους σημαντικούς οικονομικούς, κοινωνικούς και πολιτικούς παράγοντες, που προκαλούν τις μεταναστευτικές ροές, αξιοπρόσεκτα είναι και τα αποτελέσματα που προκαλεί η μετανάστευση στις χώρες εξόδου, και πολύ περισσότερο στις χώρες υποδοχής. Ιστορικά είναι αξιοσημείωτο ότι από την εμφάνιση του φαινομένου, η οικονομική μετανάστευση, δηλαδή η παρουσία αλλοδαπών σε μια χώρα, ποτέ δεν αντιμετωπίστηκε με συστηματικό και ενιαίο τρόπο.

Κάθε χώρα υποδοχής, ανάλογα με τα ίδιο-χαρακτηριστικά της και με συγκυριακούς παράγοντες, όπως ο βαθμός που η οικονομία της είναι περισσότερο ανοικτή ή κλειστή, η ιδιαιτερότητα των αναγκών της και το νομικό δίκαιο για τη μετανάστευση, εφαρμόζει τους δικούς της κανόνες και αποσκοπεί στους δικούς της στόχους.

Αυτή η ιδιαιτερότητα της αντιμετώπισης των οικονομικών μεταναστών, στην Ευρώπη τουλάχιστον, φαίνεται να συγκαλύπτει ως ένα βαθμό τους βαθύτερους λόγους που θέλουν τους οικονομικούς μετανάστες πρώτον τη χρυσή εφεδρεία στην

⁵ Μαλκίδης, 2003

παραγωγική της μηχανή, και δεύτερον, τον λανθάνοντα πολιορκητικό κριό με σκοπό την άσκηση πτωτικής πίεσης στο εργατικό κόστος σε συγκεκριμένους τομείς της παραγωγικής δραστηριότητας⁶.

Στις αρχές της δεκαετίας του '60 περίπου 70 εκατομμύρια άνθρωποι άφησαν τις χώρες καταγωγής τους με την προσδοκία μιας καλύτερης ζωής ενώ, σύμφωνα με το Διεθνή Οργανισμό για τη Μετανάστευση (IOM, 2003), τις τελευταίες δεκαετίες ο αριθμός αυτός αυξήθηκε κατά 150% ξεπερνώντας τα 175 εκατομμύρια⁷.

Από τα εκατομμύρια προσφύγων, που ζουν στην ΕΕ, εκείνοι, που επιτυγχάνουν την ιδιότητα του πρόσφυγα και τη δυνατότητα να ενσωματωθούν στην ευημερούσα περιοχή του κόσμου, αντιπροσωπεύουν μόλις μερικές δεκάδες χιλιάδες. Στην Ελλάδα, την περίοδο 1997-2008, οι αιτήσεις για χορήγηση ασύλου ανέρχονταν σε 82.180. Από αυτές έγιναν δεκτές μόνο 1.094 (1,33%) ως αναγνωρίσεις προσφυγικού καθεστώτος και 1.367 (1,66%) ως χορηγήσεις ανθρωπιστικού καθεστώτος⁸.

Η Ελλάδα την τελευταία δεκαετία Βρίσκεται στο επίκεντρο των μεταναστευτικών ροών υποδοχής, τουλάχιστον για τις χώρες της Βαλκανικής και αυτό συμπίπτει με αφορμή (α), μια σειρά από πολιτικές συγκυρίες όπως η κατάρρευση των καθεστώτων που βρίσκονταν στην επιρροή της τέως ΕΣΣΔ και της κεντροανατολικής διεύρυνσης της Ε.Ε. (β), της γεωφυσικής της θέσης στη νοτιοανατολική πλευρά της Ε.Ε. που γεφυρώνει Ανατολή και Δύση και (γ), στη θεσμική σταθερότητα σε συνδυασμό με την οικονομική πρόοδο που απολαμβάνει μεταξύ των χωρών της Βαλκανικής ως μέλος της Ευρώπης των 25⁹.

* Καρούσιας, 2003

† Καρούσιας, 2003

* Μανιατέα, 2009

* Καρούσιας, 2003

1.2 ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ - ΟΡΙΣΜΟΣ

Με τον όρο «μετανάστευση» εννοούμε την κάθε μετακίνηση ατόμου, που γίνεται από μια περιοχή ή χώρα, όπου βρίσκεται η κατοικία του (το πατρικό του έδαφος), σε μια άλλη, με σκοπό την προσωρινή ή μόνιμη εγκατάσταση του σε αυτή¹⁰. Η έννοια αυτή προέρχεται από το ρήμα «μεταναστεύω» και αποτελεί γενικά μια μορφή πληθυσμιακής κινητικότητας μέσα στον περιβάλλοντα χώρο.

Η μετανάστευση ως παράγοντας καθορισμού του όγκου και της σύνθεσης του πληθυσμού είναι φαινόμενο αμφίπλευρο. Η πρώτη όψη του αναφέρεται στην μετακίνηση του πληθυσμού μιας χώρας είτε προς άλλη χώρα οπότε γίνεται λόγος για **αποδημία ή εξωτερική μετανάστευση**, είτε προς άλλη περιοχή – πόλο έλξης στο εσωτερικό, οπότε γίνεται λόγος για **εσωτερική μετανάστευση** (πχ αστυφιλία).

Η δεύτερη όψη της μετανάστευσης αφορά την επιστροφή των απόδημων, δηλαδή την **παλιννόστηση** ή την επάνοδο των μεταναστών του εσωτερικού στους τόπους αρχικής τους προέλευσης.

Για τον υπολογισμό του μεγέθους της μετανάστευσης γίνεται αντιπαραβολή του αριθμού των αποδημούντων προς τον αριθμό των παλιννοστούντων. Το αποτέλεσμα που προκύπτει από την αφαίρεση αυτή ονομάζεται **καθαρή μετανάστευση**¹¹.

¹⁰ Κιόχος, 1990

¹¹ Πουλόπουλος, 1978

1.2.1 Αίτια Μετανάστευσης

Οι μεταναστεύσεις των πληθυσμών είναι φαινόμενο που πρωτοεμφανίστηκε από τις απαρχές ίδρυσης των πρώτων ανθρώπινων κοινωνιών. Μεταναστεύσεις σημειώνονται ακόμα και σήμερα, όχι όμως ελεύθερες, αλλά κατευθυνόμενες, τόσο ως προς τον επιτρεπόμενο όγκο των μεταναστών, όσο και ως προς τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά τους.

Τα αίτια που υποκινούν τις μετακινήσεις πληθυσμών στον γεωγραφικό χώρο διακρίνονται σε προσωπικά και γενικά¹².

Προσωπικά Αίτια

Τα προσωπικά αίτια μετανάστευσης μπορεί να προέρχονται από τους ακόλουθους παράγοντες:

- πολεμικούς (συγκρούσεις, κατοχή, εισβολές κ.ά.).
- οικογενειακούς (όπως π.χ. η επιθυμία να βρεθεί κάποιος κοντά σε συγγενείς του).
- οικονομικούς (π.χ. η επιδίωξη απόκτησης απασχόλησης).
- εργασιακούς (π.χ. όταν οι διαθέσιμες θέσεις εργασίας είναι λιγοστές, ή όταν η φύση της εργασίας επιβάλλει την μετακίνηση κ.λπ.).
- υγείας (όπως π.χ. στην περίπτωση που επιβάλλεται η αλλαγή κλίματος).
- ηλικίας (όπως π.χ. στην περίπτωση όπου κάποιος παίρνει σύνταξη και φεύγει από την πόλη που εργαζόταν και αποσύρεται σε άλλο τόπο λ.χ. στο χωριό του,

¹² Μιχαλάς, 2005

- επιστρέφει στην πατρίδα του κ.λπ.).
- πολιτιστικούς (όπως π.χ. η επιθυμία μόρφωσης πάνω σε άλλους πολιτισμούς).
 - εθνικούς (όπως π.χ. οι δυνατότητες που παρέχει το σύστημα άλλου κράτους για ελευθερία έκφρασης και δράσης).

Γενικά Αίτια

Γενικά αίτια μετανάστευσης μπορεί να αποτελέσουν:

- ο υπερπληθυσμός μιας περιοχής.
- η υπανάπτυξη ή οικονομική κρίση, που επικρατούν σε μια γεωγραφική περιοχή.
- η σημειούμενη έλλειψη εργατικού κ.λπ. δυναμικού σε μια περιοχή που οι συνθήκες και η αμοιβή της εργασίας είναι σημαντικά βελτιωμένες σε σχέση με τα ισχύοντα σε άλλες περιοχές.

Μέσα στα γενικά αίτια μετανάστευσης μπορούν να περιληφθούν η κινητικότητα των ηλικιών, των φύλων, των επαγγελμάτων και εργασιακών ειδικοτήτων κ.λπ.

1.2.2 Είδη Μετανάστευσης¹³

Η μετανάστευση των ανθρώπων είναι ένα φαινόμενο πανάρχαιο, η φύση του οποίου τείνει κάθε φορά να είναι διαφορετική. Οι λόγοι που γεννούν το φαινόμενο της μετανάστευσης είναι ποικίλοι και εξαρτώνται από τις συνθήκες που επικρατούν κάθε δεδομένη χρονική περίοδο.

Έτσι λοιπόν, η γεωγραφική μετακίνηση διακρίνεται σε:

¹³ Κιόχος, 1990

- **Ατομική και ομαδική:** Η ατομική και ομαδική μετανάστευση αναφέρεται στην περίπτωση όπου μεμονωμένα άτομα ή ομάδες ατόμων εγκαταλείπουν τον τόπο τους και εγκαθίστανται σε κάποιον άλλο.
- **Εξωτερική και εσωτερική:** Η εξωτερική μετανάστευση αναφέρεται στη μετακίνηση ατόμων έξω από τα σύνορα μιας χώρας, ενώ η εσωτερική μετανάστευση αναφέρεται στη μετακίνηση που γίνεται μέσα στη χώρα.
- **Ελεύθερη και αναγκαστική:** Ελεύθερη μετανάστευση έχουμε όταν η μετακίνηση γίνεται με πρωτοβουλία του μετανάστη, ενώ αναγκαστική όταν ο μετανάστης αναγκάζεται βίαια να αλλάξει τόπο εγκατάστασης και να εγκατασταθεί σε ειδικά στρατόπεδα ή άλλους περιορισμένους χώρους.
- **Ηπειρωτική και υπερπόντια:** Ηπειρωτική ή υπερπόντια μετανάστευση έχουμε ανάλογα, με το αν στην μετακίνηση από χώρα σε χώρα, παρεμβάλλεται ή όχι θάλασσα και η χώρα της μετανάστευσης ανήκει σε άλλη ήπειρο. Σήμερα, γίνεται πιο επιλεκτική διάκριση ανάμεσα στις ενδο-ηπειρωτικές και διηπειρωτικές μεταναστεύσεις και διατηρείται πιο έντονη η εικόνα της ενότητας ή της ασυνέχειας της γεωγραφικής περιοχής όπου κινείται συνήθως ο μετανάστης.
- **Μόνιμη και προσωρινή:** Όταν η μετανάστευση είναι αδύνατον να καθοριστεί χρονικά, ή είναι αβέβαιης διάρκειας, διαρκεί πάνω από ένα έτος και δεν υπάρχει πρόθεση επανόδου από τον μετανάστη, τότε θεωρείται μόνιμη. Όταν η μετανάστευση γίνεται για ορισμένο χρονικό διάστημα, ανάλογα με τον χρόνο που απαιτείται για την διευθέτηση των υποθέσεων, καθώς υπάρχει πάντα η πρόθεση της επανόδου, ή, η παραμονή είναι μικρότερη από ένα έτος, τότε ορίζεται ως προσωρινή.

Το Τμήμα Κοινωνικών Υποθέσεων του Ο.Η.Ε. δεν συγκαταλέγει μεταξύ των μεταναστών τους τουρίστες, τους επιχειρηματίες, μαθητές ή φοιτητές, απλώς διερχόμενους, πρόσφυγες κτλ.

Τελικά, στον κύκλο των μεταναστών παραμένουν δύο μεγάλες ομάδες, δηλαδή εκείνοι που μεταβαίνουν από τη μια χώρα στην άλλη για εργασία (μόνιμη, εποχιακή ή προσωρινή) και οι συγγενείς των ατόμων αυτών μαζί με τα συντηρούμενα μέλη.

1.3 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ



Η μετανάστευση αποτελεί ένα σημαντικό φαινόμενο της ανθρώπινης ζωής. Από καταβολής κόσμου ο άνθρωπος μετακινείται από τόπο σε τόπο αναζητώντας πιο ευνοϊκούς τρόπους επιβίωσης.

Στα προϊστορικά ακόμη χρόνια, οι βιολογικές ανάγκες του ανθρώπου ασκούσαν κυριαρχικές επιδράσεις και επιρροές πάνω στους πληθυσμούς των πρωτόγονων¹⁴. Το αίσθημα της αυτοσυντήρησης υπαγόρευε στις διάφορες ανθρώπινες φυλές να μεταναστεύσουν από έναν τόπο στον άλλον, προσπαθώντας να επιβιώσουν. Από τα κρύα κλίματα πήγαιναν στα πιο ζεστά, από τα ορεινά στα πεδινά, από τα φτωχά στα περισσότερο πλούσια σε καρπούς και κυνήγι. Ο κύριος λόγος που δικαιολογούσε δηλαδή, τη σταθερή μετανάστευση στο παρελθόν ήταν η προσπάθεια επιβίωσης και αυτοσυντήρησης τους.

Τέτοιου είδους μετακινήσεις τις συναντάμε γενικά ανά την υφήλιο, χωρίς να αποτελούν προνόμιο συγκεκριμένων περιοχών. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι στην κεντρική Ασία γίνονταν μεταναστεύσεις ολόκληρων φυλών επί 3000 χρόνια περίπου, ενώ υπάρχουν αρχαιολογικές ενδείξεις για προϊστορικές μετακινήσεις στην Κίνα και στην Ευρώπη.

Η πρώτη γνωστή καταγεγραμμένη πληθυσμιακή κίνηση είναι ο Ελληνικός Αποικισμός του 10 πχ αιώνα, όπου οι αρχαίοι Έλληνες αποίκησαν τα παράλια της Μεσογείου και το μεγαλύτερο μέρος του τότε γνωστού κόσμου. Αργότερα, στην Παλαιά Διαθήκη γίνεται αναφορά για τις μετακινήσεις πληθυσμών στην Μέση Ανατολή.

Με την ανακάλυψη των ηπείρων της Αμερικής, της Αφρική της Ωκεανίας και της Λασίας και του φυσικού πλούτου που διάθεταν, άρχισε μια μεγάλη μετανάστευση των Ευρωπαίων προς αυτές με την μορφή αποικιών. Η μετανάστευση αυτή συνεχίστηκε για αρκετούς αιώνες και έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην εξέλιξη της ανθρώπινης κοινωνίας. Ο κόσμος πήρε μία άλλη όψη και οι ήπειροι αυτές έχασαν σε σημαντικό βαθμό το δικό τους καθαρό χαρακτήρα από απόψεως κατοίκων, γλώσσας και εθνικής ταυτότητας.

¹⁴ Μιχαλάς, 2005

1.3.1 Βιομηχανική Επανάσταση

Η περίοδος από την έναρξη της Βιομηχανικής Επανάστασης μέχρι τα μέσα του 19ου αιώνα χαρακτηρίζεται από σημαντικές μετακινήσεις πληθυσμών. Οι πληθυσμιακές αυτές κινήσεις είχαν τρεις κύριες μορφές και αιτιολογίες.

Η πρώτη ήταν επακόλουθο της ελκτικής δύναμης των πάσης φύσης ραγδαίων εξελίξεων και μεταπλάσεων των αστικών κέντρων (συνεπεία της εισβολής των μηχανών), επί των κατοίκων των αγροτικών περιοχών. Παρατηρείται δηλαδή ένα χωρίς προηγούμενο ρεύμα αστυφιλίας.

Η δεύτερη μορφή μετακινήσεων της περιόδου αυτής αφορά την έξοδο νεοαστών και αγροτών από τις Ευρωπαϊκές, αλλά και άλλες περισσότερο φτωχές χώρες προς τον Νέο Κόσμο.

Η τελευταία μορφή πληθυσμιακής μετακίνησης μέχρι και το 1850, συνδέθηκε με την βίαιη μετακίνηση αρκετών εκατομμυρίων υποδουλωμένων Αφρικανών προς περιοχές της Αμερικανικής Ηπείρου¹⁵.

Μεγάλη μεταναστευτική κίνηση παρατηρείται κυρίως, απ' όλα τα μέρη του κόσμου καθώς, πολλές χιλιάδες ανθρώπων μετακινούνται στον Νέο Κόσμο με τις απέραντες εκτάσεις εύφορης γης και την αλματώδη βιομηχανική ανάπτυξη που απαιτεί πολλά εργατικά χέρια. Χαρακτηριστικό είναι ότι περισσότερα από 40 εκατομμύρια Ευρωπαίων μετακινήθηκαν προς τις ΗΠΑ μεταξύ των ετών 1850 – 1913¹⁶.

¹⁵ Μιχαλέας, 2005

¹⁶ Μιχαλέας, 2005

1.3.2 Α' Παγκόσμιος Πόλεμος

Μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, η μετανάστευση παίρνει καινούριες μορφές. Ο πόλεμος αυτός έριξε τις περισσότερες χώρες της Ευρώπης σε οικονομική κρίση, τις συνέπειες της οποίας προσπάθησε να αποφύγει σημαντικός αριθμός κατοίκων τους, μεταναστεύοντας στις ΗΠΑ, που δεν είχαν θιγεί άμεσα από την παγκόσμια σύρραξη και βιάζαν σταθερά κι ανοδικά προς την κατάκτηση της παγκόσμιας ηγεμονίας.

Παρόλα τα μέτρα που πάρθηκαν από τις κυβερνήσεις, η διαρροή των φτωχών Ευρωπαίων προς τη μεγάλη ήπειρο συνεχίστηκε και μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Καινούριο κύμα μετανάστευσης έχουμε στη διάρκεια και μετά τον πόλεμο αυτό, όπου χιλιάδες άτομα ξεκληρίστηκαν, ξεσηκώθηκαν και κυνηγήθηκαν από τους τόπους τους και μεταφέρθηκαν, είτε εθελοντικά είτε συχνά με τη βία, στα πιο απίθανα μέρη της γης¹⁷.

1.3.3 Β' Παγκόσμιος Πόλεμος

Μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, η Γερμανία, οι ΗΠΑ κι ο Καναδάς, άρχισαν σιγά - σιγά να γίνονται οι παγκόσμιες αγορές εργατικής δύναμης, που εξασφαλιζόνταν από τα φτωχά και οικονομικά καθυστερημένα κράτη, σαν την Ελλάδα, Ισπανία, Τουρκία, ορισμένα κράτη της Ασίας κ.ά.

Η δυνατότητα απορρόφησης όλων αυτών των μισθωτών εργατών από αλλού, δόθηκε στις παραπάνω χώρες με την τεράστια οικονομικοτεχνική ανάπτυξη που χαρακτηρίζει τα μεταπολεμικά χρόνια. Οι ΗΠΑ βγήκαν οικονομικά ενισχυμένες από τον πόλεμο

¹⁷ Ανάκτηση από <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9C%CE%B5>

και το ίδιο και η Γερμανία, η οποία παρότι νικήθηκε, κατόρθωσε μέσα σε λίγο διάστημα να γίνει μια από τις μεγαλύτερες βιομηχανικές χώρες της Ευρώπης.

Έτσι λοιπόν έχουμε το θαύμα της Γερμανίας, που άνοιξε τις πόρτες της στους μετανάστες από όλη την Ευρώπη, εκμεταλλευόμενη με αυτό τον τρόπο τη δυνατότητα αγοράς φτηνότερης εργατικής δύναμης¹⁸.

1.3.4 Τελευταίες Εξελίξεις

Στην νέα της μορφή η μετανάστευση, που γίνεται κυρίως για οικονομικούς λόγους, εμφανίζεται ιδιαίτερα έντονη με την έναρξη της εκβιομηχάνισης στις πιο προηγμένες χώρες.

Την τελευταία δεκαετία του 20^{ου} αιώνα προέκυψαν ιστορικής σημασίας μεταβολές, οι οποίες επέδρασαν αποφασιστικά στη γιγάντωση ρεύματος μαζικής μετανάστευσης (ευρέως νοούμενης) από πλείονες περιφέρειες, προς τις περισσότερο αναπτυγμένες χώρες του κόσμου, ΗΠΑ, Καναδά, Ε.Ε., Αυστραλία και Νέα Ζηλανδία.

Οι ιστορικές αυτές αλλαγές ήταν αποτέλεσμα κυρίως:

- της κατάρρευσης των κομμουνιστικών καθεστώτων στην Ανατολική Ευρώπη, την Σοβιετική Ένωση και τα Βαλκάνια,
- της ημι-χαώδους κατάστασης, η οποία προήλθε από την αποσύνθεση της Ε.Σ.Σ.Δ. και την ταχύτατη ανάδυση νέων αυτοτελών κρατικών ενοτήτων στον Ευρώ-Ασιατικό χώρο,
- των πολεμικών συρράξεων και εμφύλιων συγκρούσεων σε περιοχές της Αφρικής, της Ασίας και των Βαλκανίων,

¹⁸ Ανάκτηση από <http://www.ischool.gr/showthread.php?t=8776>

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.1 ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΣΤΗΝ ΥΦΗΛΙΟ 1990 – 2001

ΝΟΜΙΚΟ STATUS	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
ΝΟΜΙΜΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ	8.000.000
ΠΡΟΣΩΡΙΝΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ	8.000.000
ΠΑΡΑΝΟΜΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ	90.000.000
ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ (ΓΕΝΙΚΑ)	75.500.000
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	181.500.000

Πηγή: Μιχαλάς, 2005

2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

Το κεφάλαιο αυτό είναι χωρισμένο σε 2 νοητά μέρη. Στο πρώτο κομμάτι του κεφαλαίου θα γίνει αναφορά στα ιστορικά στοιχεία των μεταναστευτικών κινήσεων των Ελληνικών πληθυσμών από την αρχαία εποχή έως και σήμερα. Το δεύτερο τμήμα του κεφαλαίου είναι παρουσιάζει τις τόσο τις αρνητικές, όσο και τις θετικές επιπτώσεις που είχε για την Ελλάδα το μεταναστευτικό ρεύμα.

2.1 ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΑ ΚΥΜΑΤΑ

Οι Έλληνες αναμφισβήτητα, αποτελούν έναν από τους αρχαιότερους πληθυσμούς του σημερινού κόσμου. Θεωρούνται απόγονοι Ινδοευρωπαϊκών φύλλων, τα οποία κατέληξαν στον Ελληνικό χώρο μετά από ένα διάστημα μετακινήσεων. Η λεγόμενη

«Κάθοδος των Ελληνικών Φύλλων» είχε ολοκληρωθεί στην 2^η χιλιετία π.Χ. και αφορούσε την μετακίνηση και εγκατάσταση των Αιολών, των Ιώνων, των Αχαιών και των Δωριέων.

Πριν ακόμη γίνει η «κάθοδος των Δωριέων», οι Μυκηναίοι είχαν επιδιώξει να εγκατασταθούν στις εύφορες περιοχές των δυτικών παραλίων της Μ. Ασίας. Αυτό δεν ήταν εύκολο, όσο στη Μ. Ασία υπήρχαν ισχυρά κράτη, όπως η αυτοκρατορία των Χετταίων. Όταν όμως το 12ο αιώνα, καταστράφηκε το κράτος των Χετταίων, η περιοχή της Μ. Ασίας έγινε έδαφος ελεύθερο για μετανάστευση.

2.1.1 Ο 'Α και Β' Ελληνικός Αποικισμός

Παράλληλα, στον κυρίως ελλαδικό χώρο η πίεση των Δωριέων και των άλλων ομάδων που μετακινήθηκαν στο τέλος της 2^{ης} χιλιετίας, η γενική στενότητα χώρου, η κλειστή γεωργοκτηνοτροφική οικονομία που επικράτησε και δεν άφηνε περιθώρια για ανάπτυξη, ήταν τα αίτια που υποχρέωσαν μεγάλες ομάδες Ελλήνων να μεταναστεύσουν προς την ανατολή, στα νησιά του Αιγαίου και τις δυτικές ακτές της Μ. Ασίας¹⁹.

Η μετακίνηση έγινε σε διαδοχικά κύματα και κατά φυλετικές ομάδες. Με τον ίδιο τρόπο έγινε και η εγκατάσταση στις νέες πατρίδες. Το 10^ο αιώνα π.Χ. η μετανάστευση αυτή πήρε το χαρακτήρα εκτεταμένου αποικισμού, που ονομάστηκε Α' ελληνικός αποικισμός. Οι μεγάλες φυλετικές ομάδες που μετακινήθηκαν ήταν οι ακόλουθες:

¹⁹ Τσακτσίρας και Τιβέριος, 2000

A) Οι Αιολείς: Αποίκισαν αρχικά τα νησιά Λέσβο και Τένεδο. Στη συνέχεια ίδρυσαν αποικίες στο βόρειο τμήμα της μικρασιατικής παραλίας, από την Τρωάδα ως τον κόλπο της Σμύρνης. Ολόκληρη αυτή η περιοχή της Μ. Ασίας ονομάστηκε **Αιολίδα**.

B) Οι Ίωνες: Αποίκισαν τη Χίο, τη Σάμο και το κεντρικό τμήμα των παραλιών της Μ. Ασίας. Στις νέες τους πατρίδες οι Ίωνες διατήρησαν τη φυλετική τους ενότητα. Η περιοχή όπου εγκαταστάθηκαν οι Ίωνες ονομάστηκε **Ιωνία**. Επειδή όμως οι ιωνικές πόλεις αναπτύχθηκαν περισσότερο και απέκτησαν ηγετική θέση ανάμεσα στις άλλες ελληνικές πόλεις της Μ. Ασίας, με τον όρο Ιωνία εννοούσαν αργότερα ολόκληρη τη δυτική παραλία της Μ. Ασίας, που είχε αποικιστεί από τους Έλληνες.

Γ) Οι Δωριείς: Με τη σειρά τους οι Δωριείς, κυρίως οι πρώτοι Δωριείς που εγκαταστάθηκαν στην Πελοπόννησο, ακολούθησαν το γενικό μεταναστευτικό ρεύμα. Αποίκισαν αρχικά τα νησιά Μήλο, Θήρα, Κρήτη, Ρόδο και Κω και στη συνέχεια το νότιο τμήμα των ακτών της Μ. Ασίας. Φυλετικό κέντρο των Δωριέων της Μ. Ασίας έγινε ο ναός του Απόλλωνα, στο ακρωτήριο Τριόπιον²⁰.

Οι περιοχές στις οποίες εγκαταστάθηκαν τα Ελληνικά φύλλα εμφανίζονται στον παρακάτω χάρτη.

Χάρτης 2.1: Η Ελλάδα Μετά τον 'Α Ελληνικό Αποικισμό

²⁰ Τσακτσίρας και Τιβέριος, 2000



Πηγή: Χάρτες Παύλου Καρολίδου

Στο τέλος του 8 π.Χ. αιώνα πραγματοποιείται ο Β' Ελληνικός Αποικισμός όπου οι ελληνικές πόλεις-κράτη δημιουργούν αποικίες έως την Ισπανία στα δυτικά, τη Μαύρη Θάλασσα στα βόρεια και τη Β. Αφρική στα νότια και θέτουν τις βάσεις για την ακμή των κλασικών χρόνων.

Συγκεκριμένα, οι Έλληνες, εγκαταστάθηκαν προς Νότο στην Αφρική, στην Κυρηναϊκή. Επίσης, ελληνικές αποικίες ιδρύθηκαν στη βόρεια ακτή της Δυτικής Μεσογείου εκτός από την Ανατολική ακτή της Ισπανίας. Προς Βορρά αποικίσθηκε ολόκληρος ο Εύξεινος Πόντος, με ιδιαίτερη μεγάλη πυκνότητα στη δυτική και τη νότια ακτή. Στην είσοδο του Βοσπόρου ιδρύθηκε το Βυζάντιο και η Χαλκηδόνα. Στις ακτές της Προποντίδας όπως και στον Ελλήσποντο ιδρύθηκαν και εκεί αποικίες. Τέλος, Ελληνικές αποικίες ιδρύθηκαν και σε όλη την Θρακική χερσόνησο²¹.

²¹ Ανάκτηση από <http://www.visitgreece.gr/pages.php?langID=1&pageID=18>

2.1.2 Βυζάντιο - Τουρκοκρατία

Μεγάλες μετακινήσεις πληθυσμού σημειώθηκαν κατά τη βυζαντινή περίοδο και κατά την εποχή της τουρκοκρατίας, μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης. Το φεουδαρχικό καθεστώς και η οικονομική εκμετάλλευση των πληθυσμών, οι φυλετικές διακρίσεις και ο πνευματικός σκοταδισμός ανάγκασαν πολλούς Έλληνες να μεταναστεύσουν προς τη Δύση. Αίγυπτο, Ρωσία και Ρουμανία, όπου πολλοί από αυτούς πέτυχαν οικονομικά και κοινωνικά και δημιούργησαν στους τόπους αυτούς Ελληνικές παροικίες.

Η μεταναστευτική κίνηση προς το εξωτερικό διακρίνεται σε πέντε ανισόχρονες περιόδους: (α) από 1821 έως 1900, (β) από 1901 έως 1920, (γ) από 1921 έως 1940, (δ) από 1941 έως 1954, και (ε) από 1955 έως 1977²².

2.1.3 Η Μετανάστευση της Περιόδου 1821 - 1900

Στην περίοδο αυτή σημειώθηκαν σημαντικές μετακινήσεις πληθυσμών της Μακεδονίας, Ηπείρου, Πελοποννήσου, Στερεάς Ελλάδος κ.α. Ακριβή στοιχεία δεν υπάρχουν, όμως εικάζεται βάσιμα ότι ο αριθμός των Ελλήνων που μετανάστευσαν ανέρχεται σε 257.000²³. Η μετανάστευση αυτή κατευθύνεται κυρίως προς τα νησιά του Αιγαίου και Ιονίου, την Μεσόγειο, την Μαύρη Θάλασσα, την Ρωσία, την Αλεξάνδρεια, την Σμύρνη, την Κωνσταντινούπολη και την Ευρώπη.

²² Έμκε – Πουλοπούλου, 1986

²³ Μιχαλάς, 2005

Το μεγαλύτερο όμως μεταναστευτικό ρεύμα σημειώθηκε κατά την περίοδο 1901 - 1920.

2.1.4 Η Μετανάστευση της Περιόδου 1901 - 1920

Παρατηρείται μεταναστευτική κίνηση με αποκλειστική σχεδόν κατεύθυνση τις Η.Π.Α για λόγους κυρίως οικονομικούς και σχετικής πληθυσμιακής πίεσης.

Κατά την περίοδο αυτή, 402.538 άτομα εγκατέλειψαν τη χώρα μας και εγκαταστάθηκαν μόνιμα σε διάφορες υπερπόντιες χώρες. Από τα άτομα αυτά, 383.993, δηλαδή ποσοστό 95,4 % εγκαταστάθηκαν οριστικά στις Η.Π.Α. και δημιούργησαν εστίες σε ολόκληρη την Αμερικανική Ήπειρο²⁴.

2.1.5 Η Μετανάστευση της Περιόδου 1921 - 1940

Κατά τη διάρκεια 1921 - 1940 παρατηρείται μεγάλη μείωση στις υπερπόντιες μεταναστεύσεις.

²⁴ Κιόχος, 1990

Το σύνολο των μεταναστών της περιόδου αυτής ανήλθε σε 121.869 άτομα, από τα οποία 91.578 (75 %) εγκαταστάθηκαν στις Η.Π.Α. και τα υπόλοιπα 30.291 (25 %) μετανάστευσαν κυρίως στον Καναδά, την Αυστραλία, Αφρική και σε άλλες χώρες²⁵.

2.1.6 Η Μετανάστευση της Περιόδου 1941 - 1954

Κατά την πολεμική περίοδο 1940-1949, έγιναν βίαιες μετακινήσεις πληθυσμού προς τις χώρες της Κεντρικής Ευρώπης (1940-1945) και 1.000.000 Ελλήνων περίπου προς τις γειτονικές χώρες του Ανατολικού Συνασπισμού (1946 - 1949), σαν αποτέλεσμα του εμφύλιου πολέμου²⁶.

Πόσα ακριβώς άτομα μετακινήθηκαν προς την Κεντρική Ευρώπη, κατά την περίοδο εκείνη, δεν το γνωρίζουμε. Όσοι όμως από τους μετανάστες αυτούς επέζησαν, κατά το μεγαλύτερο μέρος, επέστρεψαν στην Ελλάδα.

Μετά το τέλος του Β' Παγκόσμιου Πολέμου και συγκεκριμένα μετά το 1946, η μετανάστευση επαναλαμβάνεται με βραδύ ρυθμό και οι μετανάστες μετακινούνται κυρίως, όχι προς τις Η.Π.Α., αλλά προς τις άλλες υπερπόντιες χώρες.

²⁵ Έμκε – Πουλοπούλου, 1986

²⁶ Μιχαλάς, 2005

Συγκεκριμένα, το σύνολο των μεταναστών της περιόδου 1946 - 1953 ανήλθε σε 49.791 άτομα. Από αυτά, 21.722 (43,6%) άτομα είχαν προορισμό τις Η.Π.Α. ενώ το υπόλοιπο (56,4 %) είχε προορισμό τον Καναδά και την Αυστραλία²⁷.

2.1.7 Η Μετανάστευση της Περιόδου 1955 - 1977

Την περίοδο αυτή το μεταναστευτικό ρεύμα κινήθηκε προς τις πιο ανεπτυγμένες χώρες της κεντρικής και βορειοδυτικής Ευρώπης, ενώ η υπερπόντια μετανάστευση παρουσιάζει κάμψη.

Ειδικά το 1955 υπάρχει μεγάλη μεταναστευτική κίνηση προς τις δυτικό - Ευρωπαϊκές χώρες, και κυρίως στο Βέλγιο και την Δυτική Γερμανία. Αντίθετα από τις άλλες μεταναστευτικές κινήσεις, η μετανάστευση προς την Γερμανία χαρακτηρίζεται σαν μια καλά οργανωμένη διάρθρωση, εργατική επιλογή και συμβατική υποχρέωση.

Υπολογίζεται ότι κατά την διάρκεια της περιόδου αυτής μετανάστευσαν συνολικά πάνω από 2.400.000²⁸ Έλληνες, από τους οποίους το 68% περίπου κατευθύνθηκε κυρίως προς την Δυτική Γερμανία και κατόπιν στην Σουηδία και το Βέλγιο και οι υπόλοιποι εκτός Ευρώπης.

Ανεξάρτητα από τον τρόπο υπολογισμού της καθαρής μετανάστευσης για το διάστημα 1955 – 1977, είναι προφανές ότι, χάθηκαν από την Ελλάδα περισσότερα από 800.000 πρόσωπα νεαρής παραγωγικής ηλικίας.

²⁷ Κιόχος, 1990

²⁸ Μιχαλέας, 2005

Παρά το γεγονός ότι δεν έγινε μέχρι σήμερα συστηματική απογραφή των απόδημων, υπολογίζεται ότι 5.000.000 Έλληνες βρίσκονται διασπαρμένοι σε κάθε γωνιά του πλανήτη μας²⁹. Οι κυριότερες συγκεντρώσεις Ελληνικού πληθυσμού εντοπίζονται στις ΗΠΑ, στην Γερμανία, στην Αυστραλία, στον Καναδά, στην Αργεντινή, στα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης κτλ.

Τις δύο τελευταίες δεκαετίες η αποδημία των Ελλήνων δεν έχει μαζικό, αλλά ποιοτικό χαρακτήρα. Πρόκειται κυρίως για μετανάστευση νέων πτυχιούχων, στελεχών επιχειρήσεων, φοιτητών και ειδικευόμενων, που παραμένουν στη χώρα υποδοχής μετά το τέλος των σπουδών τους.

Στο ξεκίνημα και το μεσουράνημα της έννοιας «παγκοσμιοποίηση», η Ελλάδα έγινε χώρα των «ολίγων ευκαιριών» για τους γηγενείς, αλλά αποτελεί πλέον υποδοχέα μεταναστών κατά κύματα. Γι αυτούς τους πληθυσμούς, είναι χώρα των «πολλών ευκαιριών»³⁰.

²⁹ Κιάχος, 1990

³⁰ Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων

2.2 ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

Κατά την περίοδο 1955 – 1977 έγιναν μαζικές μετακινήσεις Ελληνικών πληθυσμών προς άλλες χώρες. Ο μέσος όρος του ποσοστού των μεταναστών, της περιόδου αυτής, επί του συνολικού πληθυσμού, ανήλθε σε 7,92 %, ποσοστό αρκετά μεγάλο ώστε να προκληθούν αρκετές συνέπειες, αν μάλιστα λάβουμε υπόψη μας ότι οι μετανάστες αυτοί ανήκουν συνήθως στον ενεργό πληθυσμό. Πέρα όμως από τα αρνητικά, η μετανάστευση είχε και κάποιες θετικές επιδράσεις, όπως θα δούμε στην συνέχεια.

2.2.1 Οι Συνέπειες της Μετανάστευσης

Η μαζική μετακίνηση του ελληνικού πληθυσμού προς τις υπερπόντιες και ευρωπαϊκές χώρες, κατά την περίοδο 1955 - 1977 είχε σαν αποτέλεσμα τη μείωση του εργατικού δυναμικού, την ερήμωση της υπαίθρου, την επιτάχυνση της διαδικασίας γήρανσης του πληθυσμού, τη δημιουργία ψυχολογικών προβλημάτων στους μετανάστες και στα μέλη των οικογενειών τους κτλ.

Η συνολική μετανάστευση της περιόδου 1955 – 1977 είχε ως αποτέλεσμα να βγει έξω από τα σύνορα της χώρας το 13% του πληθυσμού, με κίνητρο την αναζήτηση

ευκαιριών απασχόλησης. Το μεταναστευτικό ρεύμα αποδυνάμωσε πληθυσμιακά τις αγροτικές κυρίως περιφέρειες της χώρας, τόσο ποσοτικά (μείωση πληθυσμού) όσο και ποιοτικά στο βαθμό που απορρόφησε παραγωγικές ηλικίες (έως 45 ετών), "υποθηκεύοντας" κατ' αυτόν τον τρόπο και τις μελλοντικές πληθυσμιακές εξελίξεις.

Άμεσες ήταν οι συνέπειες της πτώσης της γεννητικότητας και της γήρανσης του πληθυσμού, ιδιαίτερα των αγροτικών περιοχών, από τις οποίες προέρχονται τα 80% των μεταναστών.

Για παράδειγμα, τη δεκαετία του '50 η Μεσσηνία χάνει, σε απόλυτους αριθμούς, 15.901 άτομα, με θετικό όμως φυσικό ισοζύγιο 24.345 ατόμων, που πρακτικά σημαίνει ότι η εκροή πληθυσμού λόγω μετανάστευσης ανήλθε σε 40.246 περίπου άτομα ή 17% του πληθυσμού του 1951. Την επόμενη δεκαετία (1961-71) το μεταναστευτικό ρεύμα έφθασε στην κορύφωσή του με εκροή 50.984 ατόμων (24,1% του πληθυσμού του 1961), ενώ παράλληλα η φυσική αύξηση έπεσε στο μισό της προηγούμενης δεκαετίας, λόγω ακριβώς της αποδυνάμωσης του πληθυσμού από τις παραγωγικές (και αναπαραγωγικές) ηλικίες³¹.

Είναι φανερό πως για τις πρώτες δεκαετίες οι εκροές πληθυσμού λόγω μετανάστευσης αποτέλεσαν τον κύριο παράγοντα πληθυσμιακής μείωσης, η δε φυσική αύξηση αποτέλεσε, κατά τις δεκαετίες του '60 και κυρίως του '50, τον κύριο μηχανισμό αντιστάθμισης των απωλειών.

Οι δημογραφικές συνέπειες της μετανάστευσης δεν περιορίζονται μόνο στην αριθμητική μείωση του πληθυσμού κατά το μέρος εκείνο που μεταναστεύει, αλλά επεκτείνονται και μεταβάλλουν την αρμονική δομή του πληθυσμού τόσο από την άποψη του φύλου όσο και από την άποψη της ηλικίας (μεταναστεύουν νέοι και κατά κανόνα άρρενες)³².

³¹ Ανάκτηση από <http://www.diasnews.com/avtnoma.HTM>

³² Κιόχος, 1990

Οι μεταβολές αυτές της δομής του πληθυσμού έχουν άμεση επίπτωση σε όλα τα δημογραφικά μεγέθη : στη γαμηλιότητα, στη θνησιμότητα, στη γεννητικότητα κτλ.

Μια από τις χαρακτηριστικές επιπτώσεις του μεταναστευτικού ρεύματος στη γεωργία είναι η προσθήκη μιας ακόμη επιλεκτικής στην καταθρυμματισμένη γεωργική ιδιοκτησία. Πολλές εκτάσεις έμειναν ακαλλιέργητες ή διατηρήθηκαν σαν αρχέγονες γεωργικές εκμεταλλεύσεις στα χέρια ηλικιωμένων αγροτών που αντιμετωπίζουν αδυναμία προσαρμογής προς τη σύγχρονη τεχνολογία της γεωργικής οικονομίας και τα σύγχρονα συστήματα για τη διάρθρωση της γεωργικής επιχείρησης, σύμφωνα με τις απαιτήσεις των συναλλαγών στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης³³.

2.2.2 Οι Θετικές Επιδράσεις της Μετανάστευσης³⁴

Θα ήταν παράλειψη να μη τονιστούν και τα κυριότερα πλεονεκτήματα της μετανάστευσης, τα οποία συνοψίζονται στα ακόλουθα :

- Ενίσχυση του Ισοζυγίου πληρωμών (τα μεταναστευτικά εμβάσματα ανέρχονταν σε 1.400 περίπου εκατομμύρια δολάρια, δηλ. συντελούσαν σε μια συμμετοχή 10%).
- β) Διέξοδος στο πρόβλημα της ανεργίας και υποαπασχόλησης. Σύμφωνα με την απογραφή του 1961, οι άνεργοι ανέρχονται σε 216.000 άτομα.
- γ) Σύσφιξη των οικονομικών και πολιτιστικών δεσμών της χώρας μας με τις κυριότερες υπερπόντιες και ευρωπαϊκές χώρες.

Οι κοινωνικοοικονομικές αλλαγές της δεκαετίας του '70 σε διεθνές επίπεδο αλλά και στο επίπεδο της χώρας, ανάσχεσαν την δυναμική της εξωτερικής και εσωτερικής

³³ Κιόχος, 1990

³⁴ Κιόχος, 1990

μετανάστευσης. Την δεκαετία του '80 το μεταναστευτικό ισοζύγιο έχει πλήρως ανατραπεί, με κύρια χαρακτηριστικά την μείωση ή και μηδενισμό της εσωτερικής μετανάστευσης από την περιφέρεια προς το κέντρο, και, σε επίπεδο εξωτερικής μετανάστευσης, την μετατροπή της Ελλάδας από χώρα έντονης μεταναστευτικής εκροής (πριν το 1970) σε χώρα υποδοχής πληθυσμιακών εισροών που αφορούν παλιννοστούντες Έλληνες και ξένους μετανάστες³⁵.

Διάφορες πηγές δείχνουν ότι, ενώ η μετανάστευση για τη δεκαετία 1951-60 παρουσιάζει ένα έλλειμμα 208.000, στη δεκαετία 1961-70 υπάρχει ένα έλλειμμα περίπου 460.000 ατόμων, για πρώτη φορά τη δεκαετία 1971-1980 διαδέχεται ένα πλεόνασμα 330.000 παλιννοστούντων, τη δεκαετία 1981-90 η θετική μετανάστευση ανέρχεται σε περίπου 250.000 άτομα, ενώ για την περίοδο 1991-2000 το πλεόνασμα ανέρχεται σε 680.000 άτομα³⁶.

³⁵ Ανάκτηση από <http://www.diasnews.com/aytnoma.HTM>

³⁶ Κουτσοπουλος, 2007

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ



Η Ελλάδα, χώρα κατ' εξοχήν αποστολής μεταναστών στο παρελθόν, απέκτησε, στη δεκαετία του 1990, ένα σημαντικό αριθμό μεταναστών (νόμιμων και μη) που υπολογίζεται περίπου στο 15% - 20% του πληθυσμού της, αν και ο αριθμός των νομιμοποιημένων μεταναστών δεν ξεπερνά τους 1.000.000. Το ρεύμα αυτό συνδέεται κυρίως με την πολιτική αλλαγή στην ανατολική Ευρώπη, ενώ υπάρχουν και μεγάλες μεταναστευτικές μειονότητες που προέρχονται από την Αφρική και την Ασία.

Σύμφωνα με την ειδική έρευνα για τη θέση στην αγορά εργασίας των μεταναστών και των αμέσων απογόνων τους που διεξήγαγε η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος (ΕΣΥΕ), η ανεργία στα άτομα αλλοδαπής ιθαγένειας ανέρχεται στο 6,3%. Στην ίδια έρευνα ο αριθμός των μη ενεργών ατόμων αλλοδαπής ιθαγένειας ανέρχονται σε 148.323³⁷. Συνεπώς προκύπτει εμμέσως, ότι αφού το 6,3% των αλλοδαπών στην Ελλάδα είναι 148.323, άρα ο συνολικός αριθμός αλλοδαπών είναι

³⁷ Ανάκτηση από www.statistics.gr

2.354.333. Για κάποιους, ο πραγματικός αριθμός των μεταναστών στην Ελλάδα είναι μεγαλύτερος.

3.1 ΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η Ελλάδα αποτελεί έναν από τους πρώτους προορισμούς των μεταναστών από τον Τρίτο Κόσμο στην Ευρώπη. Το 2007, μάλιστα, βρέθηκε στην πέμπτη θέση της παγκόσμιας κατάταξης των χωρών που αποτελούν τις κύριες πύλες του μεταναστευτικού κύματος, ακολουθώντας τις ΗΠΑ, Σουηδία, Γαλλία και Αγγλία. Ταυτόχρονα, θεωρείται η ευρωπαϊκή χώρα με τον μεγαλύτερο αριθμό μεταναστών ανά 1.000 κατοίκους και το εκρηκτικό αυτό μείγμα εντείνεται όσο περνάει ο καιρός³⁸.

Σύμφωνα με στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα το Υπουργείο Εσωτερικών, το 2008 καταγράφηκε κατακόρυφη αύξηση του αριθμού των μεταναστών που εισήλθαν στην Ελλάδα. Η αύξηση ανέρχεται σε 75,4% σε σχέση με το 2007 και οι νέοι μετανάστες πλησίασαν τις 150.000³⁹. Σύμφωνα με την απογραφή του 2001, οι μετανάστες αποτελούν το 7% του πληθυσμού που κατοικεί στην Ελλάδα, είναι όμως απόλυτα σίγουρο ότι το ποσοστό αυτό έχει ξεπεράσει σήμερα το 20%.

Βάσει πορισμάτων του ερευνητικού προγράμματος που διεξήχθη στο Εργαστήριο Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων, ο κύριος όγκος των μεταναστών βρίσκεται συγκεντρωμένος στην ανατολική Στερεά Ελλάδα (Αττική, Βοιωτία και Φθιώτιδα) και στο βορειοανατολικό και νότιο τμήμα της Πελοποννήσου⁴⁰.

Οι μετανάστες διακρίνονται σε τέσσερις μεγάλες κατηγορίες: (α) Στους προερχόμενους από τις ανεπτυγμένες χώρες, (β) στους προερχόμενους από τις βάλκανικές χώρες, (γ) στους προερχόμενους από τις πρώην σοσιαλιστικές χώρες και

³⁸ Αντωνίου κ.α., 2009

³⁹ Υπουργείο Εσωτερικών, ανάκτηση από www.vpes.gr

⁴⁰ Ανάκτηση

από

<http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=12128&subid=2&pubid=3732765>

(δ) όλους τους υπόλοιπους, οι οποίοι προέρχονται κατά κύριο λόγο από τον Τρίτο Κόσμο⁴¹.

Η καθεμία από τις τέσσερις ομάδες χωρών προέλευσης των αλλοδαπών έχει διαφοροποιημένες μεταναστευτικές ιστορίες, ρόλους και δημογραφική δομή. Η πληθυσμιακή πυραμίδα των μεταναστών είναι εξαιρετικά εντυπωσιακή και διαφέρει αισθητά από εκείνη των Ελλήνων. «Σε αντίθεση με την πυραμίδα των Ελλήνων (πληθυσμός ώριμος με σαφείς τάσεις γήρανσης, συρρίκνωση της βάσης και ισορροπημένη σχέση ανάμεσα στα δύο φύλα μέχρι τα 65 έτη), οι πυραμίδες των αλλοδαπών, με εξαίρεση εκείνων που προέρχονται από τις ανεπτυγμένες χώρες, είναι εξαιρετικά νεανικές και αυτό αποτυπώνεται και στη μέση ηλικία τους τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο»⁴².

⁴¹ Κοτσαμάνης, Σταθάκης, 2008

⁴² Κοτσαμάνης, Σταθάκης, 2008

3.2 ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΑΜΟΔΑΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΑΤΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΤΟΥ 2001

Η μετανάστευση προς τη χώρα μας κατά τη δεκαετία του 1990 παρουσιάζει δύο μείζονες διαφορετικές μορφές: (1) τη νόμιμη είσοδο παλιννοστούντων ομογενών από τις χώρες που προέκυψαν από τη διάλυση της πάλαι ποτέ ΕΣΣΔ, και (2) την παράνομη συνήθως είσοδο μεταναστών από τις χώρες της Βαλκανικής χερσονήσου, της Ανατολικής Ευρώπης, της Ασίας και της Αφρικής.

Στη συνέχεια θα αποτυπωθούν και θα εξεταστούν μερικά από τα βασικά χαρακτηριστικά των μεταναστών που βρίσκονται στην χώρα μας, ανά περιφέρεια, όπως προκύπτουν από την επεξεργασία των στοιχείων της Απογραφής του πληθυσμού που διεξήχθη από την ΕΣΥΕ το 2001.

3.2.1 Κατανομή Πληθυσμού Μεταναστών

Σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής του 2001, στην χώρα μας βρίσκονταν 762.191 μετανάστες, εκ των οποίων το 54,5% άνδρες και το 45,5% γυναίκες. Ο αριθμός των μεταναστών το 2001 αντιστοιχούσε στο 7,0% του πληθυσμού της χώρας. Η αναλογία των μεταναστών στον πληθυσμό της χώρας και των περιφερειών με βάση την απογραφή εμφανίζεται στον ακόλουθο πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.1 ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

	και τα δύο φύλα	Άνδρες	Γυναίκες
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	7,0%	7,7%	6,3%
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ & ΘΡΑΚΗ	2,5%	2,5%	2,4%
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	5,3%	5,8%	4,9%
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	2,9%	3,4%	2,5%
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	4,2%	5,1%	3,4%
ΗΠΕΙΡΟΣ	4,4%	4,9%	4,0%
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	9,1%	9,5%	8,8%
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	4,7%	5,6%	3,9%
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	6,5%	8,3%	4,6%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	7,5%	8,4%	6,5%
ΑΤΤΙΚΗ	9,8%	10,8%	9,0%
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	4,7%	5,1%	4,3%
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	9,3%	9,1%	9,5%
ΚΡΗΤΗ	6,7%	7,3%	6,2%

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή Πληθυσμού 2001, πίνακας: 3 Αλλοδαπών και Πραγματικός Πληθυσμός

Πολύ μεγαλύτερη από την μέση συμμετοχή των μεταναστών στον πληθυσμό έχουν οι περιφέρειες των Ιονίων Νήσων, του Ν. Αιγαίου και της Αττικής, (9,1%, 9,3% και 9,8% αντίστοιχα), ενώ λίγο μεγαλύτερη από την μέση έχει και η περιφέρεια Πελοποννήσου (7,5%).

Περί το ήμισυ αυτών βρίσκεται στην Αττική ενώ ένα σημαντικό ακόμη μέρος στην Κεντρική Μακεδονία (48,6% και 13,1% αντίστοιχα), με αποτέλεσμα οι υπόλοιπες περιφέρειες να συμμετέχουν με πολύ μικρότερες αναλογίες. Ειδικότερα, το 1/4 αυτών κατανέμεται σε πέντε περιφέρειες, (Πελοπόννησος, Κρήτη, Στερεά Ελλάδα, Δυτική Ελλάδα και Θεσσαλία των οποίων η συμμετοχή κυμαίνεται από 4,0% μέχρι 6,3%), το 3,7% στο Ν. Αιγαίο, από 2,0% μέχρι 2,6% κυμαίνεται η συμμετοχή σε Ανατολική

Μακεδονία & Θράκη, Ήπειρο και Ιόνια Νησιά, ενώ στο Β. Αιγαίο και την Δυτική Μακεδονία βρίσκεται αντίστοιχα το 1,3% και το 1,2% αυτών⁴³.

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται οι μετανάστες κατά ομάδες ηλικιών και περιφέρειες.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 3.2 ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΤΩΝ
ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΑΝΑ ΗΛΙΚΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ**

Ομάδες ηλικιών Σύνολο Χώρας, Περιφέρειες	και τα δύο φύλα			
	Σύνολο	0-14	15-64	65& άνω
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	762.191	127.090	608.416	26.685
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ & ΘΡΑΚΗ	15.146	2.429	12.061	656
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	100.178	16.849	80.039	3.290
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	8.870	1.667	6.945	258
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	31.957	6.128	25.075	754
ΗΠΕΙΡΟΣ	15.692	2.966	11.909	817
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	19.460	3.795	14.799	866
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	35.144	5.842	28.239	1.063
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	39.397	6.275	32.451	671
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	47.882	7.859	38.609	1.414
ΑΤΤΙΚΗ	370.218	60.483	295.077	14.658
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	9.711	1.622	7.561	528
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	28.112	4.919	22.226	967
ΚΡΗΤΗ	40.424	6.256	33.425	743

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή Πληθυσμού 2001, πίνακας 9 Αλλοδαπών

3.2.2 Η Δομή του Πληθυσμού ανά Περιφέρεια

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα 2, ο κύριος όγκος των μεταναστών, περίπου 80%, βρίσκεται στις παραγωγικές ηλικίες 15-64 ετών, το 16,7% αυτών είναι ηλικίας 0-14 ετών και το 3,5% είναι γεροντικός πληθυσμός. Οι μετανάστες οι οποίοι ανήκουν στον παραγωγικό πληθυσμό, ηλικίας από 20 μέχρι 44 ετών, αποτελούν πάνω από το ήμισυ του συνολικού πληθυσμού αυτών σε άνδρες και γυναίκες, τη στιγμή που ο παραγωγικός πληθυσμός ηλικίας από 20 μέχρι 44 ετών στο σύνολο της χώρα δεν υπερβαίνει το 38,0% του συνολικού πληθυσμού της χώρας⁴⁴. Το 75% των μεταναστών είναι άνδρες, ενώ οι μισοί από αυτούς έχουν ήδη φέρει τις οικογένειές τους στην Ελλάδα⁴⁵.

Ο νεανικός πληθυσμός των μεταναστών συμμετέχει σε μεγαλύτερη από την μέση αναλογία αυτών σε πέντε περιφέρειες (Δυτική Μακεδονία, Θεσσαλία, Ήπειρο, Ιόνια Νησιά και Ν. Αιγαίο), είναι παραπλήσιος σε τρεις (Κεντρική Μακεδονία, Β. Αιγαίο και Δυτική Ελλάδα) ενώ είναι μικρότερος στις υπόλοιπες πέντε περιφέρειες.

Παραπλήσιο με την μέση αναλογία του παραγωγικού πληθυσμού της χώρας έχουν οι περιφέρειες Ανατολική Μακεδονία & Θράκη, Κεντρική Μακεδονία και Αττική, μεγαλύτερη οι περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας, Στερεάς Ελλάδας, Πελοποννήσου και Κρήτης ενώ μικρότερη οι υπόλοιπες έξι περιφέρειες.

Όσον αφορά δε τον γεροντικό πληθυσμό μόνο δύο περιφέρειες πλησιάζουν την μέση αναλογία της χώρας (Κεντρική Μακεδονία και Κρήτη), μεγαλύτερη είναι η αναλογία σε πέντε περιφέρειες (Ανατολική Μακεδονία & Θράκη, Ήπειρο, Ιόνια Νησιά, Αττική και Β. Αιγαίο) και μικρότερη οι υπόλοιπες έξι περιφέρειες⁴⁶.

⁴⁴ Κριτικίδης, Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ – ΑΔΕΔΥ

⁴⁵ Καφούσιας, 2003

⁴⁶ Ανάκτηση από http://www.inegsee.gr/equal/equal2/ΜΕΛΕΤΕΣ/meletes_1_bodv.htm

3.2.3 Τόπος Εγκατάστασης

Οι αστικές περιοχές αποτελούν κυρίως τον τόπο εγκατάστασης των μεταναστών, καθώς πάνω από 80% αυτών επιλέγουν να εγκατασταθούν στις εν λόγω περιοχές, ενώ το υπόλοιπο 18,6% σε αγροτικές περιοχές. Η εν λόγω αναλογία διαμορφώνεται κυρίως από το μέγεθος του πληθυσμού των μεταναστών στις περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας στις οποίες αναλογεί πάνω από το 60,0% του πληθυσμού των μεταναστών, περί τα 3/4 των μεταναστών που βρίσκονται σε αστικές περιοχές και λιγότερο από το 16,0% όσων βρίσκονται σε αγροτικές περιοχές της χώρας.

Σύμφωνα με νεότερη έρευνα, οι αστικές περιοχές να αποτελούν τον ισχυρότερο πόλο έλξης για τους μετανάστες με οικογένεια⁴⁷.

Εάν εξαιρέσουμε τις δύο αυτές περιφέρειες, τότε στις αστικές περιοχές των υπόλοιπων περιφερειών είναι εγκαταστημένο λιγότερο από το 60,0% των μεταναστών ενώ το υπόλοιπο 41,0% στις αγροτικές περιοχές. Παραπλήσια με την ως άνω μέση αναλογία αστικών/αγροτικών περιοχών, έχουν τέσσερις περιφέρειες (Ηπείρου, Στερεάς Ελλάδας, Δ. Μακεδονίας και Κρήτης), μεγαλύτερη οι περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, Θεσσαλίας, Δ. Ελλάδας και Κρήτης και πολύ χαμηλότερη οι υπόλοιπες περιφέρειες (Ιόνια Νησιά, Β. Αιγαίο και Πελοποννήσου).

Τρεις περιφέρειες συγκεντρώνουν περίπου το 40% των εγκαταστημένων μεταναστών σε αγροτικές περιοχές της χώρας (Πελοποννήσου, Στερεά Ελλάδα και Κρήτη), ενώ λιγότερο από το 1/3 αυτών είναι συγκεντρωμένο σε τέσσερις ακόμη περιφέρειες (Θεσσαλία, Ιόνια Νησιά, Δυτική Ελλάδα και Κρήτη)⁴⁸.

⁴⁷ Ιωσιφίδης κ.α., 2007

⁴⁸ Κριτικίδης, Ινστιτούτο Εργασίας/ΓΣΕΕ – ΑΔΕΔΥ

3.2.4 Μορφωτικό Επίπεδο

Το μορφωτικό επίπεδο των μεταναστών είναι κυρίως απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης 28,0%, ενώ μαζί με τους αποφοίτους του δημοτικού (23,3%) υπερβαίνουν το ήμισυ αυτών. Επίσης ένα 7,9% φοιτά στο Δημοτικό, 2,9% έχει εγκαταλείψει το δημοτικό και τέλος το 3,2% δεν γνωρίζει γραφή και ανάγνωση. Σημαντικό μέρος αυτών είναι απόφοιτοι γυμνασίου (17,9%) ενώ ένα 8,3% έχει πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είτε είναι κάτοχος διδακτορικού ή μεταπτυχιακού⁴⁹.

Στους αποφοίτους μέσης εκπαίδευσης μόνο οι περιφέρειες Αττικής και Κρήτης έχουν μεγαλύτερη αναλογία από την μέση ενώ παραπλήσια με αυτήν έχει και το Ν. Αιγαίο. Στους αποφοίτους δημοτικού μικρότερη από την μέση αναλογία έχουν οι περιφέρειες Αττικής και Ν. Αιγαίου ενώ παραπλήσια με αυτήν έχουν η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη και η Κεντρική Μακεδονία. Στους αποφοίτους δημοτικού μικρότερη από την μέση αναλογία έχει μόνο η Αττική, μεγαλύτερη τα Ιόνια Νησιά και το Νότιο Αιγαίο, ενώ οι υπόλοιπες περιφέρειες έχουν παραπλήσια αναλογία. Τέλος όσον αφορά τους μετανάστες με τριτοβάθμια εκπαίδευση μόνο στην Αττική και την Κ. Μακεδονία η αναλογία τους είναι μεγαλύτερη της μέσης, στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη η αναλογία είναι παραπλήσια ενώ στις υπόλοιπες περιφέρειες είναι πολύ μικρότερη (βλ. Παράρτημα 1).

Στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί ότι στην απογραφή περιλαμβάνονται και οι ομογενείς από τις πρώην Ανατολικές χώρες, γεγονός που παρουσιάζει αυξημένο το ποσοστό τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

⁴⁹ Κριτικήδης, Ινστιτούτο Εργασίας /ΓΣΕΕ – ΑΔΕΔΥ

3.2.5 Χώρες Προέλευσης - Αποστολής

Το μεγαλύτερο ποσοστό των μεταναστών προέρχεται από την Αλβανία 57,5% (438.036 άτομα), πάνω από το 1/4 των μεταναστών προέρχεται από 11 χώρες, των οποίων ο αριθμός των μεταναστών ανά χώρα υπερβαίνει τα 10.000 άτομα, ενώ πάνω από 10,% προέρχεται από 12 ακόμη χώρες των οποίων το μέγεθος κυμαίνεται μεταξύ 5.000 και 10.000 ατόμων. Κατά συνέπεια το μεγαλύτερο μέρος (93,8%) του πληθυσμού των μεταναστών προέρχεται από 24 χώρες, ενώ από τις υπόλοιπες 195 χώρες το υπόλοιπο 6,2%³⁰.

Μεγαλύτερη αναλογία των μεταναστών που προέρχονται από την Αλβανία έχουν οι περιφέρειες Ηπείρου, Θεσσαλίας, Δ. Μακεδονία, (από 86,0% μέχρι 76,0%), πάνω από τα 2/3 των μεταναστών αντιστοιχούν στις περιφέρειες των Ιονίων Νήσων, Δυτικής και Στερεάς Ελλάδας, ενώ την μικρότερη αναλογία έχουν η Ανατολική Μακεδονία & Θράκη και η Κρήτη (38,6% και 43,1% αντίστοιχα).

Σημαντικά ποσοστά ανά περιφέρεια έχουν οι μετανάστες οι προερχόμενοι:

Ανατολική Μακεδονία & Θράκη: Βουλγαρία, Γεωργία, Ρωσία, Γερμανία & Αρμενία,

Κεντρική Μακεδονία: Βουλγαρία, Γεωργία, Ρωσία, Αρμενία και Κύπρος

Δυτική Μακεδονία: Ηνωμένες Πολιτείες, Ρωσία και Αυστραλία,

Θεσσαλία: Βουλγαρία και Ρουμανία,

Ήπειρος: Κύπρος και Γερμανία,

Ιόνια Νησιά: Γερμανία, Ηνωμένες Πολιτείες και Ηνωμένο Βασίλειο,

Δυτική Ελλάδα: Ηνωμένες Πολιτείες, Ρωσία και Αυστραλία,

Πελοποννήσου: Βουλγαρία, Ρουμανία, Ηνωμένες Πολιτείες, Ουκρανία και Καναδάς,

Αττική: Βουλγαρία, Ρουμανία, Ηνωμένες Πολιτείες, Κύπρος, Ουκρανία, Πολωνία και Πακιστάν,

Βόρειο Αιγαίο: Βουλγαρία, Ηνωμένες Πολιτείες, Γερμανία, Αυστραλία και Καναδάς,

³⁰ Κριτικίδης, Ινστιτούτο Εργασίας /ΓΣΕΕ – ΑΔΕΔΥ

Νότιο Αιγαίο: Βουλγαρία, Ηνωμένες Πολιτείες, Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία και Αυστραλία,

Κρήτη: Βουλγαρία, Γεωργία, Ρουμανία, Γερμανία, Ηνωμένες Πολιτείες, Ηνωμένο Βασίλειο, Ρωσία, Ουκρανία και Συρία,

Στερεά Ελλάδα: Βουλγαρία, Ρουμανία, Πακιστάν και Ινδία⁵¹.

3.2.5 Λόγοι Επιλογής της Ελλάδος

Οι σημαντικότεροι λόγοι που σχετίζονται με την απόφαση των μεταναστών να έρθουν στην Ελλάδα είναι η ευνοϊκή πληροφόρηση από φίλους ή και συγγενείς για τις συνθήκες ζωής και εργασίας στην χώρα μας και η προηγούμενη παρουσία συγγενών τους στην Ελλάδα. Επίσης, αρκετοί τόνισαν ότι η επιλογή για μετανάστευση στην Ελλάδα δεν ήταν αυστηρά ατομική αλλά οικογενειακή⁵².

Όσον αφορά την επιλογή περιφέρειας, οι λόγοι εγκατάστασης σχετίζονται με τη διαθεσιμότητα εργασίας και την παρουσία της οικογένειας, ενώ ακολουθούν αιτίες που σχετίζονται με τη λειτουργία κοινωνικών δικτύων φίλων ή/και συγγενών που παρείχαν πληροφόρηση και άλλες διευκολύνσεις.

Οι διαφοροποιήσεις μεταξύ των διαφορετικών μεταναστευτικών ομάδων είναι αρκετά σημαντικές. Έτσι, οι μετανάστες από την Αλβανία προβάλλουν πολύ περισσότερο τους οικογενειακούς λόγους, οι μετανάστες από την Αφρική τονίζουν τον ρόλο της παρουσίας ομοεθνών και φίλων και οι μετανάστες από την Ασία και την Ανατολική Ευρώπη δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στην διαθεσιμότητα εργασίας και στις αυξημένες ευκαιρίες για εισοδηματική βελτίωση.

⁵¹ Ανάκτηση από http://www.inegsee.gr/equal/equal2/ΜΕΛΕΤΕΣ/meletes_1_body.htm
⁵² Ιωσιφίδης κ.α., 2007

Τα βασικότερα πλεονεκτήματα της σημερινής περιοχής κατοικίας και εργασίας των μεταναστών περιλαμβάνουν το ότι η Ελλάδα έχει σχετικά μικρές πόλεις που χαρακτηρίζονται από κοινωνική ηρεμία και έλλειψη συγκρούσεων, ενώ αρκετοί δίδουν έμφαση στη φυσική ομορφιά και στο ότι πρόκειται για παράκτιες περιοχές. Όμως, ως το σημαντικότερο πλεονέκτημα δηλώνεται η διαθεσιμότητα εργασίας με ικανοποιητικές απολαβές και ανεκτές συνθήκες εργασίας⁵³.

3.2.6 Λόγοι Εγκατάστασης

Από τους λόγους εγκατάστασης, όπως αυτοί δηλώθηκαν από τους μετανάστες, πάνω από το ήμισυ δήλωσε ότι ήρθε για εργασία (54,2%), ενώ ένα σημαντικό μέρος το οποίο ξεπερνά το 1/5 αυτών δήλωσε άλλο λόγο (εκτός των κυρίων κατηγοριών της απογραφής 21,5%). Την επανένωση οικογένειας ως λόγο εγκατάστασης, δήλωσε το 13%, για επαναπατρισμό ή παλιννόστηση περίπου το 7%, την αναζήτηση ασύλου ή ως πρόσφυγες 1,3% και 0,3% αντίστοιχα, ενώ για σπουδές έχει εισέλθει το 2,7% των μεταναστών⁵⁴.

Οι λόγοι που οδήγησαν τους μετανάστες να επιλέξουν την περιφέρεια που θα εγκατασταθούν παρουσιάζονται αναλυτικά στον παρακάτω πίνακα.

⁵³ Ιωσιφίδης κ.α., 2007

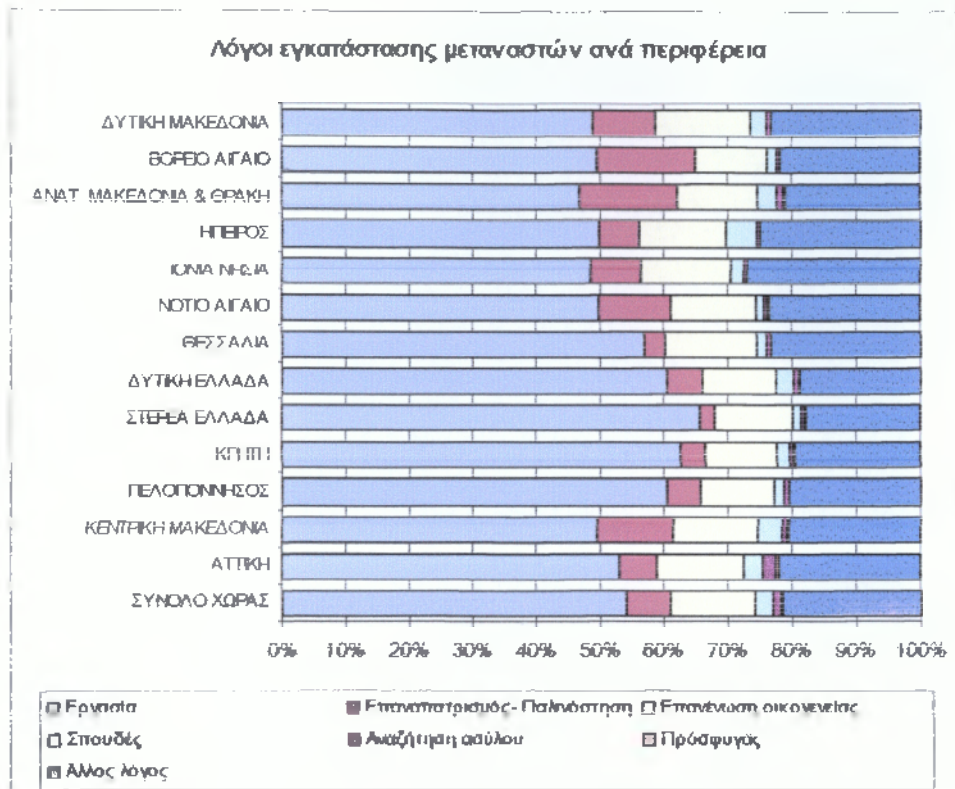
⁵⁴ Κριτικίδης, Ινστιτούτο Εργασίας /ΓΣΕΕ – ΑΔΕΔΥ

**ΠΙΝΑΚΑΣ 3.3 ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΑΝΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟ ΛΟΓΟ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ**

Όροι εγκατάστασης	Σύνολο	Εργασία	Επαναπατριsmός - Παλιννόστηση	Επανένωση οικογενείας	Σπουδές	Αναζήτηση ασύλου	Πρόσφυγας	Άλλος λόγος
Σύνολο Χώρας, περιφέρειας	1	2	3	4	5	6	7	8
ΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	762.191	413.214	51.694	99.968	20.787	9.980	2.368	164.180
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ & ΘΡΑΚΗ	15.146	7.092	2.312	1.924	450	139	33	3.196
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	100.178	49.740	11.870	13.294	3.807	676	215	20.576
Β.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	8.870	4.337	864	1.311	230	55	4	2.069
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	31.957	18.147	1.038	4.630	493	213	18	7.418
ΗΠΕΙΡΟΣ	15.692	7.834	980	2.116	757	72	5	3.928
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	19.460	9.444	1.521	2.760	362	104	12	5.257
Β.ΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	35.144	21.209	1.966	4.079	969	228	79	6.614
Β.ΠΕΡΑ ΕΛΛΑΔΑ	39.397	25.907	838	4.829	474	277	32	7.040
Β.ΔΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	47.882	28.865	2.585	5.468	715	387	46	9.816
ΑΤΤΙΚΗ	370.218	196.395	21.579	50.121	11.324	7.391	1.831	81.577
Β.ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΙΓΑΙΟΥ	9.711	4.830	1.465	1.116	135	46	12	2.107
Β.ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΙΓΑΙΟΥ	28.112	14.038	3.156	3.766	308	170	33	6.641
ΚΡΗΤΗ	40.424	25.376	1.520	4.554	763	222	48	7.941

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή Πληθυσμού 2001, πίνακας 3, Αλλοδαπών

Από τον πίνακα προκύπτει και στο ακόλουθο διάγραμμα.



Πηγή: ΕΣΥΕ. Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

Διάγραμμα 3.1: Λόγοι Εγκατάστασης Μεταναστών ανά Περιφέρεια

Πολύ μεγαλύτερη από την μέση αναλογία της χώρας ως προς τον λόγο εγκατάστασης στην αναζήτηση εργασίας έχουν τέσσερις περιφέρειες των οποίων η αναλογία κυμαίνεται από 60.0% μέχρι 66.0% (Δυτική Ελλάδα, Πελοπόννησος, Κρήτη και Στερεά Ελλάδα), λίγο μεγαλύτερη έχει η Θεσσαλία (57,0%), στο 53,0% είναι για την Αττική ενώ στις υπόλοιπες περιφέρειες είναι μικρότερη από τη μέση, όπου με εξαίρεση την Ανατολική Μακεδονία & Θράκη (46,8%) πλησιάζει το ήμισυ αυτών.

Στον λόγο εγκατάστασης "Επαναπατριsmό - Παλιννόστηση" οι περιφέρειες Ανατολική Μακεδονία & Θράκη και Βόρειο Αιγαίο, έχουν υπερδιπλάσια αναλογία

(15,0%), ενώ στην Κεντρική Μακεδονία και το Νότιο Αιγαίο πλησιάζει το 12,0% των μεταναστών. Μεγαλύτερη από την μέση αναλογία έχουν δύο ακόμη περιφέρειες (Δ. Μακεδονία και Ιόνια Νησιά) και χαμηλότερη οι υπόλοιπες περιφέρειες

Οι αναλογίες στον λόγο εγκατάστασης "Επανάωση οικογένειας" είναι παραπλήσιες του μέσου σε όλες τις περιφέρειες, στον λόγο "Σπουδές" σε τέσσερις περιφέρειες έχουν μεγαλύτερη από την μέση (Ηπειρος, Ανατολική Μακεδονία & Θράκη, Αττική και Κεντρική Μακεδονία)⁵⁵.

Περί το ήμισυ των μεταναστών που δήλωσαν ως λόγους εγκατάστασης την αναζήτηση εργασίας, την επανάωση οικογένειας, τις σπουδές και άλλους λόγους, είναι εγκαταστημένοι στην Αττική. Επίσης, περίπου το 40,0% των Παλινοστούτων και πάνω από το 75,0% αυτών που είναι στην κατηγορία της αναζήτησης ασύλου και των προσφύγων είναι εγκαταστημένοι στην Αττική, ενώ σημαντικό μερίδιο έχει και η περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας, (βλ. πίνακα 3.3).

3.2.7 Διάρκεια Παραμονής

Από τους μετανάστες οι οποίοι δήλωσαν ως λόγο εγκατάστασης την εργασία, το 41,0% αυτών βρίσκεται στη χώρα 5 και πλέον έτη, το 46,8% από 1 έως 5 χρόνια και το 12,2% μόλις ένα έτος, (βλ. Παράρτημα 2).

Πάνω από το ήμισυ των μεταναστών στις περιφέρειες Ηπείρου και Ιονίων Νήσων έχουν εγκατασταθεί εκεί προ δετίας, ενώ στις περιφέρειες Ανατολική Μακεδονία & Θράκη, Κρήτη, Αττική και Στερεά Ελλάδα περί το ήμισυ αυτών βρίσκονται από 1 έως 5 έτη. Πάνω από το 15,0% των μεταναστών στις περιφέρειες Ανατολική

⁵⁵ Ανάκτηση από http://www.inegscc.gr/equal/equal2/ΜΕΛΕΤΕΣ/mcletcs_1_body.htm

Μακεδονία & Θράκη, Κεντρική Μακεδονία, Δυτική Μακεδονία, Βόρειο Αιγαίο και Κρήτη, βρίσκονται μόλις ένα έτος.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η εγκατάσταση των μεταναστών σε αστικές και αγροτικές περιοχές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.4 ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΕΣ / ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Αστικές και αγροτικές περιοχές Περιφέρειες	Σύνολο			Αστικές περιοχές			Αγροτικές περιοχές		
	Σύνολο 1	Άνδρες 2	Γυναίκες 3	Σύνολο 4	Άνδρες 5	Γυναίκες 6	Σύνολο 7	Άνδρες 8	Γυναίκες 9
ΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	413.241	244.643	168.598	324.966	185.237	139.729	88.275	59.406	28.869
ΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ & ΘΡΑΚΗ	7.092	4.077	3.015	4.378	2.385	1.993	2.714	1.692	1.022
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	49.740	29.383	20.357	38.192	21.292	16.900	11.548	8.091	3.457
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	4.337	2.894	1.443	2.235	1.338	897	2.102	1.556	546
ΣΑΛΛΙΑ	18.148	11.857	6.291	11.041	6.632	4.409	7.107	5.225	1.882
ΑΙΤΩΛΟ ΑΡΚΑΔΙΑ	7.834	4.741	3.093	4.190	2.375	1.815	3.644	2.366	1.278
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	9.444	5.166	4.278	3.822	2.000	1.822	5.622	3.166	2.456
ΚΡΗΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	21.216	13.871	7.345	12.476	7.592	4.884	8.740	6.279	2.461
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	25.909	18.618	7.291	14.903	10.265	4.638	11.006	8.353	2.653
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	28.866	17.814	11.052	14.034	8.016	6.018	14.832	9.798	5.034
ΑΤΤΙΚΗ	196.409	110.806	85.603	194.279	109.304	84.975	2.130	1.502	628
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	4.832	2.963	1.869	2.245	1.309	936	2.587	1.654	933
ΔΥΤΙΚΟ ΑΙΓΑΙΟ	14.038	7.515	6.523	8.726	4.511	4.215	5.312	3.004	2.308
ΘΡΑΚΗ	25.376	14.938	10.438	14.445	8.218	6.227	10.931	6.720	4.211

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή Πληθυσμού 2001, πίνακας 1 Αλλοδαπών

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα, πάνω από τα 3/4 των μεταναστών που δήλωσαν ότι εγκαταστάθηκαν για εργασία, βρίσκονται σε αστικές περιοχές της χώρας (78,6%). Εάν εξαιρέσουμε την Αττική όπου συγκεντρώνεται περί το ήμισυ αυτών καθώς και το 60% των μεταναστών στις αστικές περιοχές, η αναλογία αστικών/αγροτικών

περιοχών διαμορφώνεται σε 60/40 για το σύνολο των μεταναστών, ενώ οι μόνες περιφέρειες που έχουν μεγαλύτερες αναλογίες στις περιοχές είναι της Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, της Κεντρικής Μακεδονίας και του Νοτίου Αιγαίου⁵⁶.

3.2.8 Η Απασχόληση στις Περιφέρειες

Ο αριθμός των μεταναστών που απασχολούνται πλησιάζει τις 392.000, εκ των οποίων οι 271.000 είναι άνδρες και 121.000 γυναίκες. Η εν λόγω απασχόληση αντιστοιχεί στο 9,5% της συνολικής απασχόλησης της χώρας μας, ενώ στην κατά φύλλο αντιστοιχεί στο 10,4% για τους άνδρες και στο 8,0% για τις γυναίκες (βλ. Παράρτημα 3).

Στις περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας συγκεντρώνεται πάνω από το 60% αυτών, ενώ στις γυναίκες οι δύο αυτές περιφέρειες συγκεντρώνουν περί τα 2/3 των απασχολούμενων μεταναστριών. Ειδικότερα δε στην νομαρχία Αθηνών και στον Νομό Θεσσαλονίκης συγκεντρώνεται το μεγαλύτερο μέρος των μεταναστών απασχολούμενων των εν λόγω περιφερειών (75,0% και 65,0% αντίστοιχα)⁵⁷.

Περίπου το 90,0% των αλλοδαπών απασχολούνται ως μισθωτοί (89,0%), ως αυτοαπασχολούμενοι εργάζεται το 6,5%, 2,8% αυτών είναι εργοδότες και το 1,7% ανήκει στα συμβοηθούσα και μη αμειβόμενα μέλη (βλ. Παράρτημα 3).

Ο μεγάλος όγκος της μισθωτής απασχόλησης των μεταναστών έχει ως αποτέλεσμα την μεγαλύτερη συμμετοχή αυτών έναντι της μισθωτής απασχόλησης στο σύνολο της χώρας, καθώς αποτελούν το 13% του εν λόγω συνόλου.

⁵⁶

Κριτικίδης, Ινστιτούτο Εργασίας / ΓΣΕΕ – ΑΔΕΔΥ

⁵⁷

Ανάκτηση από http://www.incegsee.gr/equal/equal2/ΜΕΛΕΤΕΣ/meletes_1_body.htm

Από τα παραπάνω διαπιστώνουμε ότι η είσοδος των μεταναστών στην απασχόληση της χώρας δεν επηρέασε την δομή της απασχόλησης των περιφερειών, καθώς οι μετανάστες προσαρμόστηκαν στις ιδιομορφίες της δομής σε κάθε περιφέρεια⁵⁸.

3.2.9 Η Απασχόληση των Μεταναστών ανά Κατηγορία Επαγγελμάτων

Πάνω από τα 2/3 των μεταναστών (68,3%) εργάζεται ως ανειδίκευτοι εργάτες, χειρώνακτες, μικροεπαγγελματίες, τεχνίτες και χειριστές μεταφορικών μέσων, ένα 10,4% στην παροχή υπηρεσιών και ως πωλητές σε καταστήματα και σε υπαίθριες αγορές, το 7% ως ειδικευμένοι γεωργοί - κτηνοτρόφοι κλπ, το 9,6% στα υπόλοιπα επαγγέλματα ενώ τέλος το 4,7% αυτών δήλωσε ανεπαρκώς ή ασαφώς το επάγγελμα είτε δεν δήλωσε επάγγελμα (βλ. Παράρτημα 4).

Η αναλογία των μεταναστών στα παραπάνω επαγγέλματα ως ποσοστό στη συνολική απασχόληση της χώρας στα αντίστοιχα επαγγέλματα διαμορφώνεται σε 210% των ανειδίκευτων χειρώνακτών εργατών μικροεπαγγελματιών, τεχνιτών, χειριστών κλπ, στο 7,4% στην παροχή υπηρεσιών και πωλητών σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές, στο 5,1% των ειδικευμένων γεωργών και κτηνοτρόφων κλπ, από 2,2% μέχρι 2,7% στα υπόλοιπα επαγγέλματα ενώ τέλος με 10,6% όσων δήλωσαν ανεπαρκώς ή ασαφώς το επάγγελμα είτε δεν δήλωσαν επάγγελμα⁵⁹.

Στους ανειδίκευτους χειρώνακτες εργάτες συγκεντρώνεται περί τα 2/3 η συμμετοχή των ανδρών μεταναστών (73,0%) ενώ σε δύο ακόμη επαγγέλματα η παρουσία τους είναι σημαντική, στην παροχή υπηρεσιών και πωλητών σε καταστήματα και

⁵⁸ Κριτικίδης, Ινστιτούτο Εργασίας / ΓΣΕΕ – ΑΔΕΔΥ

⁵⁹ Ανάκτηση από http://www.inegsee.gr/equal/equal2/ΜΕΛΕΤΕΣ/meletes_1_body.htm

υπαίθριες αγορές καθώς και στους ειδικευμένους γεωργούς κτηνοτρόφους, (από 7,0% στο καθένα), (βλ. Παράρτημα 4).

Η συμμετοχή των μεταναστριών γυναικών, πολύ πάνω από το ήμισυ, συγκεντρώνεται κυρίως στους ανειδίκευτους χειρώνακτες εργάτες (58,%) ενώ σημαντική είναι και η παρουσία τους στην παροχή υπηρεσιών και πωλητών σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές (17,8%), (βλ. Παράρτημα 4).

3.2.10 Η Απασχόληση των Μεταναστών κατά Κλάδο Οικονομικής Δραστηριότητας

Περί το 1/4 των μεταναστών εργάζεται στον κλάδο των κατασκευών, το 1/5 περίπου στον πρωτογενή τομέα (17,5%) και στις λοιπές υπηρεσίες (20,5%), στην βιομηχανία το 12,5% αυτών ενώ ένα 16,0% αυτών εργάζονται στους κλάδους του εμπορίου και των ξενοδοχείων - εστιατορίων, (βλ. Παράρτημα 5).

Στον κλάδο των κατασκευών πολύ μεγαλύτερη από την μέση αναλογία παρατηρούμε σε δύο περιφέρειες Ιονίων νήσων και Νοτίου Αιγαίου (περί το 1/3 των μεταναστών), ενώ στο 30,0% ανέρχεται η συμμετοχή σε Δυτική Μακεδονία και Ήπειρο.

Στην βιομηχανία η περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας έχει την μεγαλύτερη συμμετοχή (18,5%) ενώ υπερβαίνει το 1/5 για τον νομό Θεσσαλονίκης⁶⁰.

Στο εμπόριο, ξενοδοχεία και εστιατόρια στη νομαρχία Αθηνών και στην Κρήτη εμφανίζεται πολύ μεγαλύτερη από την μέση συμμετοχή, όπου υπερβαίνει το 1/3.

⁶⁰ Κριτικίδης, Ινστιτούτο Εργασίας / ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ

Η αναλογία των μεταναστών στους παραπάνω κλάδους ως ποσοστό της συνολικής απασχόλησης των εν λόγω κλάδων αυτών διαμορφώνεται σε 27,4% για τις κατασκευές, σε 11,6% για τον πρωτογενή τομέα, στην βιομηχανία ανέρχεται σε 10,0%, στο 7,3% για το εμπόριο, ξενοδοχεία και εστιατόρια και τέλος, στο 7,0% στις λοιπές υπηρεσίες⁶¹.

Η απασχόληση των ανδρών μεταναστών συγκεντρώνεται κυρίως στον κλάδο των κατασκευών (35%), στον πρωτογενή τομέα (20%), στην βιομηχανία (14,5%) και στο εμπόριο, ξενοδοχεία και εστιατόρια (14,%), (βλ. Παράρτημα 5).

Η απασχόληση των μεταναστριών γυναικών συγκεντρώνεται κυρίως στις λοιπές υπηρεσίες (52%), το εμπόριο, ξενοδοχεία και εστιατόρια (20%), και στον πρωτογενή τομέα (12,5%)⁶², (βλ. Παράρτημα 5).

Νεώτερες έρευνες αποδίδουν παραπλήσια αποτελέσματα. Έτσι λοιπόν, οι βασικοί τομείς απασχόλησης των μεταναστών στην Περιφέρεια είναι με σειρά σπουδαιότητας (α) οι υπηρεσίες, (β) ο οικοδομικός τομέας, (γ) ο πρωτογενής τομέας και (δ) ο τομέας της μεταποίησης.

Μάλιστα, παρατηρούνται διαφοροποιήσεις ως προς το φύλο και την εθνικότητα, οι οποίες αναδεικνύουν την ύπαρξη και λειτουργία κοινωνικών μηχανισμών έμφυλης και εθνοτικής εξειδίκευσης στην αγορά εργασίας⁶³.

Για παράδειγμα, η πλειοψηφία των Αλβανών ανδρών μεταναστών απασχολείται στον οικοδομικό κλάδο, στον πρωτογενή τομέα, αλλά και σε μικρές και οικογενειακές επιχειρήσεις (κυρίως εστίασης) και μεταφορών. Αντίθετα, οι Αλβανίδες εργάζονται κυρίως στην παροχή προσωπικών υπηρεσιών (περιποίηση ηλικιωμένων, φύλαξη παιδιών, οικιακοί βοηθοί), ενώ ένα σημαντικό ποσοστό

⁶¹ Κριτικήδης, Ινστιτούτο Εργασίας / ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ

⁶² Ανάκτηση από http://www.inegsee.gr/equal/equal2/ΜΕΛΕΤΕΣ/meletes_1_body.htm

⁶³ Ιωσιφίδης κ.α., 2007

δεν εργάζεται αλλά ασχολείται αποκλειστικά με την φροντίδα των παιδιών και του σπιτιού.

Μια άλλη αξιοσημείωτη εξειδίκευση είναι η απασχόληση μεταναστών από την Αφρική με μικρεμπόριο διάφορων προϊόντων. Επίσης, πολλές μετανάστριες από τις χώρες τις πρώην Ανατολικής Ευρώπης και τα Βαλκάνια, εργάζονται σε καφετέριες και άλλες συναφείς επιχειρήσεις αναψυχής, σε αντίθεση με τις περισσότερες Αλβανίδες⁶⁴.

Ενδιαφέροντα είναι και τα ευρήματά μιας έρευνας που έγινε στην Θεσσαλονίκη για τους Κινέζους. Ενώ η πλειονότητα των άλλων εθνοτικών επιχειρήσεων στήνονται κυρίως από μετανάστες που ξεκινούν ως εργάτες, η ανάπτυξη των κινεζικών επιχειρήσεων αποτελεί «επιχειρηματική μετανάστευση», όπου οι μετανάστες έρχονται για να ανοίξουν τη δική τους επιχείρηση και συνήθως συνοδεύονται από συγγενείς τους⁶⁵.

3.2.11 Βαθμός Ικανοποίησης των Μεταναστών από την Εργασία

Σε σχέση με την ικανοποίηση από την εργασία, τα υψηλότερα ποσοστά συγκεντρώνει ο οικοδομικός τομέας και οι υπηρεσίες και τα χαμηλότερα ο πρωτογενής τομέας και ένα μέρος του οικοδομικού κλάδου. Αυτό συμβαίνει διότι ο οικοδομικός τομέας είναι ετερογενής ως προς τα εισοδήματα και τις συνθήκες εργασίας. Για ορισμένες κατηγορίες μεταναστών μπορεί να αντιπροσωπεύει 'άνοδο' ή, βελτίωση σε

⁶⁴ Ιωσιφίδης κ.α., 2007

⁶⁵ Λαμπριανίδης και Χατζηπροκοπίου, 2008

εισοδήματα και εργασιακές συνθήκες σε σχέση με τον πρωτογενή τομέα ή, ‘αναγκαίο κακό’ σε σχέση με άλλες εναλλακτικές επιλογές ή δυνατότητες⁶⁶.

3.2.12 Επαγγελματική Κινητικότητα των Μεταναστών

Όσον αφορά στην επαγγελματική πορεία των μεταναστών και μεταναστριών στην Ελλάδα, παρατηρούνται αρκετά συχνές αλλαγές εργασίας και τομέα απασχόλησης (κάθε 2 – 3 μήνες, κάθε 6 μήνες κτλ.) κατά τα πρώτα χρόνια παρουσίας στην Ελλάδα.

Αυτό δείχνει εργασιακή ανασφάλεια τα πρώτα χρόνια παραμονής τα οποία συμπίπτουν, για τους περισσότερους μετανάστες, με το ανεπίσημο καθεστώς παραμονής και εργασίας τους στην Ελλάδα. Ταυτόχρονα, φαίνεται μια σταδιακή μετακίνηση τομείς απασχόλησης με μεγαλύτερη εργασιακή σταθερότητα ως προς το χρόνο απασχόλησης και τις συνθήκες εργασίας. Έτσι, οι περισσότεροι εγκαταλείπουν σταδιακά τον πρωτογενή τομέα και την οικοδομή προς απασχολήσεις σε υπηρεσίες, στην αυτοαπασχόληση και σε μικρές επιχειρήσεις.

Πάντως ένα σημαντικό ποσοστό, κυρίως γυναίκες, δεν έχει μετακινηθεί σε άλλο τομέα απασχόλησης κατά την διάρκεια παραμονής στην Ελλάδα⁶⁷.

⁶⁶ Ιωσιφίδης κ.α., 2007

⁶⁷ Ιωσιφίδης κ.α., 2007

Οι λόγοι που προβάλλονται για τις αλλαγές εργασίας και τομέα απασχόλησης σχετίζονται κυρίως με τις χαμηλές οικονομικές απολαβές, ιδιαίτερα στον αγροτικό τομέα, σε συνδυασμό με την αστάθεια και την εποχικότητα της απασχόλησης.

Σημαντικός λόγος είναι επίσης και οι συνθήκες εργασίας (πχ ωράριο, βαθμός δυσκολίας της εργασίας, σταθερότητα και αίσθηση μονιμότητας, ασφαλιστική και υγειονομική κάλυψη κτλ.) καθώς και οι σχέσεις με τους εργοδότες. Η διαθεσιμότητα και η προσφορά εργασίας σε άλλους τομείς απασχόλησης προβάλλεται επίσης συχνά, ιδιαίτερα όταν οι τομείς αυτοί χαρακτηρίζονται από ικανοποιητικές απολαβές και ανεκτές εργασιακές συνθήκες.

Αρκετοί μετανάστες έχουν αλλάξει θέση εργασίας για λόγους οικογένειας και συγγένειας και τέλος, ένα ποσοστό τονίζει το ρόλο της έλλειψης νομιμότητας (ιδιαίτερα κατά τα πρώτα χρόνια στην χώρα) στις συχνές αλλαγές θέσεων εργασίας και τομέων απασχόλησης⁶⁸.

3.2.13 Ασφαλιστική Κάλυψη των Μεταναστών

Οι περισσότεροι (58%) μετανάστες είναι ανειδίκευτοι όσον αφορά στο είδος της εργασίας που ασκούν στην Ελλάδα, με εξαίρεση τους Αλβανούς. Έτσι οι μετανάστες από την Αλβανία είναι αυτοί με τα υψηλότερα ποσοστά ασφαλιστικής κάλυψης, ενώ οι μετανάστες από την Ανατολική Ευρώπη και τη Αφρική χαρακτηρίζονται από εκτεταμένη ανασφάλιστη εργασία⁶⁹.

⁶⁸ Ιωσιφίδης κ.α., 2007

⁶⁹ Ανάκτηση από http://www.inepo.gr/documents/231106_002.pdf

3.2.14 Τρόποι Εύρεσης Εργασίας των Μεταναστών

Σχετικά με τους τρόπους εύρεσης εργασίας, ο ρόλος που παίζουν τα άτυπα κοινωνικά δίκτυα και οι κοινωνικές σχέσεις των μεταναστών είναι κυρίαρχος. Έτσι, σύμφωνα με τα ευρήματα πολλών σύγχρονων ερευνών σχετικά με το θέμα, οι περισσότεροι (40%) εξασφαλίζουν εργασία μέσω άλλων ομοεθνών τους και μέσω γνωριμιών και κοινωνικών επαφών με Έλληνες (18%)⁷⁰.

3.2.14 Επίπεδο Εισοδήματος των Μεταναστών

Σύμφωνα με κάποιες μελέτες, η πλειοψηφία των μεταναστών κερδίζει ετήσιο εισόδημα της τάξης των 12.000 € και μόνο ένα 3% απολαμβάνει εισοδήματα πάνω από 20.000 € ετησίως. Περισσότεροι από τους μισούς πάντως εμφανίζονται ικανοποιημένοι από το επίπεδο του εισοδήματός τους στην Ελλάδα⁷¹. Γενικά, τα χαμηλότερα εισοδήματα συγκεντρώνονται στον πρωτογενή τομέα στις μη αστικές περιοχές, ενώ τα υψηλότερα στις υπηρεσίες και σε ένα μέρος του οικοδομικού τομέα.

Ένα μεγάλο ποσοστό μεταναστών μεταβιβάζει χρήματα στην χώρα καταγωγής, με ποσά από 500€ έως και 3.000€ και χωρίς να υπάρχει σταθερή περιοδικότητα.

⁷⁰ Ιωσιφίδης κ.α., 2007

⁷¹ Ανάκτηση από <http://www.chiosnews.com/cn83173358AM.asp>

Σχεδόν πάντα τα εμπόσματα προορίζονται για οικογενειακά μέλη που παραμένουν στην χώρα καταγωγής (συνήθως στους γονείς)⁷².

3.2.15 Ικανοποίηση από την Ζωή των Μεταναστών

Οι μετανάστες, στη συντριπτική τους πλειονότητα δηλώνουν λίγο ως πολύ ικανοποιημένοι από τη ζωή τους στην Ελλάδα. Περισσότερο ικανοποιημένοι είναι οι Ανατολικοευρωπαίοι και οι Βαλκάνιοι, οι άνω των 45 ετών και όσοι μένουν στη χώρα μας πάνω από 10 χρόνια. Λιγότερο ικανοποιημένοι είναι οι Ασιάτες, οι Άραβες και οι Αφρικανοί, οι νεαροί μετανάστες και όσοι ζουν στη χώρα μας κάτω από 5 χρόνια.

Μεγαλύτερος είναι ο βαθμός ικανοποίησης, όσον αφορά την υγεία, την περίθαλψη και την κοινωνική ασφάλιση, αλλά και τη σχέση με τον εργοδότη. Εκτός από τον βαθμό ικανοποίησης για την κοινωνική τους ζωή, οι περισσότεροι, απολαμβάνουν τουλάχιστον, πλήρη θρησκευτική ελευθερία⁷³. Το βέβαιο είναι ότι ζουν καλύτερα από ότι στη χώρα τους.

⁷² Ανάκτηση από http://www.imepo.gr/documents/231106_002.pdf

⁷³ Ανάκτηση από <http://www.chiosnews.com/cn83173358AM.asp>

3.2.16 Τα Μελλοντικά Σχέδια των Μεταναστών

Τα μελλοντικά σχέδια των μεταναστών περιλαμβάνουν την επιστροφή τους στην χώρα προέλευσης (κυρίως για μετανάστες από την Αλβανία) μετά από κάποιο χρονικό διάστημα, υπό την προϋπόθεση της βελτίωσης των οικονομικών συνθηκών εκεί καθώς και της προσωπικής / οικογενειακής οικονομικής κατάστασης. Αρκετοί μετανάστες συνδέουν την επιστροφή τους στην χώρα καταγωγής με την ενηλικίωση των παιδιών τους στην Ελλάδα.

Ένα πολύ μεγάλο ποσοστό μεταναστών δηλώνουν ότι θα παραμείνουν στην Ελλάδα αλλά σκέφτονται να μετακινηθούν σε άλλη Περιφέρεια ανάλογα με την οικονομική συγκυρία, με σημαντικότερο λόγο για την απόφαση αυτή, την παρουσία ή την μετακίνηση οικογενειακών μελών, συγγενών και φίλων σε άλλες περιοχές στην Ελλάδα.

Τέλος, μια μικρή μειοψηφία σχεδιάζει να μετακινηθεί σε άλλες χώρες λόγω των καλύτερων οικονομικών και εργασιακών συνθηκών που επικρατούν στις χώρες αυτές⁷⁴.

3.2.17 Πολεοδομικές Ανακατανομές λόγω των Μεταναστών

⁷⁴

Ιωσιφίδης κ.α., 2007

Οι εξελίξεις των βασικών δημογραφικών μεγεθών που καταγράφηκαν τα τελευταία 20 χρόνια και οι οποίες σταθερά ισχυροποιούνται, δείχνουν καθαρά ότι η μητρόπολη της Αθήνας έχει μπει για τα καλά σε μια περίοδο ανάπτυξης που χαρακτηρίζεται από σημαντικές πληθυσμιακές ανακατατάξεις τόσο στο επίπεδο του Πολεοδομικού Συγκροτήματος της Πρωτεύουσας, όσο και του δήμου Αθηναίων αλλά και της Ελλάδας σαν σύνολο⁷⁵.

Η παρουσία των μεταναστών στην Ελλάδα έχει προκαλέσει σημαντικές πολεοδομικές και χωροταξικές επιδράσεις, καθώς η αθρόα προσέλευση μεταναστών προκαλεί ανακατατάξεις στον αστικό ιστό. Για την ακρίβεια, εξαιτίας μιας αλυσιδωτής αντίδρασης, οι πόλεις στην Ελλάδα μεγαλώνουν, χωρίς να αυξάνεται ο ελληνικός πληθυσμός και σε αυτό σημαντικό ρόλο παίζουν οι μετανάστες.

Στην Ελλάδα υπάρχουν περίπου 2.500.000 εκατομμύρια μετανάστες κι αυτοί οι άνθρωποι διαβιούν στους χώρους που εγκαταλείπουν οι Αθηναίοι. Οι Έλληνες εγκαταλείπουν τις παλιές τους κατοικίες, τις οποίες νοικιάζουν στους μετανάστες και οι ίδιοι χτίζουν σπίτια στα προάστια. Χτίζονται νέες πόλεις μέσα σε μία νύχτα και έτσι σε μερικούς μήνες μπορεί να μεταβληθεί η εικόνα μιας ολόκληρης περιοχής.

Είναι πραγματικά εντυπωσιακό το ότι συμβαίνει αυτό, ενώ ο πληθυσμός μας ουσιαστικά δεν αυξάνεται! Δηλαδή οι ίδιοι άνθρωποι εγκαταλείπουν απλώς το κέντρο και μετακινούνται στην περιφέρεια των πόλεών μας. Σημειωτέον, όλοι οι μετανάστες ύστερα από ένα χρονικό διάστημα μετακινούνται στις πόλεις⁷⁶.

⁷⁵ Κουτσόπουλος, 2000
⁷⁶ Αντωνίου κ.α., 2009

3.3 ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Όταν φτάνουν στην Ελλάδα η πρώτη δυσκολία που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες είναι η Ελληνική γλώσσα. Στην Ελλάδα η ελληνική γλώσσα είναι απαραίτητη για τους αλλοδαπούς που μένουν και εργάζονται στην χώρα. Αρχικά, προσπαθούν να μάθουν τουλάχιστον κάποιες λέξεις από τους συγκατοίκους τους που να αφορούν προϊόντα καθημερινής χρήσης και ονόματα οδών και περιοχές⁷⁷.

Η γνώση των Ελληνικών είναι ικανοποιητική για την πλειοψηφία των μεταναστών. Καλύτερη γνώση Ελληνικών δηλώνεται από τους μετανάστες από την Αλβανία, τους Βαλκάνιους γενικότερα και τους Ανατολικοευρωπαίους, οι οποίοι είναι εγκατεστημένοι περισσότερο χρόνο στην περιοχή, ενώ αντίθετα η γνώση ελληνικών των μεταναστών από την Ασία και την Αφρική είναι πολύ λιγότερο ικανοποιητική.

Η γνώση της γλώσσας αυξάνεται ανάλογα με τα χρόνια παραμονής. Ωστόσο, το 1/3 περίπου των μεταναστών που ζουν πάνω από έξι χρόνια στη χώρα μας δεν μιλούν

⁷⁷ Ανάκτηση από <http://www.migrant.gr/cgi-bin/pages/page3.pl?arlang=greek&arcode=070711130818>

ακόμη καλά τη γλώσσα. Τα παιδιά τους, σε ποσοστό άνω του 70%, μιλούν άριστα ή πολύ καλά τα ελληνικά⁷⁸.

Όσον αφορά στο επίπεδο ικανότητας στην γραπτή ελληνική γλώσσα, σχεδόν το σύνολο των μεταναστών ανεξαρτήτου εθνικότητας δηλώνει μη ικανοποιητικές επιδόσεις. Το γεγονός αυτό υπογραμμίζει τον εμπειρικό, άτυπο και ανεπίσημο τρόπο εκμάθησης της γλώσσας από την πλειοψηφία των μεταναστών και την σοβαρή έλλειψη επίσημων προγραμμάτων εκμάθησης της.

Πράγματι, η συντριπτική πλειοψηφία των μεταναστών δεν έχει συμμετάσχει σε οποιοδήποτε επίσημο πρόγραμμα εκπαίδευσης, επανεκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ελλάδα. Διαφαίνεται ένα σοβαρότατο έλλειμμα πολιτικών ένταξης σε έναν κρίσιμο τομέα (εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση) με σοβαρές συνέπειες όσον αφορά στην ένταξη στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία υποδοχής γενικότερα⁷⁹.

Η ένταξη των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία είναι διαδικασία δύσκολη, χρονοβόρα και ενίοτε επώδυνη. Το πολύπλοκο νομικό καθεστώς νομιμοποίησής τους, η στάση των Αρχών και η γραφειοκρατία ευνοούν κυρίως τη διαφθορά και τη δημιουργία ομάδων, οι οποίες αντί αδράς αμοιβής επιτυγχάνουν τη διαδικασία, και όχι τη συστηματική ένταξη και κυρίως ομαλή μετάβαση των ανθρώπων αυτών από τη δική τους κοινωνία στην κοινωνία της Ελλάδος.

Οι περισσότεροι μετανάστες δηλώνουν μια σειρά από προβλήματα στις σχέσεις τους με τις ελληνικές δημόσιες αρχές και υπηρεσίες (κεντρικές και τοπικές) και με την αστυνομία, στο παρελθόν ή/και σήμερα.

Αναφορικά με τις διαδικασίες νομιμοποίησης, σχεδόν όλοι οι συμμετέχοντες στις διάφορες έρευνες έχουν εμπειρία συμμετοχής σε αυτές, με πολλά και σημαντικά προβλήματα, όπως είναι οι γραφειοκρατικές καθυστερήσεις, το

⁷⁸ Ανάκτηση από <http://www.chiosnews.com/cn83173358AM.asp>

⁷⁹ Ανάκτηση από www.imepo.gr/documents/231106_002.pdf

υψηλό, άμεσο και έμμεσο, οικονομικό κόστος, η έλλειψη εξυπηρέτησης από τις αρχές, οι αδυναμίες αποτελεσματικής και συνολικής πληροφόρησης για την διαδικασία, τα συχνά λάθη των υπηρεσιών, τα σημαντικά προβλήματα επικοινωνίας και συνεννόησης και η αδυναμία συγκέντρωσης των απαραίτητων εγγράφων λόγω ανασφάλιστης εργασίας και μη συνεργασίας των εργοδοτών⁸⁰.

Το Υπουργείο Εσωτερικών, στην προσπάθειά του για την επίλυση διοικητικών και γραφειοκρατικών προβλημάτων, κυκλοφόρησε το 2009 εύχρηστο φυλλάδιο στις έξι κυριότερες γλώσσες των μεταναστών, από το οποίο ενημερώνονται εύκολα και άμεσα στη γλώσσα τους για τα δικαιώματά τους αλλά και τις υποχρεώσεις τους στην Ελλάδα, ενώ, τέθηκε σε πλήρη λειτουργία στον Πειραιά το πρώτο, πιλοτικό One-Stop-Shop για μετανάστες. Πρόκειται για υπηρεσία που εξυπηρετεί πλήρως τους μετανάστες σε ότι αφορά τη διαδικασία ανανέωσης των αδειών διαμονής τους⁸¹.

Εκτός από τις διαδικασίες νομιμοποίησης, προβλήματα παρατηρούνται και στην διαδικασία χορήγησης ασύλου. Ειδικότερα, απαντώντας σε σχετική ερώτηση στη διάρκεια συνέντευξης Τύπου με θέμα τις νέες προτάσεις της Επιτροπής για την ενιαία διαδικασία ασύλου, ο Ζακ Μπαρό είπε ότι η Ελλάδα θα πρέπει να πληροί τους ελάχιστους όρους στην παροχή ασύλου σε αλλοδαπούς, επισημαίνοντας πως η χώρα μας δεν είναι σε θέση να επεξεργάζεται κατάλληλα τις αιτήσεις ασύλου.

Παράλληλα, τόνισε ότι λόγω των δυσανάλογων μεταναστευτικών βαρών σε ορισμένες χώρες είναι αναγκαία η επίδειξη αλληλεγγύης από την πλευρά της ΕΕ προς αυτές τις χώρες και στο πλαίσιο αυτό σημείωσε την ενισχυμένη οικονομική βοήθεια που δίνεται στην Ελλάδα με σκοπό την κατάρτιση προσωπικού για την επεξεργασία των αιτήσεων ασύλου⁸².

⁸⁰ Ιωσιφίδης κ.α., 2007

⁸¹ Ανάκτηση

από

<http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=12128&subid=2&pubid=3732765>

⁸² Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων – Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων

4^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΛΑΘΡΟΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ



Ραγδαία αύξηση της λαθρομετανάστευσης στην Ελλάδα, καταγράφουν οι ειδικές υπηρεσίες, κρούοντας τον κώδωνα του κινδύνου σε ότι αφορά τη δυνατότητα της χώρας μας να υποδέχεται αξιοπρεπώς τις χιλιάδες των λαθρομεταναστών. Είναι χαρακτηριστικό ότι από το 2007 σε σύγκριση με το 2004 ο αριθμός των λαθρομεταναστών σχεδόν τριπλασιάστηκε, όμως, η χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση για την αντιμετώπιση του προβλήματος παραμένει μηδαμινή.

Να σημειωθεί πως η Ελλάδα είναι η 4η χώρα, μετά τη Σουηδία, τη Γαλλία και την Αγγλία στην παραλαβή αιτημάτων ασύλου, ενώ πολλές είναι και οι καταγγελίες για κακομεταχείριση μεταναστών από λιμενικούς ή αστυνομικούς.

Στο μεταξύ, με τίτλο «Φωνές βοήθειας από το Αιγαίο», η γερμανική εφημερίδα *Süddeutsche Zeitung* δημοσιεύει ρεπορτάζ για το αυξανόμενο κύμα προσφύγων, μεταναστών και λαθρομεταναστών προς την Ελλάδα. Το άρθρο αναφέρεται διεξοδικά στην κατάσταση στη Λέρο, στις καταγγελίες για το σύστημα παροχής ασύλου, στο καθεστώς των στρατοπέδων και στην αδυναμία της Ελλάδας να ανταποκριθεί στο συνεχώς αυξανόμενο κύμα λαθρομεταναστών.

Επίσης, η βρετανική εφημερίδα "The Financial Times" με άρθρο της, προβλέπει "νέο κύμα Ελλήνων μεταναστών παρόμοιο με αυτό της δεκαετίας του '60" λόγω της οικονομικής κατάστασης της χώρας, η οποία προβλέπει πως θα επιδεινωθεί, αλλά και η αμερικανική εφημερίδα «New York Times», δημοσιεύει άρθρο για τη "μεγάλη αύξηση του αριθμού των λαθρομεταναστών μέσω Τουρκίας" που παρατηρείται τον τελευταίο καιρό στα ελληνικά νησιά⁸³.

⁸³ Ανάκτηση από http://rantar.blogspot.com/2008/05/blog-post_5525.html

4.1 Η ΕΛΛΑΔΑ ΑΔΥΝΑΤΕΙ ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΕΙ ΤΗΝ ΛΑΘΡΟΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Οι λαθρομετανάστες εισέρχονται στην Ελλάδα με πολύ διαφορετικούς τρόπους. Μία μειοψηφία (κυρίως Αιγύπτιοι) φθάνει με πλοιάρια στα νότια παράλια της χώρας. Αρκετοί λαθρομετανάστες έρχονται με ποντοπόρα φορτηγά πλοία, που τους αποβιβάζουν σε έρημες ακτές ανά την επικράτεια. Ορισμένοι (κυρίως Πακιστανοί) έρχονται αεροπορικώς, συνήθως από χώρες του Κόλπου, εφοδιασμένοι με πλαστά έγγραφα ότι δήθεν εργάζονται στην Ελλάδα. Ο μεγάλος όγκος, όμως, διοχετεύεται στην Ελλάδα μέσω Τουρκίας.

Οι ελληνικές αρχές προσπαθούν απελπισμένα να αντιμετωπίσουν την αύξηση των μεταναστών στα νησιά της χώρας όπου τα κέντρα υποδοχής μεταναστών έχουν πλέον κορεσθεί. Πρόσφατα η Μυτιλήνη έγινε πεδίο μάχης και εκτυλίχθησαν σκληρές χάους όταν μετανάστες διαδήλωσαν και κατά τη διάρκεια της διαδήλωσης, έβαλαν φωτιά σε στρώματα και επιτέθηκαν σε φύλακες. Οι συγκρούσεις αυτές, ανέδειξαν το πρόβλημα των ακριτικών νησιών που κατακλύζονται από ορδές τουριστών και παράνομων μεταναστών.

Οι Ευρωπαίοι εταίροι θεωρούν ότι η Ελλάδα αδυνατεί να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά το πρόβλημα της λαθρομετανάστευσης. Σε σχετικό δημοσίευμα της βρετανικής εφημερίδας «The Observer», ένας Ευρωπαίος αξιωματούχος δήλωσε ότι η Ελλάδα είναι ο πιο αδύναμος κρίκος του φρουρίου που ονομάζεται Ευρώπη. Πρόσθεσε μάλιστα ότι για τους λαθρεμπόρους που μεταφέρουν ανθρώπους στη Δύση, τα ελληνικά σύνορα είναι σαν μια «ορθάνοιχτη πόρτα»⁸⁴.

⁸⁴ Ανάκτηση από http://www.greekalert.com/2009/09/blog-post_2256.html

Σύμφωνα με τις Αρχές, η Μυτιλήνη, όπως και άλλα νησιά που βρίσκονται πολύ κοντά στην Τουρκία, δέχονται σε καθημερινό επίπεδο μέχρι και 500 παράνομους μετανάστες. Έχει γίνει από τους αγαπημένους προορισμούς των μεταναστών.

Η Ελλάδα δεν είναι η μόνη χώρα που προτιμούν οι λαθρέμποροι. Η Ιταλία, η Ισπανία και η Μάλτα έχουν δεχτεί κύματα μεταναστών αλλά η Ελλάδα και τα νησιά της θεωρούνται η πιο βολική «πίσω πόρτα». Σύμφωνα με την αστυνομία, πέρσι εισήρθαν στη χώρα γύρω στους 150.000 μετανάστες, από τις χώρες της Ασίας και της Αφρικής⁸⁵.

Η φύλαξη της ελληνικής ακτογραμμής μήκους 18.400 χιλιομέτρων, καθώς και της ηπειρωτικής χώρας δυσκολεύει κατά πολύ τη δουλειά των Αρχών. Οι μετανάστες που εισέρχονται στη χώρα δεν φοβούνται να πάρουν τεράστια ρίσκα προκειμένου να διασχίσουν τα σύνορα κάτι που προκαλεί πονοκέφαλο στους Έλληνες συνοριοφύλακες. Πολλοί από τις εμπόλεμες ζώνες του Ιράκ και του Αφγανιστάν, διακινδυνεύουν τη ζωή τους προκειμένου να περάσουν τα σύνορα.

Σε μια προσπάθεια να σώσουν την κατάσταση, οι λιμενικές αρχές έχουν εξοπλιστεί με ταχύπλοα σκάφη καθώς και μηχανήματα με υπέρυθρες. Η Ισπανία και η Γαλλία τέλος έχουν στείλει ελικόπτερα στην περιοχή.

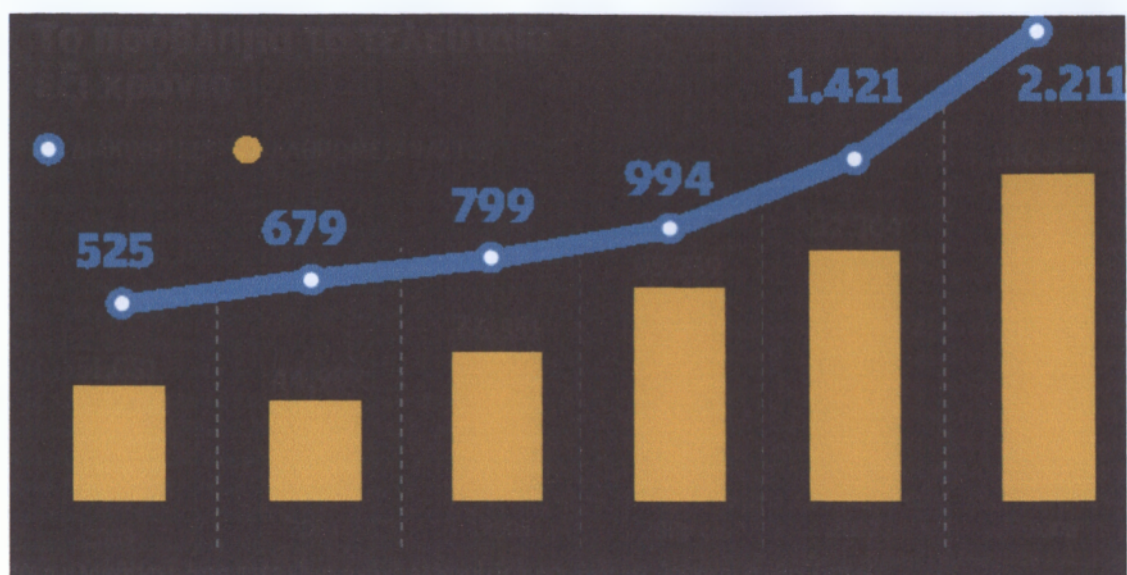
Ως δευτερεύον μέτρο για τον περιορισμό των παράνομων μεταναστών, οι αρχές άρχισαν να προβαίνουν σε συλλήψεις. Οι συλλήψεις κυρίως εντοπίζονται στην Αθήνα όπου και η άνοδος της εγκληματικότητας έχει συνδεθεί με τους μετανάστες.

Στο ίδιο δημοσίευμα περιγράφεται η συγκεκριμένη κατάσταση μια κατάσταση κρίσης. Η Ελλάδα έχει γίνει αποθήκη για λαθραίους μετανάστες από την Ασία και έχει ανάγκη να μοιραστεί το πρόβλημα⁸⁶.

⁸⁵ Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αθηνών, 2009

⁸⁶ Ανάκτηση από http://rantar.blogspot.com/2008/05/blog-post_5525.html

Στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζεται η όξυνση του προβλήματος λαθρομετανάστευσης κατά τα τελευταία 6 χρόνια στη χώρα μας.



Πηγή: Εφημερίδα Καθημερινή

Διάγραμμα 4.1: Αύξηση του Αριθμού Λαθρομεταναστών και Δουλεμπόρων

Όπως μπορούμε να παρατηρήσουμε, η αύξηση στον αριθμό των παράνομων μεταναστών την τελευταία εξαετία στην χώρα μας είναι ιδιαίτερα ανησυχητική, καθώς αγγίζει τον διπλασιασμό (187%). Κατά το ίδιο διάστημα, ο αριθμός των ατόμων που έχουν συλληφθεί για δουλεμπορία, υπέρ-τριπλασιάστηκε, φτάνοντας το 321%.

Στις πρωτεύουσες της Βόρειας Ευρώπης που καταλήγουν οι παράνομοι μετανάστες, η αύξηση των αφίξεων έχει προκαλέσει ανησυχία. Οι περισσότεροι από τους λαθρομετανάστες μπαίνουν στην Ευρώπη από την Ελλάδα. Ένας από τους λόγους που οι ακτές της Ελλάδας προσελκύουν τόσο κόσμο είναι ότι η Δυτική Μεσόγειος έχει πάρα πολύ καλή αστυνόμευση. Ειδικά η Νότια Ιταλία και οι Κανάριοι Νήσοι.

Οπότε οι μετανάστες πλέον εισέρχονται όλο και περισσότερο από την Ανατολική Μεσόγειο.

4.2 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΜΜΕΣΗΣ



Είναι χαρακτηριστικό ότι, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, καθημερινώς συλλαμβάνονται 410 αλλοδαποί - από χώρες της Μέσης Ανατολής- την ώρα που προσπαθούν να περάσουν παράνομα στη χώρα μας. Δεδομένων των συχνά πενιχρών μέσων του Ελληνικού Λιμενικού σώματος, ο αριθμός όσων ξεφεύγουν από την «τσιμπίδα» των Αρχών είναι, προφανώς, πολλαπλάσιος. Την κατάσταση επιδεινώνει, μάλιστα, το γεγονός ότι η είσοδος των -μουσουλμάνων, κατά κύριο λόγο- πραγματοποιείται υπό την «αιγίδα» της Άγκυρας⁸⁷.

Σαν να μην έφτανε αυτό, όπως καταγράφεται και σε εκθέσεις διεθνών οργανισμών, όσο εύκολο είναι να εισέλθουν στην Ελλάδα, τόσο δύσκολο είναι να προωθηθούν στην υπόλοιπη Ευρωπαϊκή Ένωση. Έτσι, συνωστίζονται στη χώρα μας, δημιουργώντας το φαινόμενο που αποκαλείται «βοσνιοποίηση της Ελλάδας».

Είναι χαρακτηριστικό ότι ο αριθμός των παράνομων μεταναστών που ήδη βρίσκονται στη χώρα μας υπολογίζεται στο ένα 1.500.000. Σε αυτούς προστίθενται περί τις 250.000 νέες αφίξεις ετησίως - σύμφωνα με τους πλέον μετριοπαθείς υπολογισμούς.

⁸⁷ Ανάκτηση από <http://www.protothema.gr/content/print.php>

Αν στον αριθμό αυτό αντιπαραβάλει κανείς τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, που καταγράφουν ότι κάθε χρόνο γεννιούνται μόλις 89.000 Ελληνόπουλα, (δηλαδή ο ελληνικός πληθυσμός μειώνεται κατά 13.000 άτομα ετησίως) κατανοεί γιατί κάποιοι κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου απέναντι στο ενδεχόμενο, σε λίγες δεκαετίες, οι Έλληνες να έχουμε γίνει μειονότητα στην ίδια μας τη χώρα⁸⁸.

Επειδή μόνο ένα ποσοστό συλλαμβάνεται, οι αριθμοί (ανά έτος) όσων εισήλθαν παρανόμως στην Ελλάδα είναι πολλαπλάσιοι όσων ανακοινώνονται επίσημα. Λαμβάνοντας υπ' όψιν την μεγάλη αυξητική τάση, το γεγονός ότι έρχονται ολοκληρωμένες οικογένειες και τον πολύ υψηλό δείκτη γεννητικότητας, το πρόβλημα των λαθρομεταναστών σε μερικά χρόνια θα έχει προσλάβει εφιαλτικές διαστάσεις. Εάν συνεχισθεί η ροή με το σημερινό ρυθμό, οι μουσουλμάνοι λαθρομετανάστες στην Ελλάδα θα είναι σε μία δεκαετία πάνω από 5.000.000. Ας σημειωθεί ότι ο ανά έτος αριθμός των συλληφθέντων για παράνομη είσοδο στην Ιταλία είναι περίπου 30.000 άτομα σε πληθυσμό που υπερβαίνει τα 60 εκατομμύρια⁸⁹.

4.2.1 Η Κατάσταση στο Κέντρο της Αθήνας

Ήδη, το φαινόμενο είναι ιδιαίτερα έντονο σε περιοχές της πρωτεύουσας όπως το κέντρο της Αθήνας (Αγιος Παντελεήμονας και γύρω από την πλατεία Ομονοίας) όπου έχει δημιουργηθεί μια *Muslimcity*, οι κάτοικοι της οποίας ουδεμία διάθεση δείχνουν να ενσωματωθούν με τον υπόλοιπο πληθυσμό. Ζουν υπό άθλιες συνθήκες, τις οποίες περιγράφουν με τα πιο μελανά χρώματα οι υγειονομικές υπηρεσίες της νομαρχίας⁹⁰.

⁸⁸ Μπόκας, 2008
⁸⁹ Λυγερός, 2009
⁹⁰ Διεύθυνση Υγειονομικού Νομαρχίας Αττικής

Η εικόνα του κέντρου της Αθήνας είναι πλέον τραγική, καθώς χιλιάδες μετανάστες έχουν καταλάβει τους δρόμους γύρω από την πλατεία Ομονοίας. Είναι εντυπωσιακά άλλωστε τα στοιχεία της Νομαρχίας Αθηνών, τα οποία αναφέρουν ότι στους δρόμους που περικλείονται από τις οδούς Κωνσταντινουπόλεως, Μεταξά Νεοφύτου, Ηλείου, Μετσόβου, Μπουμπουλίνας, Στουρνάρη, Πατησίων, Αιόλου, Ευριπίδου, Διπύλου και Θερμοπυλών βρίσκονται τουλάχιστον 140 πολυκατοικίες, όπου στεγάζονται τουλάχιστον 115.000 αλλοδαποί. Μάλιστα, η έλλειψη χώρων τους αναγκάζει να κοιμούνται με βάρδιες, πληρώνοντας 3 έως 5 ευρώ το δωδεκάωρο.

Παράλληλα όμως με τις συνθήκες συνωστισμού, εκθέσεις της υγειονομικής υπηρεσίας συμπληρώνουν την τραγική εικόνα του κέντρου της Αθήνας αναφέροντας πως κάθε ένα από αυτά τα κτίρια αποτελούν «επικίνδυνες εστίες μόλυνσης». Υστερα από αυτοψίες της συγκεκριμένης υπηρεσίας διαπιστώθηκε ότι «οι ένοικοι συμβιώνουν με πληθυσμούς από ζώσες κατσαρίδες σε αριθμό τέτοιο ώστε να αλλοιώνεται το χρώμα των τοίχων, τρωκτικά, κοριοί και ψύλλους. Κοιμούνται στο πάτωμα, στα μπαλκόνια, στον ακάλυπτο ανάμεσα στα απορρίμματα, πάνω σε βρόμικες κουρελούδες⁹¹».

Κατόπιν τούτων, μπορεί κάποιος να νομίζει ότι στην περιοχή δεν μένει πλέον κανένας Έλληνας, η πραγματικότητα όμως είναι διαφορετική. Αρκετοί κάτοικοι και καταστηματάρχες παραμένουν εγκλωβισμένοι, αφού η υποβάθμιση της περιοχής καθιστά αδύνατη την εκποίηση των ακίνητων περιουσιών τους. Αυτοί αποτελούν, πλέον, την ελληνική μειονότητα του κέντρου της Αθήνας.

⁹¹ Μπόκας, 2008

4.3 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΓΕΙΤΟΝΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ



Η πτώση των κομμουνιστικών καθεστώτων προκάλεσε στη δεκαετία 1990 ένα μεγάλο κύμα λαθρομετανάστευσης από ανατολικοευρωπαϊκές χώρες προς την Ελλάδα. Οι ροές αυτές δεν έχουν σταματήσει, αλλά τα τελευταία χρόνια είναι σαφώς μικρότερες. Αντιθέτως, διογκώνονται με εντυπωσιακό ρυθμό οι ροές λαθρομεταναστών από ισλαμικές χώρες, κυρίως από το Ιράκ, το Αφγανιστάν, το Πακιστάν, το Μπανγκλαντές, την Παλαιστίνη, την Σομαλία και την Ερυθραία.

Τον αριθμό-ρεκόρ συλλήψεων 146.337 λαθρομεταναστών κατέγραψε πέρυσι η άγνωστη αλλά καθημερινή μάχη στα σύνορα της Ελλάδας (κυρίως στα θαλάσσια), σύμφωνα με την επίσημη έκθεση των αρχών που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Καθημερινή». Χαρακτηριστικό της έκτασης αυτού του «μαύρου» εμπορίου είναι ότι την ίδια περίοδο συνελήφθησαν 2.211 άτομα ελληνικής, τουρκικής, αλβανικής και βουλγαρικής υπηκοότητας οι οποίοι έναντι μεγάλων χρηματικών ποσών επιχείρησαν την παράνομη μεταφορά των σύγχρονων «αθλίων»⁹².

⁹² Εφημερίδα Καθημερινή, 10-05-2009

4.3.1 Η Τουρκία Στηρίζει την

Λαθρομετανάστευση

Στις διαστάσεις αυτής της μάχης έρχεται να προστεθεί -σύμφωνα με την ελληνική έκθεση- και η συστηματική άρνηση της Τουρκίας να εκπληρώσει τις διεθνείς υποχρεώσεις της. Έτσι, ενώ μέχρι τον περασμένο Φεβρουάριο η Ελλάδα είχε ζητήσει από τους γείτονες να δεχθούν πίσω 60.875 λαθρομετανάστες, η Τουρκία συμφώνησε μόλις για 7.472, και τελικά δέχθηκε μόνο 2.206. Την ίδια στιγμή οι ελληνικές αρχές καταλογίζουν στις αντίστοιχες τουρκικές πως όχι μόνο αρνούνται την επανείσοδο λαθρομεταναστών, αλλά και ότι ανέχονται (αν δεν ενθαρρύνουν) τη διοχέτευση μουσουλμάνων μεταναστών στην Ελλάδα. Προς τούτο, το Λιμενικό έχει καταγράψει σε βίντεο σκάφη του τουρκικού Λιμενικού να μεταφέρουν λαθρομετανάστες στα ελληνικά χωρικά ύδατα⁹³.

Αναλυτικά, περίπου 250.000 λαθρομετανάστες από χώρες της Μέσης Ανατολής εισρέουν κάθε χρόνο στην Ελλάδα μέσω Τουρκίας. Καθημερινά, καλά οργανωμένα τουρκικά κυκλώματα δουλεμπόρων «εισάγουν» 700-1.000 μουσουλμάνους αλλοδαπούς. Σύμφωνα με τεκμηριωμένες μαρτυρίες, οι Τούρκοι κάνουν «διαλογή» στους λαθρομετανάστες και στέλνουν στην Ελλάδα μόνο μουσουλμάνους, ενώ τους υπόλοιπους (πχ Χριστιανούς από τον Καύκασο) τους προωθούν προς τις άλλες χώρες της Βαλκανικής χερσονήσου. Στην άλλη πλευρά, τουρκικά δημοσιεύματα προσπαθούν να δικαιολογήσουν την απαράδεκτη αυτή κατάσταση και συνδέουν μέλη της παρακρατικής οργάνωσης «Εργκένεκο» με το δουλεμπόριο⁹⁴.

Οι μετανάστες διοχετεύονται στην Ελλάδα μέσω Τουρκίας με τους εξής τρόπους:

⁹³

Ανάκτηση

από

http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_ell_2_10/05/2009_314198

⁹⁴

Μπόκας, 2008

- Με βάρκες και πλοiάρια από τα μικρασιατικά παράλια στα νησιά του Αιγαίου, ενίοτε και δυτικότερα. Όταν εντοπίζονται, βουλιάζουν τις βάρκες, γεγονός που υποχρεώνει τους λιμενικούς να περισυλλέξουν τους ναυαγούς. Συνήθως, οι δουλέμποροι διαφεύγουν με ταχύπλοα.
- Μέσω του Έβρου. Ορισμένοι εισέρχονται με λεωφορεία, που έχουν διπλή οροφή. Άλλοι εισέρχονται με βάρκες στο Δέλτα του ποταμού. Οι περισσότεροι διασχίζουν τον ποταμό από καθορισμένα σημεία με την συνοδεία ένοπλων οδηγών. Τα караβάνια αυτά συχνά προειδοποιούν με ταμπούρα τα στρατιωτικά φυλάκια, προκειμένου να αποφευχθούν ανεπιθύμητες συναντήσεις! Αυτό σημαίνει, βεβαίως, ότι στο κόλπο είναι πολλοί.
- Μέσω της χερσαίας διαδρομής Τουρκία - Βουλγαρία - Ελλάδα⁹⁵.

4.3.2 Η Στάση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση συνδέει απευθείας την Τουρκία με την αύξηση της παράνομης λαθρομετανάστευσης προς την Ελλάδα. Σε πρόσφατες δηλώσεις του, ο Ευρωπαίος Επίτροπος για θέματα Δικαιοσύνης και Ασφάλειας, κ. Ζακ Μπαρό, ζήτησε από την Άγκυρα να περιορίσει δραστικά τη ροή λαθρομεταναστών προς την Ελλάδα.

Παρουσιάζοντας την πρόταση της Κομισιόν για τη θέσπιση, σε εθελοντική βάση, κοινού ευρωπαϊκού προγράμματος για την επανεγκατάσταση στην Ευρωπαϊκή Ένωση προσφύγων από τρίτες χώρες, τονίστηκε ότι τα Κράτη – Μέλη πρέπει να είναι πρότυπο αυστηρότητας απέναντι στους παράνομους μετανάστες και πρότυπο ανθρωπισμού απέναντι στους αιτούντες άσυλο⁹⁶.

⁹⁵ Λυγερός, 2009

⁹⁶ Ανάκτηση από <http://www.greeksight.com/article.php?id=28481>

Η παράνομη λαθρομετανάστευση μειώθηκε σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες της Μεσογείου κατά 40%, εκτός από την περίπτωση της Ελλάδας όπου σημειώθηκε αύξηση. Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι υποχρεωμένη να σταματήσει τη ροή λαθρομεταναστών προς τα ελληνικά νησιά, και για να το επιτευχθεί αυτό είναι απαραίτητη μια αποτελεσματικότερη συνεργασία με την Τουρκία και τη Λιβύη⁹⁷.

Οι δύο αυτές σημαντικές χώρες διέλευσης πρέπει να περιορίσουν το περισσότερο δυνατόν την παράνομη μετανάστευση και στην συνέχεια πρέπει να βελτιωθεί η υποδοχή και επεξεργασία των στοιχείων για τους αιτούντες άσυλο, σε συνεργασία με την Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR). Μάλιστα ο κ. Μπαρό δήλωσε ότι θα μεταβεί στην Άγκυρα και τη Λιβύη για το θέμα της παράνομης μετανάστευσης συνοδευόμενος από τον προεδρεύοντα του Συμβουλίου Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, κ. Μπίλστρομ⁹⁸.

Οι δύο Ευρωπαίοι, κατά την διάρκεια της επίσκεψής τους, θα ζητήσουν από την Τουρκία να αλλάξει πολιτική και να γίνει δεκτική στο θέμα της επανεισοχής λαθρομεταναστών. Επίσης, θα ζητήσουν από την Άγκυρα να ασκήσει πιο αποτελεσματικό έλεγχο των συνόρων της και να εντείνει τις προσπάθειές της για να συλλαμβάνει τους δουλεμπόρους, που μεταφέρουν ανθρώπους στα ελληνικά νησιά⁹⁹.

Αυτό που αποδεικνύει τον ρόλο της Τουρκίας στην υπόθεση είναι ότι κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών αγώνων της Αθήνας του 2004, η Τουρκία, μετά από αίτημα των Αμερικανών, κατάφερε να σταματήσει τη ροή λαθρομεταναστών προς την Ελλάδα. Είναι προφανές λοιπόν ότι η Τουρκία, αν το θέλει, μπορεί να περιορίσει τη ροή λαθρομεταναστών προς τα ελληνικά νησιά.

⁹⁷ Ανάκτηση από <http://www.greekinsight.com/article.php?id=28481>

⁹⁸ Ανάκτηση

από

<http://www.in.gr/news/article.asp?lngEntityID=1066420&lngDtrID=244>

⁹⁹ Ανάκτηση από <http://www.greekinsight.com/article.php?id=29235>

4.3.3 Η Στάση των Σκοπίων

Εκτός όμως από την Τουρκία, περίεργη είναι και η στάση που ακολουθούν τα Σκόπια.

Οι Ασιάτες λαθρομετανάστες που φτάνουν στα Σκόπια, αντί να συνεχίσουν προς την Ουγγαρία και από εκεί, στην Αυστρία, την Γερμανία και τις άλλες ανεπτυγμένες χώρες της Ευρώπης, παραδόξως έρχονται στην Ελλάδα.

Οι Ελληνικές αρχές είχαν από καιρού υποψίες για την αιτία αυτής της περίεργης πορείας, οι οποίες επιβεβαιώθηκαν πρόσφατα μετά την σύλληψη μιας ομάδας Αφγανών λαθρομεταναστών προερχόμενων από τα Σκόπια.

Σύμφωνα με τους συλληφθέντες, οι Σκοπιανοί τους οδήγησαν στην Ελλάδα με την δικαιολογία ότι μόνο στην Ελλάδα υπάρχει δουλειά και μάλιστα στην Πελοπόννησο. Επίσης, άλλοι ομοεθνείς τους Αφγανοί, τους εφοδίασαν με Ελληνικές άδειες παραμονής. Το περίεργο είναι ότι στην Ελλάδα οδηγούνται μόνο οι μουσουλμάνοι, όπως ακριβώς πράττει και η Τουρκία. Και όλα αυτά γίνονται με την ανοχή, αν όχι με την συνεργασία, των αρχών των Σκοπίων.

Το τελευταίο περιστατικό, που φανερώνει τον περίεργο ρόλο της γειτονικής χώρας, ήταν η άμεση επαναπροώθηση 38 Ασιατών λαθρομεταναστών που συνελήφθησαν σε συνοριακό σταθμό των Ελληνο-σκοπιανών συνόρων. Τα Σκόπια αντέδρασαν έντονα στην επαναπροώθηση και ζήτησαν επισήμως από την Ελληνική Κυβέρνηση €200.000 για τα έξοδα υποδοχής και σίτισής τους¹⁰⁰.

4.3.4 Ελλάδα: Χώρα - Τράνζιτ

Η μεγάλη πλειοψηφία των λαθρομεταναστών που έρχονται στην Ελλάδα έχουν τελικό προορισμό άλλες δυτικοευρωπαϊκές χώρες. Μόνο ένα μικρό ποσοστό τους, όμως, καταφέρνει να φύγει από τη χώρα μας. Έχει αποδειχθεί στην πράξη ότι είναι πιο εύκολη η παράνομη είσοδος από την παράνομη έξοδο. Με άλλα λόγια, η Ελλάδα αντιμετωπίζεται σαν «χώρα – τράνζιτ», αλλά καταλήγει να γίνεται τελικός προορισμός, με αποτέλεσμα να λιμνάζει εδώ ο κύριος όγκος των λαθρομεταναστών, που έρχεται εξ Ανατολών.

Ακόμα και όσοι καταφέρνουν να μεταβούν σε άλλες κοινοτικές χώρες, εάν συλληφθούν εκεί, η Ελλάδα είναι υποχρεωμένη να τους δεχθεί πίσω. Με βάση τη συμφωνία «Δουβλίνο II» (2003) την ευθύνη για κάθε λαθρομετανάστη έχει η πρώτη χώρα εισόδου. Εκτός αυτού, το ποσοστό επαναπροώθησης είναι ασήμαντο, επειδή τα κράτη προέλευσης των λαθρομεταναστών κατά κανόνα αρνούνται να τους δεχθούν πίσω¹⁰¹.

¹⁰¹ Ανάκτηση

από

http://news.kathimerini.gr/4dcgi/ w articles_ell_100063_10/05/2009_314188

4.4 ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ



Οι λαθρομετανάστες στο Αιγαίο μειώνονται, αλλά έρχονται πλέον στη χώρα μας οικογενειακώς. Τις τελευταίες εβδομάδες εντοπίζονται στο Νότιο Αιγαίο όχι μεμονωμένοι λαθρομετανάστες, αλλά ολόκληρες οικογένειες αλλοδαπών. Αυτό αποδίδεται από τους αστυνομικούς στο ότι οι αλλοδαποί πληροφορήθηκαν ότι όλα τα μέλη των οικογενειών αφήνονται αμέσως ελεύθερα με βάση τη διεθνή νομοθεσία για τα ανθρώπινα δικαιώματα¹⁰².

Το τελευταίο διάστημα, οι υψηλόβαθμοι αξιωματούχοι της ΕΛ.ΑΣ. διαπιστώνουν ότι, για έναν αδιευκρίνιστο λόγο έχει μειωθεί εντυπωσιακά ο αριθμός των λαθρομεταναστών, κυρίως όσων εντοπίζονται στο Νότιο Αιγαίο. Τα αριθμητικά στοιχεία που έχουν λοιπόν στη διάθεσή τους τις τελευταίες ημέρες οι αξιωματούχοι της ΕΛ.ΑΣ. και του Λιμενικού Σώματος προκαλούν έκπληξη και απορίες στις αρχές

¹⁰²

Λαμπρόπουλος, 2009

ασφαλείας. Το ποσοστό μάλιστα κυμαίνεται από 57% ως 78% και οι αστυνομικοί μιλούν για μια «αλλαγή στον χάρτη της λαθρομετανάστευσης»¹⁰³.

Σύμφωνα με στοιχεία του υπ. Εσωτερικών το πρώτο 8μηνο 2009 από τα ελληνοτουρκικά χερσαία σύνορα εισήλθαν 5.634 αλλοδαποί (14.461 το 2008), από τα θαλάσσια ελληνοτουρκικά σύνορα εισήλθαν 17.107 (30.149 το 2008) και από την Κρήτη 2.101 (2.961 το 2008). Συνολικά από τα ανατολικά και νότια σύνορα εισήλθαν 24.842 κατά το πρώτο 8μηνο συγκριτικά με 47.571 όλο τον χρόνο πέρυσι¹⁰⁴.

Η μείωση αυτή αποτυπώνεται με χαρακτηριστικό τρόπο στο Νότιο Αιγαίο- στα Δωδεκάνησα δηλαδή- όπου από τις 20 Ιουνίου ως τις 15 Αυγούστου εφέτος εισήλθαν 1.480 λαθρομετανάστες έναντι 3.400 πέρυσι, μείωση δηλαδή της τάξης του 57%.

Είναι ενδεικτικό ότι μόνο τον Ιούλιο είχαν εντοπιστεί στα νησιά ή σε θαλάσσιες περιοχές του Νοτίου Αιγαίου 600 λαθρομετανάστες έναντι 2.105 τον ίδιο μήνα πέρυσι (μείωση 77,6%). Είναι επίσης αξιοσημείωτο ότι από τον Ιανουάριο ως τον Ιούνιο υπήρχε στο Νότιο Αιγαίο αύξηση της ροής και του εντοπισμού λαθρομεταναστών της τάξης του 24% και ξαφνικά σημειώθηκε ραγδαία πτώση του αριθμού των προσφύγων¹⁰⁵.

Οι αξιωματούχοι της ΕΛ.ΑΣ. και του Λιμενικού εκτιμούν ότι ίσως στη διαφανόμενη συγκράτηση της ροής των λαθρομεταναστών, κυρίως από το Αιγαίο, έχει παίξει ρόλο ο νέος αυστηρός νόμος για τους δουλεμπόρους.

Μέχρι πρότινος, για να τιμωρηθεί ένας δουλέμπορος έπρεπε να καταδειχθεί ότι συμμετείχε σε οργανωμένη εγκληματική ομάδα. Όμως όσοι εντοπίζονταν ή συλλαμβάνονταν (υπολογίζεται ότι κάθε χρόνο συλλαμβάνονται περίπου 500 διακινητές αλλοδαπών) υποστήριζαν ότι αποσπασματικά ή συμπτωματικά μετέφεραν

¹⁰³ Ανάκτηση από http://www.pna.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=310:2009-09-04-10-35-02&catid=5:2009-06-08-16-10-30

¹⁰⁴ Ανάκτηση από <http://www.greekinsight.com/article.php?id=29760>

¹⁰⁵ Λαμπρόπουλος, 2009

με το όχημά τους ή με το πλοιάριό τους ορισμένους λαθρομετανάστες και κατηγορούνταν για πλημμελήματα.

Αντιθέτως, με τον νέο νόμο όλες αυτές οι κατηγορίες έχουν μετατραπεί σε κακούργημα. Έτσι λοιπόν, ενώ ως τον Ιούνιο το 90% ως 95% των συλληφθέντων διακινητών παράνομων μεταναστών αφήνονταν ελεύθεροι, από τις 20 Ιουνίου και μετά, από τους 70 δουλεμπόρους που έχουν συλληφθεί οι 60 έχουν προφυλακιστεί¹⁰⁶.

Οι επιτελείς του υπουργείου Εσωτερικών σχεδιάζουν τη δημιουργία ενός ενιαίου συντονιστικού οργάνου για τη «διαχείριση των λαθρομεταναστών», με τη συμμετοχή της ΕΛ.ΑΣ., των Ενόπλων Δυνάμεων, του Λιμενικού και άλλων υπηρεσιών. Την ίδια στιγμή, ετοιμάζονται για τις επόμενες ημέρες μαζικές επαναπροωθήσεις λαθρομεταναστών με πτήσεις τσάρτερ τουλάχιστον δύο ή τρεις φορές την εβδομάδα¹⁰⁷.

¹⁰⁶ Ανάκτηση

από

<http://www.tovima.gr/default.asp?pid=46&ct=1&artId=270937&dt=02/09/2009>

¹⁰⁷ Ανάκτηση από

http://www.pna.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=310:2009-09-04-10-35-02&catid=5:2009-06-08-16-10-30

5^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΜΜΑΔΑ



Επί έναν περίπου αιώνα η Ελλάδα έστελνε μετανάστες σε άλλες χώρες, μακρινές και κοντινές. Από γενιά σε γενιά, σε πολύ δύσκολες συνθήκες και με μόχθο διέγραψαν στην ξενιτιά τροχιά εποποιίας, η ιστορία της οποίας δεν γράφτηκε ακόμη.

Εδώ και πάνω δέκα χρόνια παρατηρείται το αντίστροφο φαινόμενο με παρόμοια ή ανάλογα χαρακτηριστικά, με την Ελλάδα να είναι πια χώρα υποδοχής μεταναστών.

Η πτώση των κομμουνιστικών καθεστώτων προκάλεσε στη δεκαετία 1990 ένα μεγάλο κύμα λαθρομετανάστευσης από ανατολικοευρωπαϊκές χώρες προς την Ελλάδα. Οι ροές αυτές δεν έχουν σταματήσει, αλλά τα τελευταία χρόνια είναι σαφώς μικρότερες. Αντιθέτως, διογκώνονται με εντυπωσιακό ρυθμό οι ροές λαθρομεταναστών από ισλαμικές χώρες της Ασίας και της Αφρικής.

5.1 ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στο κομμάτι αυτό θα εξετάσουμε την πορεία εισόδου των μεταναστών στην Ελλάδα στο σύνολό τους, δηλαδή τους αλλοδαπούς που ήρθαν στην χώρα μας από όλο τον κόσμο.

Η σύγκριση του αριθμού των μεταναστών γίνεται αθροιστικά ανά πενταετίες, αρχής γενομένης από το 1981. Το τελευταίο έτος που διαθέτουμε στοιχεία είναι το 2008, άρα το τελευταίο χρονικό διάστημα έχει εύρος τριετίας (2006 – 2008).

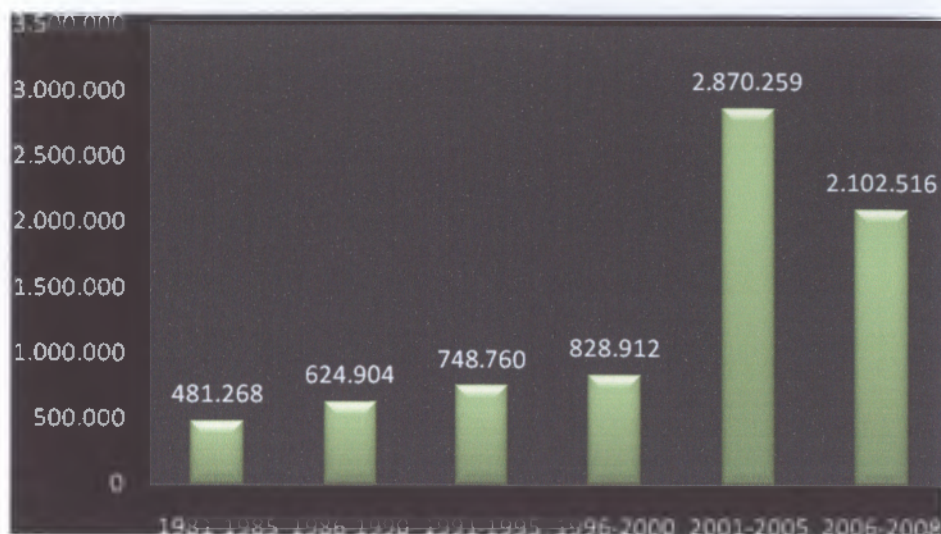
Ο συνολικός αριθμός των μεταναστών παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.1 ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΔΙΑΣΤΗΜΑ	1981-1985	1986-1990	1991-1995	1996-2000	2001-2005	2006-2008
ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ	565.237	624.904	748.760	828.912	2.870.259	2.102.516

Πηγή: ΕΣΥΕ, πίνακας 7α, Χώρα Προέλευσης Αλλοδαπών

Από τα στοιχεία του πίνακα προκύπτει το ακόλουθο διάγραμμα, το οποίο παρουσιάζει την μεταναστευτική τάση προς την Ελλάδα.



Διάγραμμα 5.1: Συνολική Κίνηση Μεταναστών προς την Ελλάδα

Όπως μπορούμε πολύ εύκολα να παρατηρήσουμε, η ροή των μεταναστών προς την Ελλάδα παρουσιάζει αυξητική τάση τα τελευταία 28 χρόνια, όμως πολύ πιο έντονα από το 2000 και μετά.

Κατά το διάστημα 2000 – 2005 οι μετανάστες στην χώρα μας αυξήθηκαν κατά 2.041.347 άτομα, δηλαδή παρουσίασαν αύξηση κατά 346%. Το διάστημα 2006 – 2008, ο αριθμός των μεταναστών στην χώρα μας ήταν 2.102.516 άτομα. Εάν υποτεθεί ότι η αύξηση του αριθμού των μεταναστών θα ακολουθήσει τον ρυθμό των ετών 2006 – 2008, τότε το 2009 οι μετανάστες θα είναι περίπου 2.803.356, ενώ στο τέλος του 2010 θα έχουν ξεπεράσει τα 3.000.000.

Εάν θελήσουμε να συγκρίνουμε την περίοδο 1981 – 2008, τότε θα διαπιστώσουμε ότι η αύξηση του αριθμού των μεταναστών ήταν 1.621.248 άτομα, δηλαδή 437%.

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι αυτά είναι τα επίσημα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, συνεπώς οι πραγματικοί αριθμοί των μεταναστών στην χώρα μας αυτή την στιγμή είναι κατά πολύ μεγαλύτεροι.

5.2 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Στην ενότητα αυτή θα εξετάσουμε την πορεία εισόδου των μεταναστών στην Ελλάδα με βάση συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Συγκεκριμένα, τα χαρακτηριστικά που θα εξεταστούν είναι (α) η ήπειρος προέλευσης, (β) η ηλικία και (γ) το φύλο.

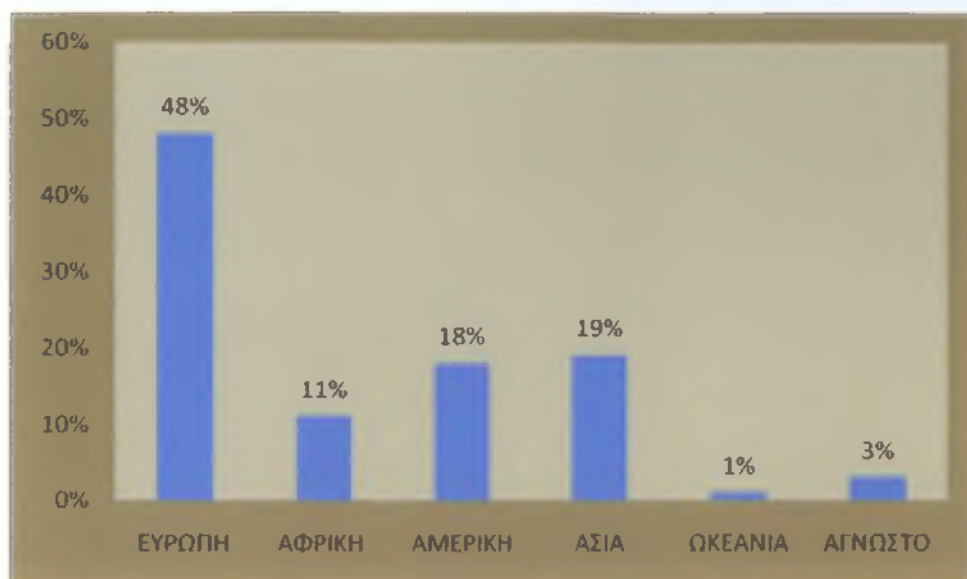
Η σύγκριση του αριθμού των μεταναστών γίνεται αθροιστικά ανά πενταετίες, με αφετηρία το διάστημα 1981 – 1985. Το τελευταίο έτος που διαθέτουμε στοιχεία είναι το 2008, άρα το τελευταίο χρονικό διάστημα έχει εύρος τριετίας (2006 – 2008).

5.2.1 Ήπειρος Προέλευσης

Η επιλογή του χαρακτηριστικού της ηπείρου προέλευσης έγινε για να φανεί η ποσοστιαία συμμετοχή της κάθε ηπείρου στον συνολικό αριθμό μεταναστών που καταφθάνουν στην Ελλάδα.

Η σύγκριση του αριθμού των μεταναστών γίνεται αθροιστικά ανά πενταετίες, αρχής γενομένης από το 1981. Το τελευταίο έτος που διαθέτουμε στοιχεία είναι το 2008, άρα το τελευταίο χρονικό διάστημα έχει εύρος τριετίας (2006 – 2008).

Στο παρακάτω διάγραμμα εμφανίζεται η ποσοστιαία συμμετοχή της κάθε ηπείρου στον συνολικό αριθμό μεταναστών που καταφθάνουν στην Ελλάδα για την πενταετία 1981 - 1985.



Διάγραμμα 5.2: Ήπειρος Προέλευσης Μεταναστών 1981 – 1985

Όπως βλέπουμε, το διάστημα 1981 – 1985 σχεδόν ο μισός αριθμός μεταναστών προέρχεται από τις χώρες της Ευρώπης (48%). Ακολουθεί η Ασία και η Αμερική σχεδόν με ίδιο ποσοστό (19% και 18% αντίστοιχα), ενώ ένα ποσοστό 3% δεν δήλωσε χώρα προέλευσης.

Στο επόμενο διάγραμμα εμφανίζεται η ποσοστιαία συμμετοχή της κάθε ηπείρου στον συνολικό αριθμό μεταναστών που καταφθάνουν στην Ελλάδα για την πενταετία 1986 - 1990.

6^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ



6.1 ΓΕΝΙΚΑ

Η Ελλάδα από παράδοση χλιετηρίδων υπήρξε χώρα αποστολής μεταναστών, όμως τα τελευταία 33 χρόνια μεταβλήθηκε σε χώρα υποδοχής μεταναστών.

Μία νέα πραγματικότητα εγκαθιδρύεται τα τελευταία 15 χρόνια στο βιόκοσμο όλων μας. Η Ελλάδα από συμπαγές εθνικό κράτος μετατρέπεται σε «πολυπολιτισμική» ή αλλιώς πολυεθνική και πολυφυλετική κοινωνία. Από τη γειτονική Αλβανία και τα Βαλκάνια ως τη Ρωσία, από την εγγύς Ανατολή ως τα βάθη της Αφρικής και την μακρινή Ινδονησία, εκατομμύρια ανθρώπων εισήλθαν και εξακολουθούν να εισέρχονται στην Ελλάδα συγκροτώντας ένα φαινόμενο που κάποτε θα χαρακτηριστεί ως ο μεγαλύτερος εποικισμός της Ελλάδος των νεωτέρων χρόνων.

Τέλος της μαζικής αυτής εισόδου δεν διαφαίνεται, εφόσον αυτή εξακολουθεί να ενθαρρύνεται από την ελληνική πολιτεία η οποία εν τούτοις ούτε τον ακριβή αριθμό των παρόντων εποίκων είναι σε θέση να γνωρίζει, ούτε δείχνει την πρόθεση να καθορίσει και να γνωστοποιήσει τον μέγιστο επιθυμητό αριθμό αλλοδαπών μεταναστών. Σε πλήρη αντίθεση με τα ισχύοντα στην Ευρώπη, στην Ελλάδα αποφεύγεται επιμελώς κάθε άνοιγμα δημοκρατικού δημόσιου διαλόγου περί του μεταναστευτικού στο φως του δημοσίου συμφέροντος.

Κατ' ουσίαν η Ελλάδα κλήθηκε να διευθετήσει και να επιλύσει ένα ζήτημα χωρίς τις απαραίτητες δομές, όταν οι άλλες χώρες της Ευρώπης το αντιμετώπισαν μακροχρόνια, με συνέχεια και συνέπεια. Και αυτό στην ελληνική περίπτωση έγινε υπό την πίεση των αναγκών της προσαρμογής στα λεγόμενα κριτήρια της Οικονομικής και Νομισματικής Ενοποίησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την αυξανόμενη ανεργία, τις διαρθρωτικές αλλαγές στην δομή της οικονομίας, το κύμα των ομογενών από την τ. ΕΣΣΔ και την Αλβανία και τα μεγάλα κυκλώματα εμπορίας ανθρώπων¹⁰⁸.

Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο ν.4310 της 6/16 Αυγούστου 1929 “περί εγκαταστάσεως και κινήσεως αλλοδαπών εν Ελλάδι, αστυνομικού ελέγχου διαβατηρίων, απελάσεων και εκτοπίσεων” (φύλλο 287) ρύθμιζε τα θέματα της θέσεως των αλλοδαπών στην Ελλάδα και ίσχυσε για εξήντα ολόκληρα χρόνια, πριν αντικατασταθεί από τον ν.1975/1991 περί “Εισόδου - εξόδου, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις”. Σήμερα ισχύει ο νόμος περί “Μετανάστευση και παραμονή αλλοδαπών στην ελληνική επικράτεια”, που ψηφίστηκε το 2000¹⁰⁹.

¹⁰⁸ Μαλκίδης, 2003

¹⁰⁹ Μαλκίδης, 2003

6.2 ΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Είναι αλήθεια, ότι δεν έχει γίνει πλήρης καταγραφή των εισελθόντων αλλοδαπών στην χώρα και ως εκ τούτου, οι πληροφορίες περί του ακριβούς μεγέθους του πληθυσμού των μεταναστών ποικίλουν. Εν τούτοις, υπάρχει η κοινή αντίληψη ότι, ο αριθμός των αλλοδαπών εργαζομένων υπερβαίνει τα δύο εκατομμύρια.

Η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία (Ε.Σ.Υ.Ε.) υπολογίζει, ότι από το 1982 μέχρι τα μέσα του 2005 έχουν εγκατασταθεί στην χώρα μας πάνω από 1.100.000 μετανάστες, ενώ αδιευκρίνιστος μένει ο αριθμός των μη νομιμοποιημένων και παράνομων μεταναστών.

Σε πιο πρόσφατες προσομοιώσεις της Ε.Σ.Υ.Ε. πιθανολογείται, ότι αν το μεταναστευτικό ρεύμα συνεχισθεί με τον ίδιο ρυθμό, τότε ο πληθυσμός των μεταναστών θα υπερκαλύπτει το 30% του συνολικού πληθυσμού της χώρας εντός της πενταετίας¹¹⁰.

Σύμφωνα με κατά τα ευρήματα του Ινστιτούτου Μεταναστευτικής Πολιτικής, που δημοσιοποιήθηκαν περί τα τέλη του 2004, υπολογίζεται, ότι σε πολλές περιοχές της χώρας το ποσοστό του μεταναστευτικού πληθυσμού αποτελεί το 17% - 25% των κατοίκων¹¹¹.

Ως προς τον αριθμό των χωρών προέλευσης, των μεταναστών και προσφύγων, στις επίσημες μελέτες καταμετρήθηκαν πάνω από 42, αλλά οι 26 από αυτές εκπροσωπούνται στις περισσότερο αριθμητικά ευδιάκριτες ενότητες προσώπων, με κυρίαρχη την Αλβανική.

¹¹⁰ Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος, προσομοιώσεις
¹¹¹ Μιχαλάς, 2005

Πάνω από το ήμισυ των μεταναστών έχουν αλβανική υπηκοότητα. Ακολουθούν οι προερχόμενοι από τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, την Πολωνία, τη Γεωργία, τη Ρωσία και την Ουκρανία. Σημαντική ωστόσο είναι και η παρουσία μεταναστών από το Ιράκ, το Αφγανιστάν, το Πακιστάν, τις Φιλιππίνες, την Κίνα, την Ινδία, το Μπαγκλαντές και την Αιθιοπία.

Οι βασικοί παράγοντες που οδήγησαν στην απόφαση των μεταναστών να μετακινηθούν και να εγκατασταθούν στην Ελλάδα σχετίζονται, πέρα από τους προφανείς λόγους αναζήτησης εργασίας και βελτίωσης του οικονομικού επιπέδου, με την ύπαρξη και λειτουργία κοινωνικών δικτύων οικογενειακών μελών, συγγενών, ομοεθνών και φίλων.

Έτσι η ευνοϊκή πληροφόρηση για κρίσιμα ζητήματα όπως η εύρεση εργασίας και στέγης και η παροχή βοήθειας σε όλη την διάρκεια της μεταναστευτικής διαδικασίας, είναι αποφασιστικός παράγοντας όχι μόνο για την απόφαση για μετανάστευση, αλλά και για την γεωγραφική κατανομή των μεταναστών εντός της Ελλάδας.

6.3 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Είναι γενικά γνωστή η σημαντικότητα και χρησιμότητα που έχουν οι στατιστικές παρακολούθησης της μετανάστευσης για την χάραξη κρατικής οικονομικής, κοινωνικής, αναπτυξιακής πολιτικής. Ο Ο.Η.Ε. στην επιδίωξή του να υποβοηθήσει τα κράτη στην κατά το δυνατό πληρέστερη σύνταξη στατιστικών μετανάστευσης, κατάρτισε ειδικές μελέτες – οδηγούς¹¹².

6.3.1 Συνολική Κίνηση

Η ροή των μεταναστών προς την Ελλάδα παρουσιάζει αυξητική τάση τα τελευταία 28 χρόνια, όμως πολύ πιο έντονα από το 2000 και μετά.

Κατά το διάστημα 2000 – 2005 οι μετανάστες στην χώρα μας αυξήθηκαν κατά 2.041.347 άτομα, δηλαδή παρουσίασαν αύξηση κατά 346%. Το διάστημα 2006 – 2008, ο αριθμός των μεταναστών στην χώρα μας ήταν 2.102.516 άτομα.

Εάν θελήσουμε να συγκρίνουμε την περίοδο 1981 – 2008, τότε θα διαπιστώσουμε ότι η αύξηση του αριθμού των μεταναστών ήταν 1.621.248 άτομα, δηλαδή 437%.

¹¹² Μιχαλάς, 2005

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι αυτά είναι τα επίσημα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, συνεπώς οι πραγματικοί αριθμοί των μεταναστών στην χώρα μας αυτή την στιγμή είναι κατά πολύ μεγαλύτεροι.

6.3.2 Ήπειρος Προέλευσης

Η πλειοψηφία των μεταναστών με προορισμό την Ελλάδα προέρχεται από τις χώρες τις Ευρώπης. Δεύτερη ήπειρος προέλευσης είναι σταθερά η Ασία ενώ η Αμερική ακολουθεί τρίτη με σταθερή διαφορά από τις άλλες δυο. Η Ωκεανία είναι η ήπειρος με το μικρότερο ποσοστό διαχρονικά.

Η Ευρωπαϊκή ήπειρος έχει σταθερά μεγαλύτερο ποσοστό διότι περιλαμβάνει την Ρωσία και όλα τα κράτη της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, από όπου η χώρα μας έχει δεχτεί αρκετούς μετανάστες. Επίσης, περιλαμβάνει τα κράτη της Βαλκανικής Χερσονήσου και της Πολωνίας που αποτελούν σημαντικές χώρες αποστολής μεταναστών στην Ελλάδα για πάρα πολλά χρόνια.

Όπως έχει τονισθεί και παραπάνω, αυτά είναι τα επίσημα στοιχεία, και άρα δεν περιλαμβάνουν τις δεκάδες των λαθρομεταναστών που περνούν καθημερινά το Αιγαίο προερχόμενοι από ασιατικά κυρίως κράτη.

Το σταθερό ελάχιστο ποσοστό (1%) που παρουσιάζει η Ωκεανία ενδεχομένως να σημαίνει ότι η μετανάστευση από την Ωκεανία αφορά παλιννοστούντες, οι οποίοι επιστρέφουν στην πατρίδα μας.

6.3.3 Ηλικιακή Διάρθρωση

Οι «νεανικές» παραγωγικές ηλικίες 15 – 49 ετών συγκεντρώνουν την συντριπτική πλειοψηφία των μεταναστών (78%). Εάν σε αυτές προστεθούν και οι ηλικίες 50 – 64 τότε το ποσοστό του πληθυσμού των μεταναστών που είναι σε παραγωγική ηλικία φτάνει το 88%.

Το ποσοστό των παιδικών ηλικιών υπερδιπλασιάστηκε από 4% σε 9%. Αυτό ενδεχομένως να οφείλεται στο ότι ολόένα και περισσότεροι λαθρομετανάστες φέρνουν μαζί τους και την οικογένειά τους σε συνδυασμό με τις γεννήσεις των εδώ εγκατεστημένων αλλοδαπών.

6.3.4 Διάρθρωση κατά Φύλο

Το διάστημα 1990 – 1994 ο αντρικός πληθυσμός αποτελεί την πλειοψηφία των μεταναστών με ποσοστό 51%. Όμως από το 1993 ο γυναικείος πληθυσμός εμφανίζεται ενισχυμένος και το διάστημα 1995 – 1998 την πλειοψηφία του πληθυσμού των μεταναστών την έχουν οι γυναίκες. Στην συνέχεια, από το 2004 και μετά, ο συσχετισμός αλλάζει εκ νέου και ο ανδρικός πληθυσμός, αθροιστικά, αποτελεί την πλειοψηφία του πληθυσμού των μεταναστών που είναι εγκατεστημένοι στην Ελλάδα.

Η εμπειρία της δεκαετίας του 1990 έδειξε ότι η Ελλάδα κινήθηκε χωρίς σχέδιο για τη μετανάστευση (άγονες προσπάθειες νομιμοποίησης μεταναστών, μικρή συμβολή στη σύλληψη των σύγχρονων δουλεμπόρων, καμία στρατηγική σύνδεσης της μετανάστευσης με τις πραγματικές ανάγκες της Ελλάδας, κ.ά.).

Μία πολιτική για τη μετανάστευση στην Ελλάδα θα πρέπει να κινείται με γνώμονα τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, να δημιουργεί δηλαδή εκείνους τους μηχανισμούς που θα επιτρέπουν τη διοχέτευση της μετανάστευσης εκεί που υπάρχουν πραγματικές ανάγκες εργατικού δυναμικού που δεν μπορούν να καλυφθούν από τους Έλληνες

εργαζόμενους και παράλληλα θα αποθαρρύνουν τη μετανάστευση όταν ο αλλοδαπός δεν έχει προοπτικές εξεύρεσης νόμιμης εργασίας ή η απασχόλησή του θα γίνει σε βάρος της απασχόλησης ενός ημεδαπού και κάποιου νόμιμα διαμένοντος στην Ελλάδα μετανάστη.

Από την άλλη πλευρά, κάθε νομοθετική προσέγγιση της μετανάστευσης θα πρέπει να δημιουργεί ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για τους μετανάστες ούτως ώστε να υποβοηθηθεί η ένταξή τους στην ελληνική κοινωνία. Η δημιουργία αυτού του πλαισίου θα συμβάλει στην αντίληψη ότι υφίσταται κράτος, θεσμοί και διοίκηση, που γνωρίζουν κάθε πτυχή της μετανάστευσης στην Ελλάδα και αποτρέπουν τη διαιώνιση της σημερινής ανεξέλεγκτης κατάστασης εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο.

Συμπερασματικά λοιπόν και μέσα από όσα έχουν προαναφερθεί, τεκμηριώνεται το λίγο-πολύ γνωστό σε όλους συμπέρασμα ότι, το θέμα της μετανάστευσης στην Ελλάδα είναι τεράστιο και η αντιμετώπισή του απαιτεί ολοκληρωμένη πολιτική με τη συναίνεση των κομμάτων και της κοινωνίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ

1. Αθανασιάδης, Κ., Ανδρικός Δ., Σαλονικίδης Γ., Τερζίδης Σ., (2002), «Εξερευνώντας την Ελλάδα», ανάκτηση από e-γεωγραφία <http://geogr.eduportal.gr>
2. Αθανάσιος, Σ., (1970), « Εξωτερική Μετανάστευση και Πληθυσμιακή Εξέλιξη», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τεύχος 2-3, Αθήνα.
3. Αντωνίου, Θ., Μελίδου, Θ., Νικόπουλος, Χ., (2009), «Μετανάστες στην Ελλάδα», *Εικόνες, ένθετο στην Εφημερίδα «Έθνος της Κυριακής»*, τεύχος 377, Αθήνα.
4. Ανώνυμο, (2009), «Λαθρομετανάστες στην Ελλάδα Χωρίς Επιστροφή. Δεν τους Δέχεται Πίσω η Τουρκία», *Εφημερίδα «Καθημερινή»*, 10 Μαΐου 2009, Αθήνα.
5. Ανώνυμο, (2007), «Οι Ασιάτες Μετανάστες στην Ελλάδα και η Ελληνική Γλώσσα», Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών, Αθήνα.
6. Γκρόπας, Ρ., Τριανταφυλλίδου, Α., (2005), «Μετανάστες στην Ελλάδα: Μια Σύνοψη», Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής & Εξωτερικής Πολιτικής, (ΕΛ.Ι.Α.Μ.Ε.Π.).

7. **Δρεττάκης, Μ., (2004), «Άμεσα Μέτρα Επιβάλλει το Δημογραφικό», *Εφημερίδα «Καθημερινή»*, 25 Απριλίου 2004, Αθήνα.**
8. **Έμκε – Πουλοπούλου, Η., (1986), «Προβλήματα Μετανάστευσης – Παλιννόστησης», Ι.Μ.Ε.Ο. – Ε.ΔΗΜ., Αθήνα.**
9. **Θεοδωρακόπουλος, Π., Μανωλάς, Χ., (2007), «Το ποτάμι των εξαθλιωμένων», *Εφημερίδα «Τα Νέα»*, 07 Δεκεμβρίου, Αθήνα.**
10. **Ιωσιφίδης, Θ., Κίζος, Θ., Παπαγεωργίου, Δ., Μαλλιωτάκη, Α., και Πετράκου, Η., (2007), «Κοινωνικά και Οικονομικά Χαρακτηριστικά των Μεταναστών στην Περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας: Αγορά Εργασίας και Κοινωνική Αναπαραγωγή», Εισήγηση για Συνέδριο του Ι.Μ.Ε.ΠΟ.**
11. **Καφούσιας, Δ., (2003), «Ποιος Φοβάται τους Αλλοδαπούς Μετανάστες στην Ελλάδα», *Εφημερίδα «Αχαιικός Στόχος»*, Φ. 89, Πάτρα.**
12. **Κιόχος, Π., (1990), «Η Εξωτερική Μετανάστευση της Χώρας μας και οι Συνέπειες Αυτής», Ανωτάτη Βιομηχανική Σχολή Πειραιά, Πειραιάς.**
13. **Κολοβός, Γ., (2008), «Οι Οικονομικές Συνέπειες της Μετανάστευσης προς την Ελλάδα», *Ρεσάλτο*, Μάρτιος, τεύχος 26, Αθήνα.**
14. **Κολοβός, Γ., (2007), «Αν Αύριο Έφευγαν Όλοι οι Μετανάστες από την Ελλάδα», *Ρεσάλτο*, Μάιος, τεύχος 17, Αθήνα.**
15. **Κόντης, Α., (2006), «Οι Οικονομικές Επιπτώσεις της Απασχόλησης των Μεταναστών κατά τη Διάρκεια της Τελευταίας Δεκαετίας στο Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν», Εργαστήριο Μελέτης της Μετανάστευσης και Διασποράς, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης, Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα.**

16. **Κοτζαμάνης, Β., Σταθάκης, Δ., (2008), «Διάλογοι για τον σχεδιασμό του χώρου και την ανάπτυξη»,** Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα.
17. **Κουτσόπουλος, Κ., (2007), «Άρχισε η Σταδιακή Μείωση του Πληθυσμού»,** Εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 17 Φεβρουαρίου, Αθήνα.
18. **Κουτσόπουλος, Κ., (2000), «Η δημογραφική οπτική στον Πολεοδομικό Σχεδιασμό: Η περίπτωση του Π.Σ. Πρωτεύουσας»,** Εισήγηση, Τμήμα Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών, Ε.Μ.Π., Αθήνα.
19. **Κριτικίδης, Γ., (2002), «Οι Μετανάστες στις Περιφέρειες της Χώρας»,** Ινστιτούτο Εργασίας, ΓΣΕΕ, Αθήνα.
20. **Λαμπριανίδης, Λ., Χατζηπροκοπίου, Π., (2008), «Η Θεσσαλονίκη στο μεταίχμιο»,** Εκδόσεις Κριτική, Θεσσαλονίκη.
21. **Λαμπρόπουλος, Γ.Β., (2009), «Μπαίνουν λιγότεροι στην Ελλάδα, αλλά οικογενειακώς!»,** Εφημερίδα «Το Βήμα», 02 Σεπτεμβρίου, Αθήνα.
22. **Λυγερός, Σ., (2009), «Πάνω από 5.000.000 σε μια Δεκαετία!»,** Εφημερίδα «Καθημερινή», 10 Μαΐου 2009, Αθήνα.
23. **Μαλκίδης, Φ., (2003), «Όψεις της Μετανάστευσης στην Ελλάδα»,** Ομιλία σε Εκδήλωση – Παρουσίαση Βιβλίου, Θεσσαλονίκη.
24. **Μανιατέα, Τ., (2009), «Έρευνα, για τη μετανάστευση»,** της Διδάκτορος Έρας Έμκε - Πουλοπούλου σε σκίτσα του Σπ. Ορνεράκη, Ειδικό Θέμα, Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Φωτογραφίας (ΕΡΑ).

25. **Μαρνέλλος, Γ., (2007), «Ο άγνωστος πόλεμος στο Αιγαίο», *Εφημερίδα «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία»*, 21 Οκτωβρίου, Αθήνα.**
26. **Μιχαλέας, Κ.Α., (2005), «Δημογραφία», Εκδόσεις Ζυγός, Θεσσαλονίκη.**
27. **Μπόκας, Χ., (2008), «Οι Μετανάστες στην Ελλάδα», *Εφημερίδα «Πρώτο Θέμα»*, 14 Δεκεμβρίου, σελ. 64-65, Αθήνα.**
28. **Πετράκου, Β.Η., (2001), «Η Διαμόρφωση της Μετανάστευσης προς την Ελλάδα», Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα.**
29. **Πουλόπουλος, Κ.Σ., (1978), «Εισαγωγή στη Δημογραφία», Εκδόσεις Σάκουλας, Θεσσαλονίκη.**
30. **Σιάμπος, Σ.Γ., (1993), «Δημογραφία», Εκδόσεις Το Οικονομικό, Αθήνα.**
31. **Στρατουδάκη, Χ., (2008), «Έρευνες για τους Μετανάστες στην Ελλάδα», Ινστιτούτο Πολιτικής Κοινωνιολογίας, ΕΚΚΕ, Αθήνα.**
32. **Τσακτίρας, Λ., Τιβέριος, Μ., (2000), «Ιστορία των Αρχαίων χρόνων ως το 30 π.Χ.», ΟΕΔΒ, Αθήνα.**
33. **Χάλκος, Γ.Ε., Σαλαμούρης, Δ.Σ., (2003), «Παλιννόστηση και Παράγοντες Οικονομικής και Κοινωνικής Περιθωριοποίησης: Όψεις του Προβλήματος και Προτάσεις Πολιτικής», *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, τόμος Ι΄, τεύχος 36.**
34. **Χριστόπουλος, Δ., (2007), «Η δυσκολία του να γίνεις Έλληνας», *Βήμα Ιδεών*, Ένθετο στην *Εφημερίδα «Το Βήμα»*, τεύχος 4, Αύγουστος, Αθήνα.**
35. **Χρυσόχου, Ξ., (2004), «Πολυπολιτισμική Πραγματικότητα», Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.**

ΠΗΓΕΣ

1. Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας
2. Έκθεση Ελεγκτών Διεύθυνσης Υγειονομικού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αττικής
3. Διεύθυνση Αλλοδαπών
4. Εκθέσεις της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Πειραιά
5. Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αθηνών (Γ.Α.Δ.Α.)
6. Λιμενικό Σώμα
7. Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων
8. Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων
9. Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής
10. Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών
11. Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Πρέβεζας
12. Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Πειραιά.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

1. http://www.ems.gr/Macedonia_dimografia/ellinikos_plithismos.pdf
2. http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-themes?p_param=A1605
3. http://archive.enet.gr/online/online_obj?pid=129&tp=T&id=70635548
4. <http://www.google.com/hostednews/epa/article/ALeqM5hKmrNBsMrNJVNziwII8uz6lxpkbw>
5. http://www.e-vliko.gr/htmls/istoria/maps/files/I_Apoikismos/files/helapaap.htm
6. <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9C%CE%B5>
7. <http://www.ischool.gr/showthread.php?t=8776>
8. <http://www.visitgreece.gr/pages.php?langID=1&pageID=18>
9. <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=12128&subid=2&pubid=3732765>
10. <http://www.protothema.gr/content/print.php?id=48429>
11. http://news.kathimerini.gr/4dcgi/w_articles_ell_2_10/05/2009_314198
12. http://news.kathimerini.gr/4dcgi/w_articles_ell_100063_10/05/2009_314188

13. <http://www.tovima.gr/default.asp?pid=46&ct=1&artId=270937&dt=02/09/2009>
14. <http://www.greekinsight.com/article.php?id=28481>
15. <http://www.greekinsight.com/article.php?id=29235>
16. <http://www.greekinsight.com/article.php?id=29760>
17. <http://www.in.gr/news/article.asp?lngEntityID=1066420&lngDtrID=244>
18. <http://www.in.gr/news/article.asp?lngEntityID=146727>
19. http://www.greekalert.com/2009/03/blog-post_4777.html
20. http://www.pna.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=310:2009-09-04-10-35-02&catid=5:2009-06-08-16-10-30
21. http://www.inegsee.gr/equal/equal2/MEΛETEΣ/meletes_1_body.htm
22. www.imepo.gr/documents/lwsifidis_Kizos_231106_002.pdf
23. <http://www.migrant.gr/cgi-bin/pages/page3.pl?arlang=greek&arcode=070711130818&argenkat=Dialexeis%20Enimeroseis%20Omilies>
24. <http://www.chiosnews.com/cn83173358AM.asp>
25. http://www.preveza.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=506&Itemid=320
26. <http://www.eliamep.gr/migration/publications-metanasteusi/metanastes-stin-ellada-mia-sinopsi/>
27. <http://www.amnesty.org.gr/action/actions/refugees/iun05-refugees-europe.htm#1>
28. <http://www.e-grammes.gr/article.php?id=3148>
29. http://www.antibaro.gr/society/malkidhs_metanasteush.htm
30. <http://www.diasnews.com/aytnoma.HTM>
31. http://rantar.blogspot.com/2008/05/blog-post_5525.html
32. http://www.greekalert.com/2009/09/blog-post_2256.html
33. <http://www.migrant.gr>
34. <http://www.inegsee.gr>
35. <http://geogr.eduportal.gr>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1. Το Επίπεδο Εκπαίδευσης των Μεταναστών ανά Περιφέρεια

Επίπεδο εκπαίδευσης Σύνολο Χώρας και Περιφέρειες	Επίπεδο εκπαίδευσης													
	Σύνολο	Κάτοχοι διδακτορι- κού τίτλου	Κάτοχοι Μάστερ	Πτυχιούχοι Ανωτάτων Σχολών	Πτυχιούχοι ΤΕΙ (ΚΑΤΕ, ΚΑΤΕΕ) Εκκλησια- στικής εκπαίδευσης	Πτυχιούχοι μεταδευτε- ροβάθμιας εκπαίδευσε- ως	Απόφοιτοι Μέσης εκπαίδευσης	Πτυχιούχοι ΤΕΛ	Πτυχιούχοι ΤΕΣ	Απόφοιτοι 3ταξίου Γυμνασίου	Απόφοιτοι Δημοτικών	Φοιτούν στο Δημοτικό	Εγκατέλει- ψαν το Δημοτικό αλλά γνωρίζουν γραφη και ανάγνωση	Δε γνωρίζουν γραφη και ανάγνωση
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	762.191	1.446	3.353	54.647	15.985	20.658	200.324	13.220	9.490	128.137	166.937	56.707	21.058	70.228
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ & ΘΡΑΚΗ	15.146	20	39	1.079	431	384	3.590	339	296	2.516	3.287	1.151	498	1.516
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	100.178	216	326	8.145	2.383	2.069	23.963	2.024	1.579	16.797	22.504	7.800	3.081	9.291
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	8.870	5	16	444	160	128	1.725	159	122	1.594	2.520	724	308	965
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	31.957	33	73	1.279	380	658	6.676	302	234	5.239	9.322	2.657	1.096	4.008
ΗΠΕΙΡΟΣ	15.692	14	24	700	238	176	3.383	196	115	2.869	4.392	1.294	617	1.676
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	19.460	24	60	993	352	626	4.960	249	168	3.688	4.471	1.679	427	1.763
Δ. ΕΛΛΑΔΑ	35.144	47	76	1.444	496	448	7.898	610	417	6.208	9.957	2.612	1.453	3.478
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	39.397	16	33	1.060	364	441	8.198	537	446	7.023	12.030	2.852	1.578	4.819
ΠΕΛΟΠΟΝ- ΝΗΣΟΣ	47.882	29	79	1.832	587	914	11.426	891	597	9.255	13.000	3.555	1.475	4.242
ΑΤΤΙΚΗ	370.218	898	2.390	33.280	8.378	12.262	107.390	6.830	4.712	58.647	67.832	26.728	8.783	31.888
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	9.711	16	20	477	184	280	2.332	107	112	1.744	2.638	740	228	833
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	28.112	43	84	1.528	963	1.188	7.418	474	314	5.299	5.697	2.102	622	2.380
ΚΡΗΤΗ	40.424	85	133	2.386	1.071	1.085	11.365	502	378	7.058	9.287	2.813	892	3.369

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή Πληθυσμού 2001, πίνακας 7 Αλλοδαπών.

Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

Παράρτημα 2. Μετανάστες ανά Περιφέρεια, Φύλο και Χρόνο Παραμονής στην Ελλάδα

Χρόνος παραμονής των μεταναστών που δήλωσαν ότι εγκαταστάθηκαν για εργασία	και τα δύο φύλα				Άνδρες				Γυναίκες			
	Σύνολο	1 έτος	1 - 5 έτη	5 και άνω έτη	Σύνολο	1 έτος	1 - 5 έτη	5 και άνω έτη	Σύνολο	1 έτος	1 - 5 έτη	5 και άνω έτη
	1	2	3	4	6	7	8	9	11	12	13	14
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	413.241	50.595	193.341	169.305	244.643	29.174	111.798	103.671	168.598	21.421	81.543	65.634
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ & ΘΡΑΚΗ	7.092	1.284	3.595	2.213	4.077	736	1.948	1.393	3.015	548	1.647	820
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	49.740	7.888	23.497	18.355	29.383	4.660	13.317	11.406	20.357	3.228	10.180	6.949
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	4.337	666	2.016	1.655	2.894	481	1.323	1.090	1.443	185	693	565
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	18.148	1.969	8.085	8.094	11.857	1.233	5.045	5.579	6.291	736	3.040	2.515
ΗΠΕΙΡΟΣ	7.834	999	2.759	4.076	4.741	572	1.642	2.527	3.093	427	1.117	1.549
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	9.444	1.137	3.404	4.903	5.166	579	1.786	2.801	4.278	558	1.618	2.102
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	21.216	2.680	8.872	9.664	13.871	1.759	5.604	6.508	7.345	921	3.268	3.156
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	25.909	2.908	12.636	10.365	18.618	1.992	8.981	7.645	7.291	916	3.655	2.720
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	28.866	3.916	14.295	10.655	17.814	2.427	8.485	6.902	11.052	1.489	5.810	3.753
ΑΤΤΙΚΗ	196.409	20.494	92.573	83.342	110.806	11.129	51.749	47.928	85.603	9.365	40.824	35.414
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	4.832	802	2.273	1.757	2.963	442	1.290	1.231	1.869	360	983	526
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	14.038	1.894	6.191	5.953	7.515	894	3.208	3.413	6.523	1.000	2.983	2.540
ΚΡΗΤΗ	25.376	3.958	13.145	8.273	14.938	2.270	7.420	5.248	10.438	1.688	5.725	3.025

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή Πληθυσμού 2001, πίνακας 8 Αλλοδαπών.

Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

Παράρτημα 3. Απασχολούμενοι Μετανάστες ανά Περιφέρεια, Φύλο και Θέση στην Επιχείρηση

Θέση στη επιχείρηση Σύνολο Χώρας και Περιφέρειες	Και τα δύο φύλα					Άνδρες					Γυναίκες				
	Σύνολο	Θέση στην επιχείρηση				Σύνολο	Θέση στην επιχείρηση				Σύνολο	Θέση στην επιχείρηση			
		Εργοδότες	Αυτοαπασχολούμενοι	Μισθωτοί	Βοηθοί		Εργοδότες	Αυτοαπασχολούμενοι	Μισθωτοί	Βοηθοί		Εργοδότες	Αυτοαπασχολούμενοι	Μισθωτοί	Βοηθοί
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	391.674	11.152	25.507	348.455	6.560	270.771	8.069	17.274	244.376	1.052	120.903	3.083	8.233	104.079	5.508
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ & ΘΡΑΚΗ	6.606	160	408	5.788	250	4.559	93	277	4.169	20	2.047	67	131	1.619	230
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	49.206	1.228	2.897	44.083	998	34.026	855	1.814	31.190	167	15.180	373	1.083	12.893	831
ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	31.989	878	2.035	28.716	360	21.128	612	1.166	19.267	83	10.861	266	869	9.449	277
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	3.921	156	317	3.276	172	3.080	115	246	2.667	32	861	41	71	609	140
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	16.691	325	953	15.009	404	12.790	245	692	11.811	42	3.901	80	261	3.198	362
ΗΠΕΙΡΟΣ	6.901	215	557	5.910	219	5.192	158	461	4.547	26	1.709	57	96	1.363	193
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	8.551	361	697	7.166	327	5.930	251	559	5.078	42	2.621	110	138	2.088	285
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	18.822	435	1.268	14.656	463	12.448	325	969	11.058	96	4.374	110	299	3.598	367
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	23.850	406	1.187	21.626	431	19.117	308	935	17.824	50	4.533	98	252	3.802	381
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	27.518	634	1.785	24.238	861	19.359	421	1.337	17.529	72	8.159	213	448	6.709	789
ΑΤΤΙΚΗ	191.053	5.811	13.158	170.696	1.388	126.784	4.385	8.442	113.587	370	64.269	1.426	4.716	57.109	1.018
ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΑΘΗΝΩΝ	142.934	4.541	10.405	127.076	912	126.784	4.385	8.442	113.587	370	52.483	1.103	3.852	46.896	632
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	4.913	192	406	4.102	213	3.493	136	274	3.068	15	1.420	56	132	1.034	198
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	13.073	675	763	11.333	302	8.703	434	538	7.665	66	4.370	241	225	3.668	236
ΚΡΗΤΗ	22.769	554	1.111	20.572	532	15.310	343	730	14.183	54	7.459	211	381	6.389	478

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή Πληθυσμού 2001, πίνακας 6 Αλλοδαπών.
Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

Παράρτημα 4. Απασχολούμενοι Μετανάστες ανά Περιφέρεια, Φύλο και Ομάδα Επαγγέλματος

Ομάδες ατομικών επαγγελματιών Σύνολο Χώρας & Περιφέρειες	Σύνολο	Ομάδες ατομικών επαγγελματιών								
		Ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	Ειδικευμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι και αλιείς	Τεχνίτες, χειριστές μεταφορικών μέσων, ανειδίκευτοι εργάτες και μικροεπαγγελματίες	Δήλωσαν ανεπαρκώς ή ασαφώς το επάγγελμά τους.	Δε δήλωσαν επάγγελμα
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	391.674	9.212	12.681	7.281	8.525	40.902	26.974	267.521	5.117	13.461
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ & ΘΡΑΚΗ	6.606	131	227	125	95	666	773	4.294	75	220
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	49.206	1.004	1.639	885	760	4.664	3.568	34.549	689	1.448
ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	31.989	796	1.355	741	641	3.422	1.232	22.284	523	995
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	3.921	91	134	51	36	244	612	2.637	47	69
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	16.691	177	285	131	116	1.147	1.668	12.656	195	316
ΗΠΕΙΡΟΣ	6.901	109	232	84	61	445	991	4.735	71	173
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	8.551	245	228	127	249	1.093	1.025	5.169	162	253
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	16.822	241	455	222	193	1.088	2.390	11.348	158	727
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	23.650	163	252	114	122	1.118	3.322	17.014	227	1.318
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	27.518	321	412	208	255	1.768	4.284	18.984	288	998
ΑΤΤΙΚΗ	191.053	5.743	7.770	4.746	5.458	22.795	3.885	131.487	2.706	6.463
ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΑΘΗΝΩΝ	142.934	4.701	6.560	3.897	4.530	18.046	1.661	97.258	1.965	4.316
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	4.913	129	123	69	86	382	975	2.936	51	162
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	13.073	492	383	229	498	2.716	610	7.568	154	423
ΚΡΗΤΗ	22.769	366	541	290	596	2.776	2.871	14.144	294	891

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή Πληθυσμού 2001, πίνακας 6 Αλλοδαπών.

Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

(συνέχεια)

Ομάδες ατομικών επαγγελματιών Σύνολο Χώρας & Περιφέρειες	Σύνολο	Ομάδες ατομικών επαγγελματιών								
		Ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	Τεχνολόγοι, τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	Ειδικευμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι και αλιείς	Τεχνίτες, χειριστές μεταφορικών μέσων, ανειδίκευτοι εργάτες και μικροεπαγγελματίες	Δήλωσαν ανεπαρκώς ή ασαφώς το επάγγελμά τους.	Δε δήλωσαν επάγγελμα
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Άνδρες										
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	270.771	6.587	6.595	4.060	4.101	19.422	19.118	197.334	3.782	9.772
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ & ΘΡΑΚΗ	4.559	77	112	68	38	216	479	3.372	53	144
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	34.026	696	838	488	367	2.005	2.527	25.489	529	1.087
ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	21.128	563	707	411	312	1.535	928	15.565	396	711
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	3.060	55	61	32	13	90	450	2.266	41	52
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	12.790	118	137	69	53	551	1.188	10.276	150	248
ΗΠΕΙΡΟΣ	5.192	77	139	57	24	169	645	3.889	58	134
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	5.930	161	98	59	79	426	699	4.129	106	173
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	12.448	175	237	135	96	459	1.713	8.919	120	594
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	19.117	107	126	61	63	536	2.677	14.263	184	1.100
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	19.359	207	187	102	108	629	2.725	14.483	199	719
ΑΤΤΙΚΗ	126.784	4.313	4.216	2.711	2.810	11.923	3.104	91.202	2.030	4.475
ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΑΘΗΝΩΝ	90.451	3.556	3.574	2.173	2.305	9.292	1.335	64.045	1.436	2.735
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	3.493	89	54	36	33	148	666	2.309	33	125
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	8.703	309	155	113	174	1.106	429	6.027	91	299
ΚΡΗΤΗ	15.310	203	235	129	243	1.164	1.816	10.710	188	622

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή Πληθυσμού 2001, πίνακας 6 Αλλοδαπών.

Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

(συνέχεια)

Ομάδες ατομικών επαγγελματιών Σύνολο Χώρας & Περιφέρειες	Σύνολο	Ομάδες ατομικών επαγγελματιών								
		Ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	Ειδικευμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι και αλιείς	Τεχνίτες, χειριστές μεταφορικών μέσων, ανειδίκευτοι εργάτες και μικροεπαγγελματίες	Δήλωσαν ανεπαρκώς ή ασαφώς το επάγγελμά τους.	Δε δήλωσαν επάγγελμα
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Γυναίκες										
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	120.903	2.625	6.086	3.221	4.424	21.480	7.856	70.187	1.335	3.689
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ & ΘΡΑΚΗ	2.047	54	115	57	57	450	294	922	22	76
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	15.180	308	801	397	393	2.659	1.041	9.060	180	361
ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	10.861	233	648	330	329	1.887	304	6.719	127	284
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	861	36	73	19	23	154	162	371	6	17
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	3.901	59	148	62	63	596	480	2.380	45	68
ΗΠΕΙΡΟΣ	1.709	32	93	27	37	276	346	846	13	39
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	2.621	84	130	68	170	667	326	1.040	56	80
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	4.374	66	218	87	97	629	677	2.429	38	133
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	4.533	56	126	53	59	582	645	2.751	43	218
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	8.159	114	225	106	147	1.139	1.559	4.501	89	279
ΑΤΤΙΚΗ	64.269	1.430	3.554	2.035	2.648	10.872	781	40.285	676	1.988
ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΑΘΗΝΩΝ	52.483	1.145	2.986	1.724	2.225	8.754	326	33.213	529	1.581
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1.420	40	69	33	53	234	309	627	18	37
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	4.370	183	228	116	324	1.610	181	1.541	63	124
ΚΡΗΤΗ	7.459	163	306	161	353	1.612	1.055	3.434	106	269

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή Πληθυσμού 2001, πίνακας 6 Αλλοδατών.

Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

Παράρτημα 5. Απασχολούμενοι Μετανάστες ανά Περιφέρεια, Φύλο και Κλάδο Οικονομικής Δραστηριότητας

Ομάδες κλάδων οικονομικής δραστηριότητας Σύνολο Χώρας και Περιφέρειες	Σύνολο	Ομάδες κλάδων οικονομικής δραστηριότητας									
		Γεωργία, κτηνο- τροφία, θήρα, δασοκομία, αλιεία	Ορυχεία, λατομεία	Μεταπο- η- τικές βιομηχανίες	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, νερού	Κατασκευές	Εμπόριο, επισκευές ξενοδοχεία εστιατόρια	Μεταφορές, αποθήκευση, επικοινωνίες	Ενδιάμεσοι χρηματο- πιστωτικοί οργανισμοί	Λοιπές υπηρεσίες	Δήλωσαν ασαφώς ή δε δήλωσαν κλάδο οικονομικής δραστηριότητας
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	391.674	68.682	648	48.836	569	96.003	61.497	10.721	1.506	80.488	22.724
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ & ΘΡΑΚΗ	6.606	1.692	148	836	18	1.547	1.022	105	13	845	380
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	49.206	9.472	53	9.003	53	10.860	7.504	996	132	8.332	2.801
ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	31.989	2.361	29	6.883	34	7.465	5.342	811	118	6.937	2.009
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	3.921	1.275	16	348	24	1.171	420	76	9	442	140
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	16.691	7.069	56	1.456	18	3.801	1.597	181	14	1.907	592
ΗΠΕΙΡΟΣ	6.901	2.287	36	491	21	2.040	782	119	9	788	328
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	8.551	1.452	24	343	6	2.935	1.925	258	16	1.118	474
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	16.822	6.710	9	867	29	4.172	1.557	268	32	2.031	1.147
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	23.650	11.320	80	2.130	49	4.417	1.776	185	19	1.809	1.865
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	27.518	12.892	26	1.630	49	5.384	2.609	274	36	3.037	1.581
ΑΤΤΙΚΗ	191.053	5.400	119	29.794	220	48.539	33.223	7.025	1.159	54.347	11.227
ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΑΘΗΝΩΝ	142.934	1.208	54	21.210	170	35.015	25.706	4.979	965	45.977	7.650
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	4.913	1.905	18	191	15	1.115	667	107	10	633	252
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	13.073	642	43	585	33	4.361	4.514	522	27	1.690	656
ΚΡΗΤΗ	22.769	6.566	20	1.162	34	5.661	3.901	605	30	3.509	1.281

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή Πληθυσμού 2001, πίνακας 4 Αλλοδαπών.
 Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)
 (συνέχεια)

Ομάδες κλάδων οικονομικής δραστηριότητας Σύνολο Χώρας και Περιφέρειες	Σύνολο	Ομάδες κλάδων οικονομικής δραστηριότητας									Δήλωσαν ασαφώς ή δε δήλωσαν κλάδο οικονομικής δραστηριότητας
		Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία, αλιεία	Ορυχεία, λατομεία	Μεταποιητικές βιομηχανίες	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, νερού	Κατασκευές	Εμπόριο, επισκευές, ξενοδοχεία, εστιατόρια	Μεταφορές, αποθήκευση, επικοινωνίες	Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	Λοιπές υπηρεσίες	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Ανδρες											
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	270.771	53.721	628	39.211	525	94.935	37.446	8.720	823	17.810	16.952
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ & ΘΡΑΚΗ	4.559	1.210	146	605	18	1.533	449	95	4	245	254
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	34.026	7.664	51	6.111	51	10.722	4.306	888	76	2.013	2.144
ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	21.128	1.938	29	4.709	33	7.363	3.208	729	72	1.550	1.497
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	3.060	1.071	14	272	22	1.160	221	73	3	118	106
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	12.790	5.814	56	1.190	15	3.767	868	149	4	478	449
ΗΠΕΙΡΟΣ	5.192	1.683	35	412	21	2.019	417	110	1	224	270
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	5.930	1.103	23	283	5	2.921	860	156	11	235	333
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	12.448	5.149	9	697	26	4.067	888	242	21	474	875
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	19.117	9.576	77	1.890	49	4.359	1.000	171	9	425	1.561
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	19.359	9.450	26	1.326	48	5.312	1.265	233	18	547	1.134
ΑΤΤΙΚΗ	126.784	4.615	114	24.850	195	48.072	22.761	5.835	644	11.395	8.303
ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΑΘΗΝΩΝ	90.451	965	49	17.505	148	34.659	17.681	4.082	529	9.461	5.372
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	3.493	1.444	17	160	14	1.109	338	80	3	139	189
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	8.703	457	41	470	28	4.327	2.130	299	14	473	464
ΚΡΗΤΗ	15.310	4.485	19	945	33	5.567	1.943	389	15	1.044	870

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή Πληθυσμού 2001, πίνακας 4 Αλλοδαπών.
 Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

(συνέχεια)

Ομάδες κλάδων οικονομικής δραστηριότητας Σύνολο Χώρας και Περιφέρειες	Σύνολο	Ομάδες κλάδων οικονομικής δραστηριότητας									
		Γεωργία, κτηνο- τροφία, θήρα, δασοκομία, αλιεία	Ορυχεία, λατομεία	Μεταποιη- πκές βιομηχανίες	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, νερού	Κατασκευές	Εμπόριο, επισκευές ξενοδοχεία εστιατόρια	Μεταφορές, αποθήκευση, επικοινωνίες	Ενδιάμεσοι χρηματο- πιστωτικοί οργανισμοί	Λοιπές υπηρεσίες	Δήλωσαν ασαφώς ή δε δήλωσαν κλάδο οικονομικής δραστηριότητας
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Γυναίκες											
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	120.903	14.961	20	9.625	44	1.068	24.051	2.001	683	62.678	5.772
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ & ΘΡΑΚΗ	2.047	482	2	231	0	14	573	10	9	600	126
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	15.180	1.808	2	2.892	2	138	3.198	108	56	6.319	657
ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	10.861	423	0	2.174	1	102	2.134	82	46	5.387	512
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	861	204	2	76	2	11	199	3	6	324	34
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	3.901	1.255	0	266	3	34	729	32	10	1.429	143
ΗΠΕΙΡΟΣ	1.709	604	1	79	0	21	365	9	8	564	58
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	2.621	349	1	60	1	14	1.065	102	5	883	141
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	4.374	1.561	0	170	3	105	669	26	11	1.557	272
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	4.533	1.744	3	240	0	58	776	14	10	1.384	304
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	8.159	3.442	0	304	1	72	1.344	41	18	2.490	447
ΑΤΤΙΚΗ	64.269	785	5	4.944	25	467	10.462	1.190	515	42.952	2.924
ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΑΘΗΝΩΝ	52.483	243	5	3.705	22	356	8.025	897	436	36.516	2.278
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1.420	461	1	31	1	6	329	27	7	494	63
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	4.370	185	2	115	5	34	2.384	223	13	1.217	192
ΚΡΗΤΗ	7.459	2.081	1	217	1	94	1.958	216	15	2.465	411

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή Πληθυσμού 2001, πίνακας 4 Αλλοδατών.

Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)